ENCHIRIDION
PHYSICÆ
RESTITVTÆ.

IN QVO VERVS NATVRÆ CONCENTVS
exponitur, plurimíque antiquæ Philoſophiæ errores per canones & certas demonſtrationes dilucidè aperiuntur.

Tractatus ALTER *inſcriptus*

ARCANVM HERMETICÆ
PHILOSOPHIÆ Opus:

In quo occulta Naturæ & Artis circa Lapidis Philoſophorum materiam & operandi modum canonicè & ordinatè fiunt manifeſta.

Vtrumque opus eiuſdem Auctoris Anonymi.

SPES MEA EST IN AGNO.

GENEVÆ,
Sumpt. I. Ant. & Samuelis De Tournes,
M. DC. LXXIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

LVCIS PHYSICÆ STVDIOSIS S.

POSTQVAM nuper à publicis curis & procelloſis Curię ſyrtibus ſponte reuocatum in pacatum domeſticæ trãquillitatis vadum me recepi (arcanorum Naturæ ſtudioſi) ita vt dictum illud poëtæ animo prægeſtienti frequenter occurreret:

Scilicet aſſerui iam me fugique cathenas;

antiquam de rebus Naturæ cogitationem, quę mecum olim ab ineunte ætate adoleuerat, redeuntem ſenſi, eique opportunè accedenti lubens me obtuli, quò abdicatum vltrò Fortunæ ſplendorem præſenti quodam luminis ſui beneficio Natura rependeret, tum etiam vt à publico reatu me vindicarem; parata enim iam in me videbatur, velut in transfugam, patriarum legum & publicorum munerum accuſatio, quem ne ſuis

ſuffragiis eo titulo proſcriptum damnarent, ad ſacram arcanarum legum Vniuerſi, cui communis patriæ nomen debetur, tutelam confugi, quæ me innocentem à calumniâ ſeruaret. Neque enim politicas leges pudor feret grauem ſententiam in virum decernere, qui poſthabitâ ciuilium curarum ſollicitudine, mundanæ Reipublicæ ſtudio cultuíque ſe addixerit. Verſantem itaque animum circa Naturæ Imperium, leges, ordinem, præfecturam, concentum, effectus, cauſas, immenſas denique opes, admiratio primùm inuaſit, quæ liberalibus ingenijs non minùs addiſcendæ ſcientiæ calcar, quàm ignorantiæ argumentum eſt, illa enim mentem in ſublime rapit, quo motu deſiderio accenditur adipiſcendæ cognitionis rei, quam ignorare pudet. Tali animus exercitio incaleſcens plura antiquæ Principíſque Philoſophiæ decreta ſub incudem reuocando illis aſſentiri recuſabat, quippe aliud creperum ancepſque; per nubila lumen Natura eminus, quaſi in remoto veritatis confinio, primâ fronte porrigere videbatur, donec inualeſcente fulgore nubium ſtupor edomitus certiorem lucem aperuit, quâ mens perfuſa lucidior, & in

& in arcanis naturæ eruendis confidentior facta eſt. Primi antiquorum errores, qui & peſſimi & cæterorum radices, circa Naturę principia ſe mihi obuiam dedêre: De materia primâ & formâ vniuerſali, à quibus cætera fluxerunt, de numero Elementorum, de eorum qualitatibus, repugnantiâ, ſitu, reciprocatione altiùs cogitanti, alia mihi à receptâ ſententiâ viſa eſt; Neq; me grauiorum philoſophorum pondus, nec minùs ancipites quàm ingenioſæ eorum rationes à Naturæ lumine mentem amoliri potuerunt, quæ ſe tota illi mancipauerat. Admiratio itaque animum in amorem ſcientiæ traxit; Amor, qui igneis radiis pro telis vtitur, mentem accenſam in ſanctiores Naturæ aditus rapuit; hauſta inde arcana, an vobis (philoſophiæ alumni) communicare debuerim, diu hæſi, vobis enim forſan ingratum, mihi verò periculoſæ plenum opus aleæ fore ſuſpicabar; ab annis ſiquidem, qui optimi conſultores ſunt, monitum me ſentiebam, vt alieno malo mihi ſaperem, quippe quanti famæ naufragium feciſſent ſcriptores, ſatis mihi perſpectum erat; quàm parca in probandis, quàm prona ſint alienis lucubrationibus damnandis ingenia, quàm audaces in

laruis effingendis, fouendíſque, quàm pervicaces in ſubmouẽdâ veritate animi; quàm denique arduum, necnon plerumque damnoſum ſit inueteratas receptarum opinionum radices conuellere, nouas inſerere. Vicit tandem veri veſtríque amor (candidi Phyſicæ lucis aſſertores) vt qui perquirendæ veritatis author fuerat, idem eſſet publicandæ. Hoc vnum à vobis liceat obtinere, quò æquiores ſedeatis judices, excutite Platonis, Ariſtotelis, & grandia Antiſtitum Philoſophorum nomina, exuite ſummorum virorum authoritatem, veſtram, quam ſibi deuinxêre fidem, apud vos integram ſeruate; in euoluendis ipſorum monumentis addite Præfiſcini, ne populare præclari nominis faſcinum mentibus obrepat. Abſit vt de illorum fama, ingeniíque magnitudine tantillum detrahi jubeam, qui inſtar numinum colendi mihi ſemper fuere; omnem laudis ac gloriæ cumulum tantorum philoſophorũ gloriæ imparem cenſeo; ipſi vagientem è cunis Philoſophiam ſuſcepere, ac ſupra ætatem eius robur in tantum auxêre, vt nitendi vltrâ vix ſpem poſteris ſublimes illæ animæ reliquerint; verùm omnes Naturæ ſinus & mæandros explicuiſſe, occultiſſimáque eius

arcana

arcana exquiſitè & citra errorem penitus aperuiſſe prima naſcentis,nec dum pubeſcentis Philoſophiæ ætas, vel ipſis judicibus non patiebatur;ſæcunda ſucceſſorum ingenia inuenta promouêre, latentia prodidêre, aſpera coluêre, perplexa fulciere; ſic per ſæcula in perfectam ætatem prouectæ ſunt ſcientiæ; ſic longa illis annorum ſeries culmen addidit, quantum humani ingenij viribus hactenus licuit, plura forſan quærenda ſunt adhucquàm poſſeſſa: ſenio detrita non fit, vt veſtis, ſed validior philoſophia; qui erroribus anni fidem quærunt, iidem etiam adimunt. Nolite præcipiti judicio & causâ non ſatis excuſsâ inſontem damnare: Si ſacros Philoſophię terminos amouiſſe crimen videatur, nolite excandeſcere,& ſtatim me ſacrilegum pronunciare; at expendite, annon magis promoti, quàm amoti vobis exhibeantur; annon magis reſtitutâ illius jura, quàm corrupta; annon magis aucta illius Majeſtas, quàm imminuta; vnde forſan & ipſa benifieij gratiam repenſura,nec patrocinium ſuum aduerſus Sophiſtarum præſtigias, nec præſidium aduerſus liuoris & ignorantiæ ferocitatem inficiabitur; inſtar belluarum latratus, prior alieno bono tabeſcens

beſcens,altera cæcitate ſuâ inſaniens,ambæ in cultiora ſcientiarum viridaria, in amæniora Philoſophiæ ſata petulanter irrumpunt, & laudandos fæliciorum ingeniorum labores vaſtant: Incaſſum illæ mihi ſua terriculamenta objicient; deſpecti mihi erunt illarum conatus, quandiu conſpectum veritatis numen, cuius tutelâ tutus incedam. Hæc ocij noſtri libamina, quo vobis offeruntur, excipite animo, quæ ſi parùm arrideant, aut alia potiora vobis habeantur, munuſculum hoc noſtrum leui morſu quaſi blandientes perſtringite, eo ipſo non ingratum, quod vos ad meliora prouocauerit.

IN PHYSICAM RESTITVTAM

Epigramma.

EN Phyſicæ iubar exoriens, quam ſorte ſiniſtrâ
Barbaries Stygiis merſerat atra vadis.
Sic formæ & dotis Phyſice ſibi damna rependi
Aſpicit, vt plures ſperet habere procos.
O ſtupor! ô miro quem non percellit amore!
Non Venus è patrio gratior orta mari.
Nec ſe reſtitui putat his hæc aurea ſcriptis,
Sed naſci è cerebro parturiente Iouis.

Digitized by Google

ENCHIRIDION PHYSICÆ RESTITVTÆ.

CANON

I.

DEVS eſt Ens æternum, vnitas infinita, radicale rerum omnium principium; cujus Eſſentia eſt lux immenſa: Poteſtas omnipotentia: Voluntas bonum perfectum: Nutus opus abſolutum. Plura deſideranti occurrunt ſtupor, ſilentium, & abyſſus gloriæ profundiſſima. DEVS.

II.

MVNDVM ab æterno in Archetypo ſuo deſcriptum fuiſſe MVNDVS.

 ſapien-

ſapientum plurimi duxerunt: Archetypus autem ipſe, qui totus lumen eſt, ante vniuerſi creationem in ſe complicatus, ceu liber, ſibi ſoli illuxit; in Mundi verò productione, quaſi parturiens, ſe aperuit & explicuit, opuſq; ſuum in mente, velut in matrice, prius occultum, quâdam ſui extenſione manifeſtum fecit, ac Mundum Idæalem quaſi duplicatâ diuinitatis imagine, actualem & materialem eduxit: Hoc annuit * Triſmegiſtus, dum Deum formam ſuam mutaſſe, ac vniuerſa ſubitò reuelata & in lucem conuerſa fuiſſe refert: Nihil aliud quippe eſt Mundus, quàm patens occultæ diuinitatis imago. Hunc Vniuerſi ortum intellexiſſe videntur antiqui per Palladem ſuam è Iouis cerebro, Vulcani, nempe ignis ſiue luminis Diuini ope extractam.

** In Pimãdro.*

III.

AETERNVS rerum parens, non minùs in ordinando ſapiens, quàm in creando potens, organicam Mundi molem in tam præ-

clarum ordinem digeſſit, vt ſumma imis, & ima ſummis, citra confuſionem intermixta, & analogiâ quâdam ſimilia ſint; vnde extrema totius opificij, ſecreto quodam nexu, per media inſenſibilia ſtrictiſſimè inter ſe cohærent, ac ſponte omnia in ſupremi moderatoris obſequium, & inferioris naturæ commodum conſentiunt, ſolo nutu ejus, qui colligauit, ſolui ſe paſſura: Rectè itaque * Hermes id quod inferius eſt, ſimile eſſe ei quod eſt ſuperius, affirmauit.

* *in tabula Smaragdina.*

IIII.

NATVRA.

QVI ſummum jus Vniuerſi in Naturam transfert aliam à diuinâ Naturâ, Deum negat; neque enim aliud increatum Naturæ Numen, aut in producendis, aut in conſeruandis expanſæ huius machinæ indiuiduis, agnoſci fas eſt, præter ſpiritum illum diuini opificis, qui primis aquis incubuit, & confuſa in chao rerum ſemina de potentiâ in actum eduxit, educta per

conſtantem alterationis rotam verſans componendo & reſoluendo hæc inferiora Geometricè tractat.

V.

QVICVNQVE ſpiritum illum Mundi creatorem & rectorem, Naturæ operibus cõtinuo quaſi afflatu infuſum, & per omnia largè diffuſum; ſecreto & perenni quodam actu vniuerſa & ſingula, ſecundum genus ſuum, mouentem, Animam Mundi eſſe neſcit, Vniuerſi leges ignorat; is enim qui creauit, creata regendi ſibi jus vindicat; eundemque ſpiritum creationi, generationi & conſeruationi præeſſe fatendum eſt.

VI.

NATVRAM tamen cauſam ſecundam vniuerſalem, primæ ancillantem, & tanquam inſtrumentum ab eâ motum, immediatè ſingula in Mundo materiali ex ordine movens, qui agnouerit, à Philoſophorum & Theologorum mente non rece-

recedet, qui illam naturantem, hanc naturatam dixerunt.

VII.

NATVRAM illam ſecundam, primæ miniſtram, Spiritum eſſe Vniuerſi, ſiue luminis in principio creati; & in corpus ſolare contracti virtutem viuificam & ſecreta fœcunditate dotatam, arcanorum Naturæ peritus non inficiabitur. Spiritum illum igneum, ignem inviſibilem, & animam Mundi dixere Zoroaſter & Heraclitus.

VIII.

ORDO Naturæ nihil aliud eſt, quàm ſeries explicata legum æternarum, quæ à ſūmo Principe ſancitæ, ac innumeris ſuis variæ naturæ populis, in multiplici paginâ exaratæ & conſcriptæ fuerunt; quarum auſpiciis moles Vniuerſi motus ſuos peragit; extremas nouiſſimi voluminis oras vita & mors per vices occupant, cætera motus ad alterutrum.

IX.

MVNDVS. MVNDVS eſt quaſi opus fabrile in orbem giratum: partes ejus quaſi cathenæ annuli ſe mutuis amplexibus ſtringentes: Natura tanquam vicaria in medio ſita, rerum vices exercens Opifex vbique præſens quaſi faber attritûs continuò reparans.

X.

MVNDI vniuerſitas vt triplici natura conſtat, ſic triplici regione diſtinguitur, ſupercœleſti népe, cœleſti, & ſubcœleſti: Supercœleſtis, quæ intelligibilis dicta, omnium ſuprema, omninò ſpiritualis & immortalis eſt, diuinæ Majeſtati proxima. Cœleſtis medio loco ſita, quæ perfectiſſimorum corporum ſortem nacta, ſpiritibus abundans virtutes innumeras, vitaléſque auras per riuulos ſpirituales effundit, corruptionis impatiens, mutationis tamen, abſolutâ quandoque periodo, non expers. Denique ſubcœleſtis, quæ vulgò Elementa-

mentaris nuncupata, infimam mundi plagam obtinet. Hæc tota corporea ex ſe cùm ſit, ſpiritualia dona & beneficia, quorum ſupremum in vitâ poſitum eſt, precariò tantùm cœloque repenſura poſſidet. In ſinu ejus generatio nulla ſine corruptione, ortus nullus ſine interitu.

XI.

LEGE creationis cautum eſt, vt inferiora medijs, media ſuperioribus, ſuperiora autem ſupremo rectori ſuo ad nutum immediatè obſequantur: Hic eſt totius vniuerſi ordo & ſymmetria.

XII.

SOLI rerum creatori, vt ex nihilo licuit, quæcumque placuit, creare; ſic eidem ſoli creata in nihilum vertendi jus competit: quicquid enim entis aut ſubſtantiæ charactero ſignatum eſt, ab eo deficere, & ad non ens reflecti Naturæ lege prohibitum eſt: Nihil itaque in Mundo mori, ſed omnia tranſire & immu-

In Pimandro. tari rectè ſtatuit * Triſmegiſtus : Ex Elementis ſiquidem componuntur mixta, quæ iterum per naturæ rotam in ſua Elementa reſoluuntur.

Lucret. lib. 2. * *Huic accedit vti quicque in ſua corpora rurſum*
Diſſoluat natura; neque ad nihilum interimat res.

XIII.

MATERIA PRIMA.

MATERIAM quandam primam, Elementis antiquiorem crediderunt Philoſophi, ſed illam quia parum cognouerunt, parum etiam & tanquam in nube explicarunt; vt ſit qualitatum & accidentium expers, primum tamen eorum ſubjectum: quantitate vacua, per quam tamen omnia quanta ſunt: ſimplex, contrariorum tamen ſedes: ſenſibus incognita, ſenſibilium tamen baſis: vbique extenſâ, nullibi tamen percepta: formarum ſemper cupida, nullius tenax: Corporum omnium radix, quę tamen ſola mentis operatione concipi, nec ſentiri poteſt: denique actu nihil, poteſtate omnia,

omnia. Ita fictitium & vmbratile naturæ fundamentum poſuerunt.

XIV.

CAVTIÙS. Ariſtoteles, qui licèt mundum æternum crediderit, materiam quandam primam & vniuerſalem indicauit, cujus anfractus fugiens ſobriè & ambiguè de ea diſſeruit; vt melius eſſe dicat facere * vnam eandemque rerum omnium materiam inſeparabilem, quæ tamen ratione differat; ex qua prima corpora & cætera, quæ ſenſu percipiuntur, conſtent, primumque eſſe eorum principium, eamque ab illis inſeparabilem, * ſed ſemper cum repugnantiâ copulatam; quæ contrariis ſubijciatur; ex qua Elementa oriantur.

** cap. 5. lib. 1. de ortu & inter.*

** cap. 1. & 2. lib. 2. de ortu & interitu.*

XV.

MELIÙS Philoſophus, ſi materiam illam primam à contrariorum pugnâ vindicaſſet, eamque à repugnantiâ liberam agnouiſſet, cum ne quidem ipſis Elementis vlla inhe-

inhæreat contrarietas, quæ à qualitatum intenſione reſultat, vt ignis & aquæ communi experientiâ docemur, quibus quicquid ineſt oppoſiti ab intenſione qualitatum procedit: At in veris rerum Elementis, quæ in mixtorum generatione coeunt, nequaquam illæ qualitates, quæ illis remiſsè inſunt, ſibi inuicem aduerſantur; temperata enim contrarietatem non admittunt.

XVI.

** De varijs Philoſoph. opinionibus*

THALES, * Heraclitus, & Heſiodus Aquam, primam rerum materiam eſſe exiſtimauerunt; quorum opinioni ſacræ Geneſeos * ſcriptor aſſentiri videtur, illam abyſſum & aquam vocitans; per quam non aquam noſtram, ſed quaſi fumum, aut vaporem humidum & tenebroſum, huc illuc errantem, & ſine vlla lege incerto motu actum, intellexiſſe ſuſpicio eſt.

** cap. 1. Geneſ.*

XVII.

XVII.

DE antiquo illo rerum principio quid certi decernere in promptu non eſt; cùm illud in tenebris creatum nondum in lucem ingenij humani emerſerit: quamobrem quæcunque de illo Theologorum, tum etiam Philoſophorum turba cenſuit, talia ſint, necne, ſolus Naturæ author nouit; quod veriſimilius eſt, de obſcuris dicenti venia debetur.

XVIII.

ANTIQVISSIMVM aliquod, ſed obſcurum & ineffabile principium materiale improprio nomine Hylam dictum, materiam primam præceſſiſſe nonnulli Rabinorum opinioni aſſentientes crediderunt, quod non tam corpus, quàm vmbram immenſam; non tam rem, quàm rei imaginem opaciſſimam, aut Entis laruam quandam fuliginoſam, noctem tenebroſiſſimam, tenebrarum latibulum dici conuenit; quod actu nihil, MVNDI CREATIO

nihil, poteſtate omnia mens humana niſi ſomnians ſibi valet fingere. Anceps illud principium, Orcum illum tenebroſum imaginatio non aliter nobis exhibere poteſt, quàm à Naturâ cæco Solis lumen aures indicant.

XIX.

EX remotiſſimo illo principio Abyſſum quandam caliginoſam, informem ac indigeſtam, proximam Elementorum & Mundi materiam Deum eduxiſſe ac creaſſe ijſdem viſum eſt: Molem autem hanc modò terram inanem & vacuam, modò aquam ſacra pagina nuncupat, licèt actu neutra eſſet, ſed vtraque poteſtate ac deſtinatione; illam fumo aut vapori tenebroſo haud diſſimilem fuiſſe licet conijcere, cui ſtupens quidam ſpiritus frigoris & tenebrarum inerat.

XX.

DIVISIO aquarum ſuperiorum ab inferioribus in ſacrâ Geneſi

Geneſi expreſſa, facta videtur ſeparando ſubtile à ſpiſſo, & tenuem quaſi ſpiritum à fuliginoſo corpore: id opus fuit ſpiritus luminoſi à diuino verbo prodeuntis; lux enim, quæ ſpiritus eſt igneus, ſegregando heterogenea, denſiores tenebras à viciniori ac eminentiori plagâ deorſum verſus profligauit, materiamque homogeneam, tenuiorem & ſpiritui proximiorem colligendo, in lumen immortale, quaſi oleum incombuſtibile ante diuinæ Majeſtatis thronum accendit: Cœlum illud Empyreum eſt, medium inter mundum intelligibilem & materialem, quaſi vtriuſque Horizon & finitor; à ſuperiori ſpirituales dotes ſuſcipiens, & inferiori proximo cœlo medio nempe communicans.

XXI.

ABYSSVM tenebroſam, ſeu materiam mundi proximam, aqueam, ſiue humidam eſſe ratio exigebat, quò attenuari commodiùs, & per attenuationem vniuerſa cœlorum

lorum & totius fabricæ moles fluxu materiæ diduci, & in corpus continuum extendi poſſet; fluere enim humoris proprium eſt, omniſque corporis continuitas ſolius humoris beneficio debetur; humor enim Elementorum & corporum gluten eſt ac ferrumen: Ignis verò in humorem agens calefaciendo illum rarefacit; calor ſiquidem eſt ignis inſtrumentum, cuius ope duo oppoſita vno eodemque labore operatur; humidam quippe naturam dum à terreſtri ſeparat, illam rarefaciendo hanc condenſat: ſic per heterogeneorum ſeparationem fit homogeneorum congregatio: Hac arte protochemicâ ſpiritus increatus Mundi faber confuſas rerum naturas diſtinxit.

XXII.

MATERIA ET FORMA SVNT ANTIQVISSIMA RERŪ PRINCIPIA.

SPIRITVS Mundi Architectonicus à duobus principiis vniuerſalibus creationis opus inchoauit, vnum formale fuit, alterum materiale; quid enim aliud verba illa Prophetæ * ſonant (In principio creauit Deus.

*cap.1.gen.

Deus cœlum & terram &c.) quàm quod Deus in principio informationis materiæ, eam in duo ſumma diſtinxit principia, nempe in principium formale & materiale, cœlum videlicet & terram: terræ autem nomine ipſam tenebroſam & nondum formâ indutam aquarum & abyſſi maſſam intelligi verba ſequẽtia indicant. (Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erãt ſuper faciem abyſſi &c.) quam creator cœlo ſupremo, Empyreo nempe, incluſit ac terminauit; quod in Natura primum principium formale eſt, licèt remotum.

XXIII.

SPIRITV enim Dei, qui diuinitatis ſplendor eſt, in ipſo creationis momento ſuper aquas, id eſt, ſuper humidam & opacam Abyſſi faciem effuſo, lux ſtatim apparuit, quæ partem eminentiorem & ſubtiliorem materiæ in ictu oculi inuaſit, lucidáque circumferentiâ quaſi limbo, eam ſepſit, veluti coruſcatio, quæ ab Oriente in Occidentem lumen igneum jaculatur;

jaculatur; aut flamma, quæ celerrimè fumum proximum accendit: Sic prima dies orta eſt, pars autem tenebrarum inferior luce vacua, nox remanſit; ita in diem & noctem diuiſę ſunt tenebræ.

XXIV.

DE Cœlo illo primo, formali principio, non enunciatur fuiſſe inane, vacuum, & tenebris obſitum, quod ſatis indicat, Cœlum illud imprimis expanſum illicò luce diſtinctum fuiſſe à maſsâ tenebroſâ ſubjacenti, propter vicinitatem gloriæ & Majeſtatis Divinæ, & præſentiam ſpiritus luminoſi ab ipsâ fluentis.

XXV.

DVo itaque rerum principia ab initio creata fuerunt, vnum luminoſum & ſpirituali naturæ proximum, alterum omninò corporeum & tenebroſum; illud vt eſſet principium motus, luminis & caloris; iſtud verò principium ſtuporis, opacitatis

& fri-

& frigoris; illud actiuum & maſculeum, iſtud paſſiuum & fœmineum: ex parte prioris, motus ad generationem in Mundo elementari, vnde vita: ex parte poſterioris, motus ad corruptionem, vnde mors initium trahit: Hic eſt vterque mundi inferis limbus.

XXVI.

QVONIAM autem Amor totus extra ſe porrigitur, divina Natura ſolitudinis impatiens, & pulchritudinem ſuam in lumine jam creato, tanquam in ſpeculo mirata, in ejus extenſionem & ſimulachri ſui multiplicationem exardeſcens lumen illud protendi & propagari juſſit: Tunc lumen, ſpiritu igneo à mente diuinâ progreſſo, ac ſe in gyrum voluente, cœpit in proximiores tenebras agere, illíſque debellatis ac deorſum, centrum verſus depreſſis, illuxit ſecunda dies, & ſubſtitit ſecunda luminis manſio, ſiue cœlum ſecundum, totam regionem æthercam complectens, in cujus plagâ

ſuperiori tot faces poſtea ſparſæ & affixæ ſunt;in inferiori autem ſeptem errantia ſydera ex ordine ſita fuere, quæ lumine, motu & influxu ſuo naturæ ſubjacenti, tanquam rectores & præfecti, legem dicerent.

XXVII.

ET ne quid operi tanto in mente divinâ jampridem exarato deficeret, idem Spiritus igneo & micante gladio tenebras condenſatas, vmbramque ex aduerſo ſubterlabentem profligauit, & in centrum abyſſi detruſit, ſic poſtremum cœlorum ſpatium lumini peruium factum eſt, quod aërem, ſiue cœlum inferius rectè dicimus; tertia tunc dies effulſit: Tenebræ autem,quæ totam abyſſi faciem in principio obumbrabant,à lumine ſuperveniente in regionem infimam per triduum depreſſæ ita condenſatæ ſunt, propter ſpatij anguſtiam & frigoris conſtrictionem, vt in aquæ naturam & molem ingentem migrauerint, librato in medio aquarum firmatóque ex fæce & craſſiori

ſiori abyſſi materia, in ſolidum & opacum terræ corpus, totius opificij nucleo & centro, quaſi tenebrarum valle ac tumulo. Poſtmodum, Spiritu impellente, aquæ à terræ facie ad ejus latera circumvolutæ receſſerunt, & apparuit Arida, vt infinita penè plantarum genera in lucem ederet, totque animalium ſpecies, hominem potiſſimum cæteris prædominantem hoſpitio exciperet, illiſque victum, homini verò amplam rerum ſuppellectilé exhiberet. Terra itaque & Aqua in vnum globum deſierunt, cujus propter denſitatem opacitas, ſiue vmbra, Abyſſi tenebroſæ imago totam Aëris viciniam Soli oppoſitam continuò obſidet ac involuit; perſequentem enim lucem pari ſpacio aduerſa refugit, &
Labenti ſimilis ſemper fugitiua recedit.

XXVIII.

LVCEM autem illam, quæ, profligatis & demerſis tenebris, omnia Abyſſi ſpatia ſparſim occupauerat, in lucentem & nobiliſſimum *Solis Creatio*

Digitized by Google

egregiæ magnitudinis & formæ Solis globum contrahere ſummo Opifici viſum eſt, vt quò contractius lumen, eò etiam efficacius eſſet, & radios potentiùs jacularetur; tum etiam vt lux creata, proxima divinæ gloriæ natura, ab vnitate increata procedens, per vnitatem in creaturas effunderetur.

XXIX.

AB illâ face Mundi luminosâ lucem mutuantur cætera omnia corpora: quam enim in Lunæ globo opacitatem ſenſu deprehendimus, propter Terræ vicinitatem, & ejus vmbrę extenſionem, ſimilem in cæteris globoſis corporibus credere veriſimilitudo ſuadet, licet percipere diſtantia prohibeat: Prima ſiquidem & omnium ſenſibilium præſtantiſſima Natura lucis fons Vnitati debebatur, â quâ ſpiraculum vitæ hæc inferiora ſuſciperent; Vnde optimè philoſophus, Sol & homo generant hominem.

XXX.

XXX.

NON citra probabilitatem philoſophorum nonnulli, animam Mundi in Sole, Solem autem in medio Vniuerſi conſtituerunt: æquitatis enim & Naturę ratio poſtulare videtur, vt æquali ſpatio Solare corpus diſtet à fonte & origine lucis creatæ, Cœlo Empyreo nempe, & à centro tenebroſo Terrâ, quæ totius opificij ſunt extrema, quò fax Mundi, tanquam natura media, & vtriuſque extremorum conciliatrix, in medio ſedem habeat, vnde commodiùs à ſummo cardine immenſas virtutum opes ſuſcipiat, & in pari diſtantia ad imum tranſmittat.

XXXI.

ANTE lucis creatæ in Solare corpus contractionem, Terra in ſolitudine penè otiabatur maſculum expectans, vt ex ejus copulâ prægnans facta omne genus animalium pareret; hactenus enim effœtos & quodámodo imperfectos fœ-

tus, vegetabilia nempe, enixa erat; debilis quippe & impotens ſparſæ lucis calor humidæ frigentíque materiæ prædominari, neque vlterius vires ſuas extendere potuerat.

XXXII.

Lux Est Forma Vniversalis.

A Luce igitur materia prima, tum etiam Elementa informationem ſuam receperunt; & ita per communem luminis naturam, quaſi jure ſanguinis, ſtrictiſſimum inter ſe amorem, non odium & pugnam, ex vulgari ſententiâ, contraxerunt, ſéque mutuo neceſſitudinis vinculo amplexa ſunt, vt in varia mixtorum corpora, ſecundùm ſpecies ſuas coaleſcant. Lux autem Solaris priori longè potentior eſt forma formarum, ſiue forma vniuerſalis, quæ omnes formas naturales in opere generationis, in materiam diſpoſitam & rerum ſemina infundit: quodlibet enim indiuiduum naturæ lucis ſcintillam in ſe recondit, cujus radij virtutem actiuam & motricem ſemini occultè ſuggerunt.

XXXIII.

XXXIII.

TOTAM materiæ primę portionem, quæ huic plagæ inferiori addicta fuit, tum etiam Elementa, quæ ex ipsâ fluxerunt, tenui primæ lucis tincturâ ab initio imbui neceſſe fuit, quò majori potentioríque luci ſuſcipiendæ in mixtorum informatione apta fierent: Sic ignis igni; aqua aquæ,& lux luci, quia homogeneæ naturæ ſunt, perfectè vniuntur ac coeunt.

XXXIV.

EX ſitu & efficaci Solis virtute licet inferre, eum cordis vice in Vniuerſo fungi, ab eo enim vita in omnes partes defluit; lux quippe vitæ vehiculum eſt, imò fons & cauſa proxima; & viuentium animæ ſunt radij lucis cœleſtis, qui vitam rebus inſpirant; ſolâ hominis animâ exceptâ, quæ lucis ſupercœleſtis & increatæ radius eſt.

XXXV.

DEvs triplicem diuinitatis ſuæ imaginem in Sole expreſſit, primam in Vnitate; neque enim Solem multiplicem Natura, ſicut nec Deorum pluralitatem Divinitas patitur, vt ſic ab vno fluant omnia. Secundam in Trinitate, ſeu triplici munere; Sol enim tanquam Dei vicarius omnia naturæ beneficia diſtribuit per lucem, motum & calorem, inde vita, quæ ſupremus & perfectiſſimus eſt in Mundo noſtro Naturæ actus, vltra quem progreſſus non fit, ſed regreſſus: A luce autem & motu calor procedit, ſicut tertia à prima & ſecunda Trinitatis perſona. Poſtremò Deus qui eſt lux æterna, infinita & incomprehenſibilis, per ſolam lucem ſeipſum exprimere & Mundo exhibere potuit. Nemo itaque miretur, cur Sol æternus præſtantiſſimam ſuiipſius imaginem, cuius ipſe ſculptor fuit, Solem cœleſtem tantis dotibus decorauerit; in eo enim tabernaculum ſuum poſuit:

XXXVI.

XXXVI.

SOL lucidum eſt diuinæ gloriæ ſpeculum; illa enim cùm ſupra materialium creaturarum ſenſus vireſque attollatur, ſpeculum ſibi condidit, cujus ſplendore æternæ ſuæ lucis radij in omnia ſua opera reflecterentur, & per reflexionem innoteſcerēt: diuinum quippe lumen immediatè intueri mortali naturę prohibitum eſt. Regius hic divinitatis oculus ėſt, qui præſentiâ ſuà libertatem ac vitam ſupplicibus indulget.

XXXVII.

POSTREMVS opificis labor, tanquam operis vmbilicus aut corollarium, homo tandem prodijt, mundanæ fabricæ compendium, & diuinæ naturæ imaguncula. In partem ſextę lucis & totius operis nouiſſimam ejus ortum diſtulit creator, vt diues vniuerſæ naturæ ſupellex, omniaque ſuperiorum & inferiorum munera in humanam naturam, tanquam in alteram Pandoram, confluerent. HOMINIS CREATIO.

fluerent. Sic rebus Vniuerſi jam ordinatis, operis complemento, qui ſolus deficiebat, additus eſt homo; quò Natura multiplici luce robuſtior facta mundiora elementa in temperamentum perfectum contribueret; & limus purior ad vas fictile tam exquiſitum effingendum haberetur. Talem globus inferior ejuſque incolæ rectorem poſtulabant, vt obſequij jugum non detrectarent.

XXXVIII.

SExto à creatione, tertio ab ortu Solis die è terrâ ſurrexit homo; quo productionis tempore & dierum numero ſummum myſterium adumbratum eſt: quemadmodum enim quarto die creationis in vnum Solis corpus vniverſum cœli lumen coactum fuit; à tertio autem die nati Solis, qui ſextus fuit creationis, terræ limus vitæ ſpiraculum ſuſcepit, & in hominem viuentem, Dei imaginem, ſurrexit: Sic die quarto, millenario videlicet, ab origine mundi Sol increatus, divina ſcilicet

natura

natura infinita & nullis terminis antè comprehenſa, humani corporis clauſtro comprehendi, & quodammodo terminari voluit: Tertio autem die ſiue millenario; mille anni ſiquidem coram Deo,ſicut dies vnus, computantur; poſt primum Solis illius ortum ſiue adventum, & circa finem ſexti diei, nempe millenarij à creationis tempore, fiet glorioſa humanæ naturæ reſurrectio in ſecundo ſupremi judicis adventu; quod etiam per beatam illius tertiâ die reſurrectionem nobis indicatum fuit. Sic arcanam Mundi ætatem & fata ſub ejus geneſi occultauit Propheta.

XXXIX.

LICET Omnipotens, vt ei placuit, Mundum creauerit, imò in momento & ſolo nutu illum, ſi libuerit, è tenebris in lucem eduxerit; dixit enim & facta ſunt omnia; ordo tamen creationis principiorum & Naturę ſucceſſiuæ ſecundùm prius & poſterius, antequam natura creata eſſet, in mente divina deſcriptus

erat,

erat, quem ordinem potiùs quàm ipſum creationis opus in ſuâ geneſi expoſuiſſe videtur ſacer philoſophus.

XL.

Informationis Materiæ Primæ Ratio Triplex.

INFORMATIONIS materiæ primæ ratio generalis triplex in principio fuiſſe videtur; in quâ portione enim materiæ lucida forma irrationalis fuit, & citra vllam proportionem longè ſuperior, vt in cœlo Empyreo, vbi primùm lux materiam delibauit, tunc forma virtute penè infinitâ præpollens materiam ſuam abſorpſit, ac in naturam ferè ſpiritualem, & ab omni accidente liberam tranſtulit.

XLI.

UBI verò ad juſtam lancem & æqualitatem formæ & materiæ vires concurrerunt, quâ ratione cœlum æthereum & cœleſtia corpora informata ſunt, tunc lucis actio, cujus vis in agendo potentiſſima, eò progreſſa eſt, vt materiam ſuam mirum in modum illuminando & attenuando

nuando ab omni labe originali, necnon à virulentâ corruptionis tabe redemerit; eáque verè perfecta informatio habenda eſt.

XLII.

INFORMATA in tertiâ ratione materia dicenda eſt, in quâ impotentior forma remanſit; qualiter, licèt diuerſimodè, in regione hac noſtra Elementari contigit; in quâ appetitus materiæ, qui defectus & imperfectionis argumentum eſt, in baſi & radice ſuâ luxuriantis ac recalcitrantis, propter remotionem & diſtantiam à formali principio ſufficienter expleri non potuit, nec ejus infirmitas ſanari: vnde materia non plenè ad votum informata nouæ formæ deſiderio languet, quâ tandem potitâ ei tanquam marito in dotem amplam corruptionis & vitiorum ſupellectilem confert: Hæc moroſa, peruicax, rebellis, inconſtans ſemper nouos concubitus exardet, omnium formarum auida, nullâ contenta, quas abſentes deſiderat, præſentes odit.

XLIII.

XLIII.

CORRVPTIO A QVALITATVM CONTRARIETATE NON PROCEDIT.

EX quibus conſtat alterationis & corruptionis fermentum, ac tandem fatale mortis venenum non à qualitatum repugnantiâ, ſed ex infectâ matrice & venenato materiæ tenebroſæ menſtruo, tum Elementis, tum etiam huius infimæ regionis mixtis contingere, quod à labe & imperfectione ſuâ debilis & inſufficiens forma, nec ad juſtitiam librata in primâ & radicali vtriuſque vnione purgare non potuit; cujus rei ſacra pagina fidem auget, in quâ licet obſeruare primum parentem noſtrum non immortalem ſecundùm materiam creatum fuiſſe; verùm vt à corruptione & labe originali materię ſecurus fieret, arborem fructu vitæ abundantem Deum in Paradiſo ſtatuiſſe, quo tanquam vindice & aſſertore contra materiæ labilitatem, & caducitatis mortiſque ſeruitutem vteretur, à cuius vſu & præſentiâ poſt lapſum & latam mortis ſententiam remotus fuit.

XLIV.

DVo itaque tantùm ab initio ſimplicia Naturæ principia, quibus cætera omnia poſteriora, nulla anteriora fuere, materia prima ſcilicet, & ſua forma vniuerſalis, ex quorum copulâ orta ſunt Elementa, tanquam ſecunda principia, quæ nihil aliud ſunt, quàm materia prima diuerſimodè informata, ex quorum mixtione materia ſecunda conflatur, quæ proximè accidentibus ſubeſt, generationis & corruptionis vices patitur: Hi ſunt gradus, hic ordo principiorum Naturæ.

XLV.

QVi materiæ & formæ tertium addunt rerum principium, privationem videlicet, Naturam calumniantur, à cujus mente alienum eſt, aliquod principium fini ſuo contrarium admittere; finis autem ejus in generando cùm ſit adeptio formæ, cui privatio adverſatur, hæc de intentione Naturæ eſſe non poteſt. Veriùs illi,

illi, ſi Amorem Naturæ principium agnouiſſent; materia enim priori orbata formâ nouæ formæ aſſequendæ deſiderio flagrat: At priuatio nihil aliud eſt, quàm mera formæ abſentia, cui propterea auguſtum principij Naturæ nomen non debetur; ſed multò magis Amori, qui mediator eſt inter appetentem & appetibile, inter pulchrum & deforme, materiam & formam.

XLVI.

CORRVPTIO principio generationis longè proximior eſt, quàm Priuatio; cùm illa ſit motus materiam per ſucceſſiuos alterationis gradus ad generationem diſponens: Priuatio autem nihil agit nihil exequitur in opere generationis: at corruptio materiam promouet ac præparat, vt capax fiat ſuſcipiendæ formæ; & quaſi mediatrix lenocinium exercet, quò faciliùs materia naturæ libidinem adimpleat, atque ejus ope formæ copulam aſſequatur: Eſt itaque corruptio cauſa inſtrumentalis

& ne-

& neceſſaria generationis: At privatio nihil aliud eſt, quàm mera principij actiui ac formalis carentia; & tenebræ ſuper faciem Abyſſi, materiæ ſcilicet informis ac tenebroſæ.

XLVII.

VNIVERSI harmonia in diverſâ & graduali materiæ informatione conſiſtit; à ponderatâ enim materiæ primæ & formæ ſuæ mixtione fluxit Elementorum, tum etiam Mundi plagarum differentia; quod paucis, ſed veriſſimis verbis indicauit Hermes, dum id, quod eſt ſuperius, ſimile ei quod eſt inferius, dixit; ſuperiora enim & inferiora ex eâdem materiâ & formâ condita ſunt, ſed ratione mixtionis, ſitus & perfectionis differunt, circa quæ partium Mundi diſtinctio, & vniuerſæ Naturæ latitudo verſatur. HARMONIA VNIVERSI.

XLVIII.

MATERIAM primam poſt ſuſceptam à luce informationem, & rerum diſtinctionem, totam

extra ſe migraſſe, ac in Elementa & ex illis conflata tranſmiſſam, totámque in opere Vniuerſi perficiendo exhauſtam fuiſſe credendum eſt; ita vt jam manifeſtatis, & in lucem editis, quæ priùs in illa occultabantur, cœperit tota in ipſis occultari, nec ab ipſis ſeparatam dari poſſe fatendum eſt.

XLIX.

ANTIQVÆ illius maſſæ confuſæ, ſeu materiæ primæ ſpecimen aliquod nobis natura reliquit in aquâ ſiccâ non madefaciente, quæ ex terræ vomicis, aut etiam lacubus ſcaturiens, multiplici rerum ſemine prægnans effluit, tota calore etiam leuiſſimo volatilis; ex quâ cum ſuo maſculo copulatâ qui intrinſeca Elementa eruere & ingenioſè ſeparare, ac iterum conjungere nouerit, pretioſiſſimum Naturæ & artis arcanum, imò cœleſtis Eſſentiæ compendium adeptum ſe jactet.

L.

Simplicia corporum Elementa, ab omni mixtione ſeparata qui quærit, vano torquetur labore, ingenio quippe humano incognita ſunt: quæ enim Elementa vulgò habentur, nequaquam ſimplicia, imò inter ſe inſeparabiliter mixta ſunt. Terra, Aqua, Aër partes integrantes vniuerſi ſunt veriùs, quàm Elementa, ſed rectè eorum matrices dici convenit. Elementa.

LI.

Terræ, Aquæ & Aëris corpora, quæ ſphæris ſuis ſenſibiliter diſtinguuntur, alia ſunt ab Elementis, quibus in opere generationis vtitur Natura, quæq; mixtorum corpora conſtituunt; hæc enim in mixtione præ tenuitate imperceptibilia & ſenſibus occulta ſunt, donec in materiam denſam & corpus coierint:

** Ex inſenſibilibus namque omnia confiteare Principiis conſtare.* * Lucret. lib. 2.

Illa autem, quæ globum inferiorem

Vniuerſi conſtituunt, tanquam nimis denſa, cruda, impura & indigeſta à perfectæ generationis lege arcentur; magis enim Elementorum idola & ſimulachra ſunt, quàm vera Elementa.

LII.

ELEMENTA, quibus in mixtionibus ſuis & fingendis corporibus partes vtitur Natura, licèt ante mixtionem deprehendi nequeant, in opere tamen abſoluto & mixto perfecto, quia partes ejus partibus Mundi proportione quâdam reſpondent, & quodammodo ſunt analogæ, iiſdem nominibus illas nuncupare liceat: ſolidiores enim partes terram; humidiores Aquam; ſpirituales aërem; calorem innatũ ignem Naturæ; occultas verò & eſſentiales virtutes non malè cœleſtes & Aſtrales naturas, ſiue quintam eſſentiam quis dixerit; & ita quodlibet mixtum analogicè Microcoſmi nomine gloriabitur.

LIII.

LIII.

QVI prima rebus generandis Elementa conſtituit, idem ſolus ex ijs rerum indiuidua componere, & compoſita in ea nouit reſoluere.

LIV.

LVMEN igitur non refugiant, qui circa Naturæ Elementa operantes, in aliquo corpore ex ijs producendo, vel naturaliter productum in ea reſoluendo crucem ſibi ponunt; Elementa quippe illa ex pleno Naturæ dominio ſunt, eique ſoli ab ortu ſuo mancipata, arti & induſtriæ penitus ignota.

LV.

ELEMENTVM naturæ dici poteſt ſimpliciſſima materię primæ portio, per propriam differentiam & qualitates diſtincta, partem eſſentialem in materiali mixtorum compoſitione conſtituens.

LVI.

PER Elementa Naturæ, principia materialia intelliguntur, quorum alia alijs puriora & perfectiora ſunt, pro majori & potentiori virtute formæ perficientis. Diſtinguuntur autem plurimùm raritate & denſitate, quæ rariora & ſpirituali naturę proximiora, ęa puriora & leuiora, motui & actioni aptiora ſunt.

LVII.

VNIVERSVM Orbis imperium inter tres fratres Saturni filios cohæredes propterea diviſum fuiſſe veneranda finxit antiquitas, quia tres tantùm Elementorum naturas, aut veriùs vniuerſi partes agnouit: Per Iouem enim omnipotentem cœli dominium ſortitum, triſulco fulmine armatum; cæteris fratribus ſuperiorem, æthercam cœleſtium corporum regionem in hæc inferiora jus imperij ſibi vindicantem intellexerunt illi arcanorum myſtę: infimæ autem cœli plagæ, ſiue aëri noſtro, Iuno-

Iunonem Iouis conjugem præfecerunt, quia hæc regio vaporibus inquinata, humida & frigida, ac quodammodo impura eſt, fœmineóque temperamento proxima; tum etiam, quia ſuperiorum decretis ſubjicitur, eorum affectiones ſuſcipit, eaſque nobis communicat, craſſioribus naturis ſe commiſcens, ac eas ad cœleſtium vota inflectens: quia autem mas & fœmina ſexu tantùm, non ſpecie differunt, propterea aërem ſiue cœlum inferius aliud omninò Elementum à cœlo ſuperiori eſſentia & ſpecie diſtinctum noluerunt, ſed loco & accidentibus tantùm diverſum. Neptuno maris Numini jus in aquas tribuerunt. Per Plutonem inferorum tyrannum, opibus affluentem, terræ globum ſignificarunt, diuitijs refertum; quarum tum etiam honorum deſiderio, & omni cupiditatum æſtu feruentes hominum mentes acerbè torquentur. Tres itaque tantùm Vniuerſi partes, ſeu tria, ſi placet, Elementa ſapientes illi admiſerunt, quia ignis Elementum ſub

ætherea natura comprehendi voluerunt; Iouem fulmine armatum propterea pinxerunt.

LVIII.

OMNIA mixtorum corpora in ſiccum & humidum per analyſim reſolui: omnia animalium excrementa ijſdem differentijs terminari experientiâ docemur: Vnde liquidò conſtat mixtorum corpora ex duobus tantùm Elementis ſenſilibus terræ & aquæ reſpondentibus conflata eſſe; quibus tamen cætera virtute ac poteſtate inſunt: Aër autem, ſiue cœli inferioris Elementum ſenſus fugit, quia de genere ſpiritualium quodammodo eſt, ratione noſtri. Ignis etiam Naturæ, quia principium eſt formale, nulla analyticâ deſtructione, nullo artis ingenio deprehendi & ſeparari poteſt; formarum enim natura ſenſuum cenſuræ non ſubmittitur, quia ſpiritualis eſt.

Digitized by Google

LIX.

TERRA eſt corporum Vniuerſi denſiſſimum, ideò grauiſſimum & centrum habitum: ejus naturam per ſe frigidam, & per accidens ſiccam eſſe contra vulgarem opinionem ſtatuendum eſt; quia plus retinet de natura opaca & tenebroſa primæ materiæ; vmbra autem & tenebræ frigoris latibulum exiſtunt, vnde lucem fugiunt, & ex diametro ei opponuntur; at terra propter ſummam ejus denſitatem vmbræ & tenebrarum mater eſt, luci & calori difficilè peruia, ideò ſummo frigore rigeſcit. Atra bilis humor omnium frigidiſſimus ea de cauſa cenſeri debet, quia terræ dominio ſubijcitur, Terra autem Saturno, qui frigidi & melancholici temperamenti author habetur. Præterea, quæ in terræ viſceribus ex terrea ſubſtantia generantur, veluti marmor & lapides, frigidæ ſunt naturæ; quamvis de metallis aliter ſentiendum, quia aëreæ naturæ magis ſunt, habéntque TERRA.

in ſe

in ſe ignis plurimùm, propter infuſas cœlitùs ignis Naturæ ſcintillas, & ſpiritum ſulfureum ipſorũ materiam humidam & frigidam congelantem. Mercurius tamen humiditate & frigiditate cæteris præpollens, terræ frigidum & aquæ humidum ſuum acceptum refert. Aliter ſe res habet in ijs, quæ in mari producuntur, vt per Ambarum & Corallum, aliáque plurima à mari & fluminibus genus ducentia, quæ calido temperamento gaudent, ſatis conſtat. Ratione itaque & experientiâ docemur frigiditatem maximam terræ, non aquæ deberi.

LX.

SICCITAS autem per accidens & remiſsè terræ competit, in medio enim aquarum creata fuit; & rerum ordo poſtulabat, vt præ grauitate ſua aquis immerſa ab humido nũquam recederet; verùm creator ſummo jure vſus, aquis remotis, liberam ejus faciem exhibuit, vt mixtorum creationi, tum habitationi locus daretur:

retur: Terra itaque non ſecundùm naturæ legem, ſed per gratiam à naturali ſeruitutis jugo & humoris tyrannide liberata eſt, vt ſiccâ fronte in auras emergeret, gratùmque Mundi lumen perciperet.

LXI.

OMNE frigidum & ſiccum à facultate generatiuâ alienum eſt, niſi externo juuetur auxilio; propterea rectè ſapientiſſimus Naturæ author frigidum Terræ vterum Igne cœleſti incaleſcere voluit; & ſicco Terræ globo humidam Aquæ Naturam adjunxit, vt admixtis duabus generatiuis calidi & humidi cauſis, terræ ſterilitati ſuccurreretur, ac mediante omnium Elementorum concurſu & mixtione, Terra phyſicum vberrimæ generationis vas fieret. Terræ itaque omnes qualitates & omnia Elementa inſunt.

LXII.

SPONGIOSVM Terræ corpus ſapienter à Mundi conditore creatum

creatum fuit, vt aëri, imbribus ac cœleſtibus influentijs aditus pateret: vt etiam vi caloris interni vapores humidi à centro ad ſuperficiem per terræ meatus expulſi rerum ſemina modicâ putrefactione corrumpant, & ad generationem præparent; quę ita diſpoſita calorem cœleſtem vivificum excipiunt: Natura ſiquidem amorem Magneticum in rerum profundo demerſit, cujus vi ſuperiorum virtutes evocant & ſugunt, quæ informationis robur augent, & vitalis auræ dulcedinem accelerant.

LXIII.

CALOR è terræ ſinu emergens humidus & impurus propter terræ & aquæ admixtæ labem corrumpit, puriſſimus autem cœleſtis generat excitando, dilatando, & ad vitam vrgendo calorem inſitum, in rerum ſeminibus abſtruſum, & tanquam naturæ arcanum in eorum centro occultatum: Quia verò homogenei ſunt ambo calores illi, blandè in opere generationis coeunt, & inſepara-

ſeparabiliter vniuntur, donec in vitam & amplam vegetationem exeant.

LXIV.

AQVA eſt natura media inter denſum & tenue, inter Terram & Aërem; menſtruum Naturæ, corpus volatile, fugax, ignis impatiẽs, calore etiam mediocri in vaporem exhalans, multiplicem inducens figuram, Protheo denique inſtabilius. AQVA.

LXV.

HVMIDVM Elementum Mercurius eſt, qui modò corporis, modò ſpiritus naturam induens ſuperiorum & inferiorum virtutes ſuis revolutionibus in ſe trahit, & quaſi eorum mandata ſucipiens inter remotas vniuerſi naturas, velut earum actor & ſponſor negotiatur ac commercium exercet; nec à nundinationibus ſuis temperabit, donec omnia naturæ corruptibilis Elementa ab igne purgata & fixata ſint, fiatque ſabbatum vniuerſale.

LXVI.

LXVI.

AQVA, quia materiæ primæ proxima natura eſt, facilè ejus ſimulachrum induit: Chaos enim antiquus rerum parens vapor quidam ſubtilis & tenebroſus fuit, ſeu humida quædam tenebrarum, fumo tenui ſimilis, ſubſtantia, ex cujus ſubtiliſſimâ portione cœli ex ordine educti & expanſi ſunt, quorum triplex differentia tres etiam ejus provincias conſtituit, nempe ſupremam, quæ nobiliſſima eſt: mediam, quæ ſecundum præſtantiæ & dignitatis locum occupat: poſtrema autem ſitu & nobilitate cęteris eſt inferior. Denſior materiæ ſubſtantia in aqueam molem, quę media quędam natura eſt, ceſſit. Denſiſſima pars quaſi fęx totius maſſæ, in fundo ſubſtitit, & in compactú Terræ globum firmata eſt. Extrema totius opificij, Cœlum videlicet & terra, magis à primo materiæ ſuæ ſtatu & antiquâ figurâ receſſerunt; cœlum propter ſummam raritatem & leuitatem; Terra propter ſummam denſitatem

ſitatem & grauitatem; Aqua verò, quæ medium inter vtrumque ſortita eſt, informi abyſſo proximior natura remanſit; vnde fit, vt facilè per rarefa-ctionem in fumum, ſeu vaporem, quæ Hylę antiquę imago eſt, ſe convertat.

LXVII.

HVMIDITAS magis propria eſt aquæ, quàm frigiditas, quia magis rara & luminoſa eſt Aqua, quàm Terra; at quæ majorem cum lumine participationem habent, magis à frigido recedunt: rariora verò corpora lumini viciniora ſunt. Aqua humiditatis ſymbolum à materiâ primâ & Abyſſo retinuit; ſicuti terra frigiditatem: Denſiores enim partes in duas illas affines naturas Spiritus mundi Architectonicus diviſit.

LXVIII.

FRIGIDITAS ſiccitatem amat, eamque induit, vbi ſtrenuè dominatur humida conſtringendo ac deſiccando, vt ex niue, glacie & grandine docemur; Aquam enim,

Digitized by Google

quâ nihil humidius, frigore tanquam proprio inſtrumento conſtringere ac deſiccare Naturæ opus eſt; imò præcipuum & commune caloris & frigoris ſubjectum eſt humor, qui ab vtroque fortiter oppugnatur, donec expugnetur; vnde fit, vt tot autumni frigore primo ſicca cadant folia; debilium plantarum caules, vrgente hyeme, ad ſummam ſiccitatem humore deſtituantur & areſcant; ſic penetrabile frigus adurit, vitaléſque rerum humores hoſtiliter invadit, inde flaccida & marceſcens ſenectus, mors tandem acerrimo frigore, quaſi falce chalybea, omnia deſiccata metens, & in horrea ſua conferens. Quomodo igitur frigus humido Elemento indulgere, & tanquam maximè proprium ineſſe quis profiteatur? cùm Natura elementa in ſeipſa agere non patiatur, ne vires ſuas deſtruant aut opprimant, at frigiditas intenſior remiſſam imbellémque humiditatem ſtatim proculdubiò debellaret, ac fortiter per conſtrictionem deſiccando totam exhauriret, aut invalidam
pro-

proſterneret; ſic vno ex Elementis ruinam paſſo, reliquorum opera imperfecta,& rerum generationem omninò deficere neceſſariò ſequeretur. Aquæ igitur ſummam frigiditatem tribuere Naturæ legi repugnat.

LXIX.

EX duabus illis denſioribus naturis Terrâ & Aquâ nempe, Elementa ſua haurit Natura: quibus vaſa ſua & organa corporea fingit; ex vtriuſque enim mixtione fit limus; limus autem eſt proxima materia generatorum: ille enim eſt veluti chaos, cui omnia confusè & virtute inſunt Elementa. Ex limo creatus fuit primus humani generis parens; omnis deinceps generatio ex limo prodiit. In generatione animalium ex ſpermate & menſtruo fit limus, inde animal. In vegetabilium productione ſemina per putrefactionem in limum ſubtilem primò tranſeunt, deinde in corpus vegetabile firmantur. In generatione metallorum ex ſulfure & mercurio perfectè mixtis, & in aquâ

pinguem reſolutis exit limus, ex quo corpora metallica per longam decoctionem indurantur. In philoſophicâ metallorum ſolutione, & arcani Philoſophorum creatione primò educitur limus, expurgato & mixto vtriuſque parentis ſemine.

LXX.

AQVA eſt baſis & radix omnis humidi, imò humor ipſe; à quo omne humidum denominatur: Rectè itaque Elementi humidi, vel humoris fons & principium Aqua definiri poteſt, cujus proprium eſt liquore ſuo madefacere. Humida autem dicuntur quæ humorem ſiue liquorem aqueum, ſecundùm plus vel minus in ſe continent. Humor omnium qualitatum ſuſceptibilis eſt: ſic ſanguis & flaua bilis humores ſunt calido ſuo imbuti, licèt in Elemento aquę baſim ſuam habeant: Aqua fortis & ſimiles cauſticâ & igneâ virtute pollent; Aqua ardens & plurimæ rerum eſſentiæ quæ ſub olei aut aquæ corpore extrahuntur, calido abundant;

licèt Aqua earum radix ſit frigida: quia Natura in Elemento humido varias virtutum ſuarum ſignaturas primùm imprimit, illíque principes qualitates radicitùs infundit. Humor eſt primum Naturæ ſubjectum, in quo prima ejus cura, primus labor impenditur: cuius liquore multiplices ſuos colores & tincturas indelebiles diluit ac miſcet: illi ſpiritualia dona primò ſe communicant, in illo primùm hoſpitantur & agere incipiunt.

LXXI.

AQVÆ inferiores bifariam diuiſæ diſtinctas regiones occupant, pars enim earum Terræ contigua ei tanquam baſi propriæ inſidet, & cum eâ vnicum globum conſtituit; altera pars ſurſum euolans per aëris vicini plagam vago motu peregrinatur, ibíque laruatas corporum imagines, multiplicéſque phantaſmatum figuras ſibi fingens pendula huc illuc errat.

LXXII.

OMNI tempore magna pars aquarum deſuper habitat,& varios aëris tractus huc illuc ventorum flatu impulſa percurrit: quod ita diuinæ Sapientiæ decreto à die creationis conſtitutum eſt, vt patens ac libera Terræ facies rebus generandis exurgeret: Neque enim maris & fluminum aluei aquæ vniuerſæ ſuſcipiendæ ſufficerent, quin ſi tota laxatis cœli repagulis rueret ſuperatâ Terrę planitie altiſſimos forſan montes adæquaret. Tale profluuium cataclyſmo cauſam olim dediſſe licet coniicere.

LXXIII.

NON ſolo calore Aqua in vaporem ſublimatur,nec ſolo frigore in nubem concreſcit,ad vtrumque Solis & ſyderum virtutes plurimùm conferunt, non ſolùm vires Elementorum multiplicando, ſed etiam vi quadam Magneticâ humorem plùs aut minùs attrahendo ac retinendo

pro

Digitized by Google

pro diuerſâ eorum poſitione cœlíque figurâ; vnde diſſimilis ſpectatur annorum ac temporum conſtitutio: moles ſiquidem Aquarum illa non ſolo frigore aut aëris ſoliditate, ſed potenti ſuperiorum corporum imperio librata cohibetur.

LXXIV.

DIVINÆ juſtitiæ ne ſua ſupplicia in vindictam deeſſent, Oceanum, qui capiti noſtro immineret, volatilem fecit, & ignita fulminis tela ſuperinduxit; vt quæ amore flecti non poſſet hominum audacia terrore ſiſteretur.

LXXV.

AERI qui ſummam humiditatem tribuunt, eò quòd difficilè ſuo termino continetur, facilè autem alieno, plurimùm errant, hoc enim tenuium & liquidorum corporum, non humidorum proprium eſt, atque ita igni & cœlo, quorum naturæ rariores ſunt magis conuenit quàm aquæ aut aëri: nam corpora rara, quia AER.

vndique ſponte fluunt, proprio termino conſiſtere non poſſunt, propterea alieno egent: Sola corpora denſa & firma ſuo ambitu & ſuâ ſuperficie cohibentur, quod ſubtilia non poſſunt, quia præ tenuitate liqueſcunt & ſe effundunt; & quæ rariora ſunt, magis effluunt, ac minùs conſiſtunt: Inde ſequitur aërem eſſe corpus rarius, ſed non humidius.

LXXVI.

AER nullam intenſam ex ſe qualitatem habet, aliunde quandoque mutuatur. Ejus natura media eſt inter ſuperiora & inferiora corpora, ideò viciniorum qualitates & affectiones facilè induit; vnde fit, vt regio ejus inferior pro temporum varietate diuerſimodè temperata ſentiatur; cuius inconſtantia à propinquiorum & craſſiorum corporum, aquæ ſcilicet & terræ, mutatione procuratur, quorum ſtatum calor & frigus facilè immutant.

LXXVII.

LXXVII.

AER vniuerſus Cœlum eſt, area Vniuerſi, Naturę cribrum, per quod virtutes & influentiæ aliorum corporum tráſmittuntur: media natura ſparſas omnes Vniuerſi naturas conjungens: fumus ſubtiliſſimus ab igne cœleſti in lumen, quaſi flammam immortalem, accenſus: lucis & vmbræ, diei noctíſque ſubjectum; vacui impatiens; diaphanorum primum, qualitatum ferè omnium & affectionum facillimus ſuſceptor, nullius tenaciſſimus cuſtos, ſpirituali naturæ vicinus, propterea in arcanis philoſophorum tractandis ſpiritus nomine deſignatur.

LXXVIII.

REGIO aëris inferior collo & ſuperiori parti alembici ſimilis eſt, per eam enim vapores ſcandentes ad cacumen delati à frigore condenſantur, mox in aquam reſoluti pondere ſuo relabuntur. Sic natura per ſedulas diſtillationes aquã ſubli-

mando, & cohobando eam rectificat, & exuberat. In huiuſmodi Naturæ operationibus terra eſt cucurbita, & vas recipiens. Vicinior itaque nobis hæc aëris plaga, nubium regione, tanquam concamerato ſuo tecto terminata denſior & impurior eſt cæteris ſublimioribus.

LXXIX.

MEDIA aëris regio ea non eſt, in qua coguntur nubes, fiunt coruſcationes, & tonitrua, quæ inferioris pars ſuperior eſt, & terminus, ſed quæ ſupra nubes eſt, ad quam aquea natura pondere attolli prohibetur, ea media dicenda eſt, quam tamen ſulfureæ exhalationes vaporum grauitate liberatæ ſcandunt, & pererrant, & illic motu ſiue proprio, ſiue etiam alieno incaleſcentes igneſcunt. Talia ſunt ignita diuerſi generis meteora, quæ media in regione conſpiciuntur, vnde calido & humido, non aqueo, ſed pingui, quale eſt ignis pabulum, illam abundare, conjicere licet. In illâ temperies & tranquil-

quillitas multa, quia tumultuoſis non vrgetur flatibus, & leuiora tantùm inferioris naturæ excrementa in eam euehuntur.

LXXX.

SVPERIOR regio, Lunæ vicina tota aërea eſt, non ignea, vt falsò in ſcholis dudum inualuit: Illic tranquillum puriſſimi aëris domicilium, & vt æthereæ plagæ ſitu, ita naturâ propinquum; nulla enim inferioris Abyſſi fuligine inquinatur. Temperies illic ſumma; puritas à cœli vicini puritate parùm remota. Eò loci ſphæram ignis comminiſci philoſophum pudeat, qui violatis Naturæ legibus, Vniuerſi fabricam jamdiu vaſtaſſet.

LXXXI.

IGNEM tanquam quartum Naturæ Elementum in ſupremâ aëris regione, velut in ſphærâ propriâ, principes antiquæ philoſophiæ ſtatuerunt, quod ita illis ordinis causâ & ſuſpicione, magis quàm veritatis lumine IGNIS.

mine viſum eſt; Ignem enim Naturæ alium à luce cœleſti nemo ſibi fingat; propterea ſacer philoſophus in ſua geneſi ignis mentionem non facit,quia lucem, quæ verus naturæ ignis eſt, primo die creatam dixerat; neque ignem Naturæ principium omiſiſſet,cùm Terræ,Aquæ, & Cœli volatilium meminerit.

LXXXII.

IGNIS ardentis regionem Lunari contiguam nemo ſibi,niſi per ſomnium, fingat; tantæ enim ignis intenſiſſimi copiæ ſuſtinendæ totus aër non ſufficeret, quin vniuerſam Orbis molem dudum deprædatus fuiſſet; quicquid enim attingit prædo ille, ſtatim depaſcitur, Mundi & Naturæ exitio deſtinatus.

LXXXIII.

TALEM Naturæ vaſtatorem pro Naturæ elemento neque ſublimis aër,neque ima tellus hoſpitio recipit; Verùm tyrannidem exercet ille plerumque in regno Naturæ,ſiue

in

in aëris ſublimitate, ſiue in terræ profundo, ſiue etiam in eius ſuperficie accendatur. Iure itaque illum inter gigantes & Mundi tyrannos excelſi ingenij * Lullius numerat. Contra Naturam etiam dicitur, quia quicquid Naturam deſtruit, Naturæ adverſatur.

* cap. 11. prior. teſte.

LXXXIV.

IGNIS noſter communis partim naturalis eſt, partim etiam artificialis: Illum à cœleſti ad vitæ commodum & neceſſitatē forſan mutuatus eſt homo, ejus radios vniendo; ac vires multiplicando; vel etiam per attritionem, aut duorum corporum colliſionem, Spiritu diuino ingenium ad id ſuggerente.

LXXXV.

SVMMVS rerum creator igneum benigni caloris ſpiritum in globo Solis poſuit, vt lumen & calorem viuificum cæteris Vniuerſi corporibus inſpiret, vnde cor totius fabricæ mundanæ illum plures crediderunt,

IGNIS NATVRÆ EST IN SOLE.

ab

ab eo ſiquidem omnis generationis & vitæ principium defluit : Qui aliud ignis Elementum in rerum naturâ quærit, cæcutit, quia Solem ignorat.

LXXXVI.

IGNIS itaque Naturę ſcaturigo in Sole reſidet, cuius calor ſemper æqualis & temperatiſſimus in ſe eſt, licèt nobis intenſior aut remiſſior pro acceſſu & receſſu, eiuſque radiorum directione aut obliquitate, vel etiam locorum ſitu & naturâ ſentiatur. Illum tanquam animam Mundi Naturæ motum generandíque facultatem inſpirantem plerique philoſophorum admirati ſunt.

LXXXVII.

SOL non eſt vniuerſi oculus ; vt veterum non nullis placuit, ſed creatoris Vniuerſi eſt oculus, quo ſenſibiles ſuas creaturas ſenſibiliter intuetur ; quo blandientes amoris ſui radios in eas effundit ; quo ſe conſpicuum illis exhibet : Vix enim inſen-

ſibi-

ſibilem authorem Natura ſenſibilis agnouiſſet: propterea corpus tam nobile gloriâ ſuâ indutum ſibi nobiſq; fingere voluit, cujus radij diuinitati proximi ſunt ſpiritus & vita.

LXXXVIII.

AB illo vniuerſali Naturæ principio calor omnis inſitus tam in Elementa, quàm mixta defluit, qui Ignis nomen meruit; vbicunque enim calor ſpontaneus, motus naturalis, aut vita hoſpitatur, ibi ſuum Ignem tanquam eorum principium, & primum Elementorum motorem occultauit Natura; à quo elementa etiam ſenſibilia, ſeu Mundi noſtri prouinciæ elementantur, & velut animantur, arctiùs tamen terræ vtero conſtrictus propter eius denſitatem & frigiditatem antiperiſtaſim excitantem inhæret.

LXXXIX.

IGNIS. ille Naturæ mixtis inſitus humidum radicale, tanquam ſedem propriam elegit, huius autem domi-

domicilium præcipuum eſt in corde (licèt per omnes corporis partes diffundatur) tanquam primo vitæ organo & centro Microcoſmi, vnde Princeps ille Naturæ, velut ab arce ſua imperans, omnes facultates, cæteráque organa harmonicè mouet; mixti humoribus, ſpiritibus, toti denique maſſæ Elementari motum, calorem & vitam inſpirat: & quia Solis filius & vicarius eſt, omnia agit in quolibet Mundo minori, quæ Sol in maiori.

XC.

QVEMADMODVM Sol medius inter reliquos Planetas lumine ſuo illos irradiat, virtute implet, ſpiritu viuifico in vitæ concentum conciliat: Ita ſpiritus Solaris in medio Naturæ Elementaris illi lumen influit, ac in opere, generationis Elementa congregat, vnit, ac viuificat.

XCI.

XCI.

PRIMVM Agens in mundo eſt Ignis Naturæ, qui in globo Solari ſedem habens calorem viuificum per ejus radios in vniuerſùm Naturæ imperium diffundit, ſecum actus potentiam ſeminibus inſinuans, principiúmque motus & actionis in illis ſtatuens, quo remoto ceſſat omnis motus, actionis & vitæ facultas.

XCII.

CALOR Naturæ & lumen Naturæ reipsâ idem ſunt, ab eodem enim fonte, Sole videlicet, jugiter ac vniformiter fluunt, ſed officio diſtinguuntur; caloris quippe munus eſt ad interiora naturæ penetrare, luminis verò exteriora patefacere: caloris eſt occultas rerum naturas mouere; luminis, accidentia ſenſibilia tantùm oculis ſubijcere; vtrumque Solis radij operantur: Sol itaque eſt primum naturę organum, cujus acceſſu, & receſſu omnes naturæ operationes per lumen & calorem variè regun-

reguntur, intenduntur ac remittuntur.

XCIII.

SECVNDVM Agens vniuerſale eſt illud ipſum lumen, non tamen immediatè à fonte ſuo fluens, ſed à corporibus denſis ab ipſo illuminatis, qualia ſunt cœleſtia, imò & ipſa Terra reflexum; lumen enim Solare corpora illa percutiendo eorum diſpoſitiones & facultates mouet, contactuque illorum alteratur, ac diſſimiles eorum virtutes per reflectionem radiorum in vniuerſam Cœli Aëriſque noſtri aream diffundit, radiis enim illis tanquam vehiculis variæ tam multiplicium corporum affectiones in vniuerſæ Naturæ ſalutem & concordiam vndequaque ſparguntur, quæ à nobis influentiæ dictæ ſunt. Hæc vera ſunt primáque Naturæ Elementa, quæ ſpiritualia cùm ſint, ſe nobis ſub Aëreâ Naturâ, vel etiam aquea communicant, quorum beneficio omnis fœtus ac vitæ munus tanquam Elementorum radicibus debetur.

XCIV.

AMOR Deorum antiquiſſimus à Platone dictus, à diuino Spiritu naſcenti Naturæ inſpiratus fuit, eiúſque ingenio, tanquam Genius præpoſitus. In primâ Vniuerſi diuiſione inter fratres primæuos familiæ erciſcundæ judicium tulit; deinceps in rerum generatione Præfecturam exercuit. AMOR NATVRÆ GENIVS.

XCV.

PRIMVM Amoris in rebus Naturæ vinculum poſuit Naturæ Author inter materiam primam & formam vniuerſalem, cœlum & terram, lucem & tenebras, Porum, & Peniam, copiam nempe & inopiam; pulchrum ac deforme. Secundus amoris gradus ex primâ illâ copulâ, quaſi parentum amplexu, in Elementa fluxit, quæ fraterno inter ſe animo deuincta vniuerſum Naturæ jus optimâ ratione diuiſerunt. Tertius & poſtremus gradus in mixtis abſoluitur, quæ inſitis & à Naturâ ingenitis

amoris igniculis in ſui ſimilium propagationem & multiplicationem ſe-runtur. Triplicem hunc amoris nexum, tanquam nodum magicum, in rebus creatis diuinus Amor conſtituit, vt ſe, quaſi per traduces, in vniverſas & ſingulas opificij ſui partes extenderet: Amor ſiquidem baſis eſt Vniuerſi, Naturæ cubus, & firmiſſimum ſuperiorum & inferiorum vinculum.

XCVI.

CONTRARIETAS ABEST AB ELEMENTIS.

LATEBRAS quęrant qui concordes Naturæ motus diſcordiæ mancipant; tota enim in agendo pacifica & beneuola Natura operatur, imò in generando eſt pruriens. Ipſa rerum Elementa, dum coeunt, tota in libidinem ſoluuntur, vt mutuis amplexibus coaleſcant, & ex pluribus vnum fiant.

XCVII.

RESVRGAT Academia, vt nobis inſinuet, quomodo prima materia primum contrariorum ſubjectum

jectum eſſe poſſit,& quî inter aduerſariorũ lites & pugnas quieſcat amor? ſeu vehemens ille appetitus, quem in corde eiuſdem materiæ ſitum agnouit Academiæ * Princeps, vt non minùs illa formam, quàm fœmina virum concupiſcat? Annon hoſtes illi rerum ſemina & mixtorum corpora conſtituentes æternùm pugnando amorem & concordiam expugnabunt?

* *cap.9.lib. 1.de Nat.*

XCVIII.

QVI cupidinem inter materiam & formam; odium verò & repugnantiam in ipsâ materiâ & elementis conſtituunt, in hâc contrariorum poſitione ſibi ipſis ſummè contrarij ſunt; quippè in omnibus generatis, homine ſolo excepto, forma è potentiâ ſeu ſecretâ materiæ vi, ex ejuſdem Academiæ dogmate, educitur; at quomodo id niſi per amorem? Si materia contrariorum diſſidia radicitùs patiatur, annon etiam forma, quæ ex altâ ipſius radice emergit, eandem vim ſentiet? imò in

 ipſis

ipſis cunabulis opprimetur? Quis itaque ſanus in ipſo puncto mixturæ Elementorum, & informationis materiæ, Amoris & Naturæ matrimonio gladiatores iſtos præficiet? Quis prolem vniformem, annon potius monſtroſam ex huiuſmodi heterogeneo reluctantium parentum ſemine expectet?

XCIX.

DESINAT philoſophus alterationis Elementorum, corruptionis & caducitatis mixtorum cauſam in repugnantiâ Elementorum quærere, ſed culpam in materiæ primę penuriam & imbecillitatem reijciat; neque enim in antiquo Chao

Frigida pugnabant calidis, humentia ſiccis,

vt vulgò creditur, cùm duæ tantùm quatuor illarum qualitatum minimè aduerſæ, frigiditas nempe & humiditas fœminæ & materię conuenientes, illi ineſſent; duæ verò reliquæ, caliditas & ſiccitas, quæ maſculeæ ſunt & formales, ex parte lucis informantis

mantis proceſſerint: Nec niſi poſt aquarum receſſum & lucis aduentum terra Arida dicta eſt, quæ priùs humida & aquis mancipata erat.

C.

Qvatvor itaque illas qualitates, quas repugnantes vulgus credit, in materiâ primâ, niſi poſt eius informationem non extitiſſe recta ratio docet: Nec contrarietatem patiebatur illa in ſolitudine ſuâ; alij fuerunt eius morbi, nempe opacitas, confuſio, deformitas, frigiditas, humiditas indigeſta, & impotentia; quæ omnia morboſi & languentis corporis indicia fuêre: Corruptionis itaque labe à creatione ſuâ infecta fuit, quam illa ad natos & nepotes traduxit in hâc infimâ & infirmâ Elementorum plaga hoſpitantes: Propterea de Abyſſo illâ tenebroſâ non enuntiatur in Geneſi, quòd eſſet valdè bona, ſed luci, cæteriſque poſtea creatis, elogium illud meritò reſeruatum fuit.

CI.

RIXAM & litigium à formâ in materiam effluxiſſe poſt vnionem quatuor illarum qualitatum in materiâ informatâ quis ſanus ſuſpicabitur? cùm ſit ex eſſentia & intentione formæ materiam perficere, eamque in harmoniam, concentum & temperamentum pro viribus perfectum componere.

CII.

PRIMA per inimicas qualitates contraria fuerunt lux & tenebræ; luci binæ qualitates, caliditas & ſiccitas, tenebris totidem, frigiditas & humiditas, penitus inter ſe oppoſitæ, quia intenſæ, inerant: At poſtquam duo antiquiſſima illa Naturæ principia coierunt, tenebroſumque, materiale ac fœmineum à lucido, formali & maſculeo principio informatum ac lumine imprægnatum fuit, tota Vniuerſi materia, omnéſque ejus plagæ gratiam luminis, ſuis tamen gradibus & differentiis diſtinctam,

ctam, ſuſceperunt, ignea enim illa Spiritus luminoſi tinctura nihil impenetratum reliquit: qualitates etiam quatuor priùs intenſæ, in materiâ informatâ per mixtionem remiſſæ, & ſic optimè coaleſcentes amicitiam contraxerunt, ac in temperamentum conſenſerunt: concordes itaque jam factæ in homogeneam Elementorum familiam tranſierunt, vt deinceps in mixtorum generatione nihil inimicum aut reluctans ſubeſſet, quo tranquillus Naturæ motus perturbaretur.

CIII.

NEc in Naturâ contrariæ ſunt inter ſe quatuor illæ principes qualitates, ſed tantùm diſſimiles ac diuerſæ, neque mutuò ſe expugnant, ſed vniũtur & ſtricto fœdere coëunt: ſic in remiſſo gradu calor & frigus amicè conueniunt & commiſcentur in ſubjecto, vt mediam & tẽperatam qualitatem, teporem nempe, producant: Quod ſi in gradu intenſo non ſine luctâ & pugnâ concurrunt, hoc ab intenſionis exceſſu & tyrannide

CŌTRARIETAS AB INTENSIONE QUALITATVM PROCEDIT.

procedit; quæ duas qualitates pariter intenſas & aduerſas eiuſdem dominij conſortes & participes ferre ſine tumultu non poteſt, qualitates autem intenſas tanquam ſpurias & extraneas reſpuit Natura.

CIV.

ELEMENTORVM QVALITATES SVNT REMISSÆ.

NEMO itaque ſibi fingat Naturam ignem intenſum in Elementorum ſuorum familiam admittere, talis enim deſtruens eſſet, non generans, non ſecundùm, ſed contra Naturam, quæ violenta refugit, & temperatis gaudet, à quibus abeſt omnis pugna, omnis contrarietas: Non caloris vrentis, aut frigoris vaſtantis rabiem, non humidi aut ſicci intemperiem Naturæ imperium patitur, in temperie benignè quieſcit. Intenſas igitur qualitates in rerum Elementis nemo quærat, remiſſas ſecundum plus aut minus inueniet.

CV.

CALIDVM itaque & frigidum, humidum & ſiccum contraria ſimpli-

ſimpliciter qui dixerit, errat; Terra enim, quæ maximè ſicca ab Ariſtotele ſtatuitur, Aëri, qui maximè humidus ab eodem habetur; repugnaret: Aqua pariter intensè frigida Igni intensè calido, ex eiuſdem ſententia, aduerſaretur; hæc repugnantia quodlibet Elementorum vulgarium, ſeu quamlibet Mundi regionem intra ſpheræ ſuæ fines cohiberet, & à contrarij hoſpitio & ditione arceret propter antipathiam; aliter tamen rem ſe habere ratio & experientia nos docent; nam ſcrobes & concaua ſubterranea, imò ipſa Terræ viſcera & pori aëre replentur, & intrinſecus Terræ humor quo omnia vegetabilia, tanquā proprio matris ſuę lacte nutriuntur; nihil aliud eſt quàm aër calidus & humidus Terræ ſtrictiſſimè adhærens, ei vim altricem & nutritiuam propinans; terræ pori ſunt ipſius vbera, & humor aëreus ipſorum lac, quo ipſa rerum parens & alumna fœtus ſuos alit, eiſq; dat incrementum,

CVI.

QVI quatuor Elementa in totidem humoribus conſtituunt, naturam humidam quatuor qualitatum Elementarium ſuſceptibilem, imò ſubjectum eſſe agnoſcunt; quomodo ergo cõtrarias illas quas in eodem ſubjecto collocant, profitentur? quamuis enim quatuor illi humores ſuis differentiis diſtinguntur, vnicam tamen baſim omnibus communem, eandémque radicem habent, humorem videlicet,neque enim flaua bilis igne referens minùs humor eſt quàm flegma,quod Aquæ adſcribunt:idemque de atra bile & ſanguine ſit judicium, licèt comparatiuè non abſolutè quatuor Elementa in humido confundant.

CVII.

SI vlla eſſet in Naturæ qualitatibus & Elementis repugnantia,inter calidum & frigidum maxima intercederet, deinde inter Aquam & Ignem; at ignis & aquæ naturas ſibi

non

non aduerſari multiplex, quæ ſub aquis fit generatio, ſatis conuincit; vbicunque enim ſunt generatio & vita, ibi ignem eſſe neceſſe eſt, tanquam cauſam proximam, intrinſecam, efficientem, mouentem & alterantem materiam ad generationem,

Inde hominum pecudumque genus, vitæque volantum, *Æneid.6.*
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore Pontus;
Igneus eſt illis vigor & cœleſtis origo Seminibus.

CVIII.

QVATVOR illas primæuas qualitates rebus ipſis, & rerum Elementis innatas, & eſſentiales, ad Naturæ nutum permiſcibiles, & ideò non aduerſas qui poſuerit, non hallucinabitur; ſunt enim velut quatuor organa, ſeu inſtrumenta, quibus Natura in alterationibus & generationibus ſuis peragendis vtitur.

Digitized by Google

CIX.

NATVRA figulinam artem exercet, tota enim in materiâ ſuâ circulariter fingendâ occupatur: quatuor illæ qualitates ſunt quaſi rotulæ, quarum ope illa circulari, & lento motu opera ſua gradatim, & ſapienter informat.

CX.

EX illis quatuor rotis duæ, humidi ſcilicet & ſicci, materiæ magis conueniunt, quia inter hos duos terminos Natura materiam verſat, & vices ſuas peragit: binæ illæ qualitatates materiæ proximiores ſunt, quia paſſioni, & mutationi magis ſubjacent; cæteræ autem duæ, calidi & frigidi ſcilicet, magis ſunt actiuę, quia per vices ſuas priores illas alterant, & immutant; patiuntur illæ, iſtæ magis agunt; & ſunt velut actiua Naturæ inſtrumenta paſſibilem materiam tractantis.

CXI.

Digitized by Google

CXI.

EXPLODAMVS igitur illam contrariorum doctrinam, tanquam concordi naturæ contrariam, eamque à corrupto philoſophiæ albo, cum bonâ Academiæ veniâ, ſtilo ferreo expungere; & in ipſius locum ſymbolum Concordiæ aſcribere nobis liceat, quam natura conſortem, & ſibi coæuam agnoſcit, cujus ope actiuorum cum paſſiuis blanda copulatio in omni generatione procuratur.

CXII.

QVI quatuor rerum Elementa ſibi mutuò aduerſantia ex recepta ſententia, ſtatuunt, quintum admittant neceſſe eſt, tanquam nodum & concordiæ vinculum, caduceatorem & pacis conciliatorem, ſecus perfectæ mixtionis, nec vllius temperamenti in opere generationis ſuſceptibilia forent, ſed errabunda ſine clauo & rectore per vaſtum Naturæ pelagus neque portum neque par-

QVINTŪ ELEMENTVM.

partum inuentura vagarentur; & ita proletarium Naturæ genium ſine ſuo fraudarent.

CXIII.

QVATVOR enim illa cùm propter repugnantes qualitates æterna inter ſe odia exercere credantur, in mixtorum generatione adunari, nec placari poſſent, quin potiùs mutuo conflictu irruentia Naturę abortum, magis quàm partum procurarent, niſi aduerſa ipſorum ſtudia cujuſdam naturæ quintæ cœleſtis & temperantis beneficio in pacem & amorem flecterentur, quæ calidi & frigidi, ſicci & humidi expers temperamentum inducat.

CXIV.

QVINTVM illud quod vocant Elementum, eſt ſpiritus æthereus, incorruptibilis, à lumine, motu & virtute cœleſtium corporum in hæc inferiora defluens, Elementa ad mixtionem & vitam pręparans, indiuidua Naturæ, quantum patitur

ipſorum conſtantia, à ruina prohibens, vnde ſal Naturę, nexus Elementorum, & Spiritus Vniuerſi ab occultæ philoſophiæ myſtis nuncupari meruit.

CXV.

SI QVÆ inter rerum principia contrarietas fuit, ea certè inter lucem & tenebras extitit, propter qualitates hinc inde oppoſitas; verùm qualitates illæ vtriuſque principii coitu temperamentum receperunt, & ab extremis mediæ & temperatæ prodierunt, taléſque à primis in ſecunda principia nempe Elementa tranſierunt.

PRIMA CONTRARIETAS INTER LVCEM ET TENEBRAS FVIT.

CXVI.

EXTREMA tantùm inter ſe contraria ſunt propter qualitatum oppoſitarum intenſionem; quæ autem ab extremorum mixtione orta ſunt, nequaquam inter ſe aduerſantur, quia media ſunt: propterea elementa Naturæ minimè contraria habenda, quia ſunt media, & à duo-

rum

ꝛum extremorum, lucis nempe & tenebrarum vnione & temperamento effluxa.

CXVII.

EX contrariorum, lucis & tenebrarum ſcilicet mixtione, non contraria, ſed temperata produci Regis prophetæ carmen ſatis annuit, de æterno lumine in hæc verba erũpens; *Inclinauit cælos & deſcendit, & caligo erat ſub pedibus eius &c. Poſuit tenebras latibulum ſuum, in circuitu eius tabernaculum eius, &c.* Ipſe lucis increatæ fons, ut gloriæ ſuæ infinitæ ſplendorem hominum oculis exhiberet, illum nebulâ & tenebroſâ caligine, quaſi indumento, velauit, & luci tenebras admouit, vt ex vtroque extremo temperatam lucem produceret, ac immenſi luminis ſupra vires humanas coruſcationem temperaret. Iridem etiam à Deo datam in ſignum & teſſeram fœderis cum hominibus initi, ac gratiæ diuinæ, ex tenebrarum & lucis mixtione productam affirmant philoſophi; vt ſcilicet

*Pſalm. 18.

cet

cet ipſum temperatæ vindictæ diuinæ ſymbolum à contrariis reſultans ex variis maximè cohærentibus & amicis coloribus temperatum eſſet.

CXVIII.

QVI Terram, aquam, aërem, ignem ſphæris ſuis diſtincta Mundi Elementa eſſe, eáque mutua inter ſe reciprocatione conuerti tradiderunt, malè Naturę arcana perſcrutati ſunt, partes ſiquidem Mundi integrantes, aut elementorum officinas dicere tutiùs erit: neque enim Mundi Elementa per proprias regiones ſeparata ſenſibus ſe exhibent, ſed in matricibus ſuis occulta latent, donec in mixtorũ generatione coëant, & corpus conſtituant. Conuerti autem inter ſe partes illæ Mundi non poſſunt, quia nimiùm differunt; nec communis vna qualitas quâ illæ naturæ inter ſe deuinciuntur, tantam mutationem operari poteſt, vt ex heterogeneis ſubſtantiis homogeneæ, imo eædem penitus fiant.

MVNDI PARTES NEQVE ELEMENTA SVNT NEQVE INTER SE CONVERTVNTVR.

CXIX.

SI quatuor illa quæ creduntur elementa, proprias naturas & domicilia per vices, quaſi per nundinationes commutent, tota huius Mundi moles caſui motuíque fortuito mancipata perpetua fluctuatione verſabitur, quæ tamen certa conſtantíque lege & ſede, partibúſque diſtinctis à Deo firmata eſt; Terra enim mox aqua fiet; ex aqua aër; ex aëre ignis; & è conuerſo; hoc pacto centrum in circumferentiam, & circumferentia in centrum migrabit; extremæ & mediæ Mundi partes locis ſuis vltrò ſe ſubmouebunt, ita vt poſt longam ſæculorum ſeriem ordo Naturæ penitus inuertatur, dum ſumma imis & ima ſummis perpetua confuſione permiſcebuntur. Qui ſic ordinatam Mundi fabricam ſibi fingit, opus tam egregium non Mundum, ſed chaos & abyſſum dici jubet, quod ordinis amica abhorret Natura.

CXX.

CXX.

EXTREMA illa Mundi inferioris corpora terram & ignem (poſitâ & non conceſsâ ignis ſphærâ) qui vices inter ſe obire tradunt, ſibi veritatíque illudunt, nimiùm enim diſſitæ repugnantéſque eorum naturæ ab huiuſmodi viciſſitudine diſſentiunt; ſumma quippe terræ frigiditas, craſſities & grauitas, ſummę Ignis caliditati, ſubtilitati, & leuitati ita adverſantur, vt mutuam inter ſe converſionem non patiantur. Præterea Terra, quæ fixa eſt, igni non cedit, eiúſq; vires deſpicit, ſi chemicorum placitis & vulgari experientiæ fides habeatur, nec aliud ex eâ euolat, præterquá humor pinguis aut aqueus, vterque terræ extraneus. Si quid autem in ignem Elementarem conuerti poſſet, id leue & volatile fieri neceſſe eſſet, vt in eius ſphæram & naturam transferretur. Terra itaque cùm ſit omnium grauiſſima, & ideò centrum: cùm ſit omnium fixiſſima, & ideò minimè volatilis, quomodo

TERRA ET IGNIS NON CÕVERTVNTVR.

in ignem conuerti, & ad ignis ſphæram euehi; aut Ignis omnium ſupremus & leuiſſimus, quomodo in terram, contra Naturæ leges, detrudi, eíque eſſentialiter vniri poteſt? Aquę & Ignis facilior eſſet commutatio, quia vno gradu proximiores ſunt, quàm Terra & Ignis.

CXXI.

QVi exhalationes ex terreſtri plagâ in aërem ſublimatas, quia illic igneſcunt, ideo terreas & in elementum Ignis conuerſas credidere, longè in vtroque falluntur; neque enim terreæ naturæ illæ ſunt, ſed potiùs aëreæ; Aër enim noſter propter aquæ contagionem humidus in ſicco terræ ſinu diu torpens pinguedinem contrahit, & Terræ conſortio humidum ſicco temperat; vbi autem per Terræ poros & rimulas, calore vrgente, exhalat; aut etiam materiæ copiâ vires multiplicante, non ſine ſtrepitu & fragore, concuſſo & effracto carcere erumpit, vnde Terræ motus & hiatus plurimi ſæpe cum ſtrage

ſtrage ſentiuntur; Exhalatio illa libertatem conſequuta in corporum leuium regionem euolat,& illîc vago motu ac calore in ſulfuream materiam pleniùs digeſta accenditur. Materia itaque illa verè terrea non eſt, quia à pondere & frigiditate abhorret;ſed quia ex calidi, ſicci & humidi concurſu pinguis facta eſt & combuſtibilis, Ignis accidentalis fomes, citiùs quàm Ignis Naturę & elementaris cenſeri debet: Spuria quædam illa generatio eſt, quæ inter Elementa referri, nec eo nomine indigitari meruit: propterea rectè ab Ariſtotele huiuſmodi ignitiones imperfectè mixta dicuntur. Idem de fumo combuſtorum judicandum; fumus enim, quia pinguis eſt,facilè flammam concipit,quæ nihil aliud eſt,quàm fumus accenſus.

CXXII.

IGNIS pingui veſcitur, eius pabulum eſt pinguedo:pingue autẽ humidum aëreum eſt ſicco contemperatum; vnde licet materiam ſulphu-

ream extrinſecus ſiccam frequentiùs intueri & ſicco terminatam, qualia ſunt ſulfur vulgare, puluis tormentarius, & ſimilia, quæ licèt exteriùs ſicca videantur, interiùs tamen pingue humidum occcultant, & in illud igne admoto reſoluuntur.

CXXIII.

SVPINO etiam errore labuntur, qui lapides & corpora quædam grauia nonnunquam in Aëre generata, ac inde per fulgurationes, fulmina & nubium eruptiones dejecta conſpicati Ignem lapideſcere, & in terram conuerti, aut terram eò deferri ſibi perſuaſerunt; quod longè aliter ſe habet; materia enim illa indurata nunquam Ignis aut terra fuit, nec à ſphærâ igneâ, ſi quæ talis eſt, aut terræ corpore egreſſa; Verum pinguis & viſcoſus humor, quaſi luteus, in nube, tanquàm in fornace incluſus, velut opus fictile, per ardorem igneſcentium exhalationum ita perſtringitur ac decoquitur, vt lapideſcat; inde vibrata fulminis jacula conſpecta ſunt:

Huiuſ-

Hujuſmodi meteora ſunt tumores, grauedines, morbi denique Naturæ, non Elementa. Simili modo, ſed lentiore, calculus ex flegmate in renibus aut veſicâ, quandoque in ſtomacho generatur: ſua enim meteora etiam microcoſmus habet.

CXXIV.

IGNIS Naturæ ab igne noſtro artificiali aut accidentali longè alius eſt, plurimúmque inter ſe diſſentiunt. Ignis naturæ duplex eſt, vniuerſalis, & particularis ſiue indiuiduus: Vniuerſalis per omnes vniuerſi partes vndique diffunditur; corporum cœleſtium propenſiones ac virtutes ſuauiter excitat & mouet; globum hunc noſtrûm rerum generationi deſtinatum pullifico ſemine imprægnat ac fouet, ſeminibus vires infundit, implicatas Naturæ vires explicat, Elementa miſcet, materiam informat, arcanum denique Naturæ aperit; fons autem eius eſt in Sole, qui tanquam cor Vniuerſi calorem viuificum, quaſi amorem ſuum, in

omnes plagas effundit. Particularis autem ignis Naturæ eſt cuilibet mixto ac indiuiduo inſitus & innatus, qui ab illo vniuerſali tanquam riuulus emanat, omniáq; in ſuo Microcoſmo analogicè, quæ Sol pater eius in Microcoſmo operatur. Ignem autem noſtrum communem omni generationi aduerſantem, non niſi ex præda viuentem, ex aliena ruina ſubſiſtentem, vitæ deſtructorem, cineri omnia deſtinantem, quis non potiùs Naturæ hoſtem, quàm hoſpitem, excidium, quàm vitæ columen dixerit? Qui autem in aërea plaga generantur ignes, caſui magis, quàm conſilio Naturæ debentur.

CXXV.

TERRA ET AQVA NON CONVERTVNTVR.

NEQVE proxima ſitu terræ & aquæ corpora inter ſe conuertuntur, ſed propter vicinitatem commiſcentur tantùm, ita vt aqua terram diluat, & terra aquam inſpiſſet, inde fit limus, neutrum corpus, ſed medium inter vtrumque, cujus ſi vi caloris fiat reſolutio, fiet & integra vtriuſque

vtriuſque naturæ ſeparatio: Aqua euolante, Terra ſubſidet, neque mutua fiet earum conuerſio, ſola enim vtrique communis qualitas frigiditatis id non operabitur, cùm ſiccitatis, & humiditatis auerſio non minùs valeat ad reſiſtendum, quàm mutuus frigiditatis vtrinque conſenſus ad coëundum: Tum etiam quia terræ ſiccitas & fixatio humiditati, & volatilitati aquæ aduerſantur; ſic vnica tantùm qualitas alterationi conſentiens datur, plures autem diſſentientes, quæ in reſiſtendo præualebunt. Occurret etiam Natura, quæ ad ſui conſeruationem ſemper parata, ad ruinam, & immutationem nunquam niſi coacta, aut victa inclinat.

CXXVI.

VNIVERSVM terræ globum non minùs conſtantis naturæ eſſe, quàm cœlum, lunam ac ſtellas licet ſuſpicari; ſi enim centrum Mundi ſit, vt creditur, non minùs neceſſaria eſt eius conſtantia, quàm cæterorum corporum Vniuerſi: Quin etiam terra eadem nunc eſt, abſque

vlla

vlla eſſentiali immutatione, quæ ab initio fuit, quæ ad finem vſque ſæculorum futura eſt. Quod ſi detrimentum quoddam vniuerſale cataclyſmo paſſa ſit;aut particulare per accidens, veluti chaſmate,aut maris fluminúmue impetu ; id ſupremo rectore totius imperij ſui aut prouinciarum leges ad nutum immutante,aut Mundi concentus diſcordiâ, Naturæque laborantis morbo , magis quàm terræ propenſione aut vitio contigit : Labores enim & morbos ſuos omnia Vniuerſi corpora patiuntur, licèt diuerſimodè pro Naturæ diſcrepantiâ & perfectionis differentiâ,eorum tamen naturam & conſtantiam , ratione totius, accidentia non immutant. Soli Deo æterno abſoluta conſtantia & impaſſibilitas conuenit;at cœlum, aqua,terra, & cætera vniuerſi corpora ſecundùm eſſentiam ſuam perſtabunt vſque ad conſtitutam ætatis ſuæ periodum.

CXXVII.

SI QVÆ quatuor illarum natura- rum ad mutuam conuerſionem propenſio, mediarum longè validior eſt; Aqua enim & aër maiori inter ſe affinitate, quàm cum cæteris, aut etiam quàm cæteræ inter ſe conjunguntur, ſiquidem non tam qualitatibus, quam qualitatum intenſione & remiſſione, neque tam ſecundùm naturam, quàm ſecundùm accidentia diſcrepare videntur; nam cùm aqua frigiditatem & humiditatem jure Naturæ ſibi vindicet, vtramque inferiori Aëris plagæ ratione commercii communicat; (Aër autem nullam penè propriam qualitatem, præter ſummam tenuitatem, obtinet, cæteris tamen imbui capax, propterea naturæ cœleſtis eſt, quæ ex ſe temperatiſſima, & nulli propriæ qualitati addicta cùm ſit, alienas, nempe corporum cœleſtium diſpoſitiones, influxus & virtutes facilè ſuſcipit & communicat) Denſitas & raritas, quę remiſſæ confines ſunt, præcipuam

Aqua et aer non conuertuntur.

inter Aquam & Aërem noſtrum differentiam ſtatuere videntur; eâ de causâ in ſacrâ Geneſi Deum aquas ab aquis ſeparaſſe legitur, quaſi vnius naturę ratione ſitus diuiſio veriùs quàm ratione eſſentiæ mutatio facta fuerit.

CXXVIII.

VICINÆ tamen duæ illæ naturæ veram & eſſentialem reciprocationem non patiuntur; verùm ſecundùm quid, nec omninò, ſed quodammodo conuertuntur, eáque in inferiori ſolummodò aëris regione commutatio exercetur; quæ nubium conuexitate terminatur, nec mediam, multò minùs ſuperiorem offendit. Aqua, quia ope rarefactionis fit vapor, euolat, & in aërem magis attollitur, quàm conuertitur, vapor autem ille condenſatus & in aquam reſolutus relabitur. Hanc vnius tantùm naturæ circulationem & in ſe reuerſionem, duarum conuerſionem antiquitas profeſſa eſt, ſenſus fallaciâ, magis quàm mentis lumine ducta; lynceis enim oculis vniuerſæ

Naturæ arcana perquirenti res aliter ſe habere inuenitur. Vaporem etiam tenuiſſimũ qui ſimpliciter Aërem dixerit, fallitur, cùm vapor ſit corpus quoddam medium & imperfectum inter duplices aquas ſuperiores & inferiores, aquam noſtram & aërem, neutrum tamen, quod quantumvis rarefiat, nũquam ad ſublimem aëreæ nobilitatis gradum exaltabitur; ſpurius aër fiet, ſed non naturalis & legitimus: neque limpida aëris natura tantùm deprimetur, & à puritate ſuâ recedet, vt in vaporem, nubem aut aquam craſſeſcat: primæuam ſiquidem illam aquarum ſeparationem, quam re verâ actúque fecit Spiritus Architectonicus, ſtatutóſque partium Mundi terminos, quos indelebili ſuo ſigillo ſignauit Dominus, nouâ confuſione delendi aut amouendi jus Natura non obtinuit.

CXXIX.

ALTIORI rem indagine penetrantes terram tanquam Mundi hujus vterum, vas generationis, multi- AQVA SOLA CIRCVLATVR.

multiplicis & penè innumeræ prolis matrem agnoſcent, quæ in principio creationis à ſupernatantium aquarum dominio liberata, ſuiq; juris facta arida & ſicca remanſit, ejúſque corpus denſius factum in operis centrum & tanquam fundamentum ceſſit, ac patentem vegetabilibus animantibúſque aream exhibuit; quò tamen frequentiſſimæ generationi apta fieret, humore indigebat; ejus indigentiæ à diuinâ ſapientiâ prouiſum eſt; eam ob rem aqua ab initio volatilis facta eſt, vt in vapores eueheretur, qui frigore in nubem concreti tepore iterum in aquam ſoluerentur. Hoc diuinæ mentis artificio terræ vbertati conſultum fuit; ſiccitas, quæ ſterilitatem minabatur, largo humore temperata eſt, matris vterus fœcundatus. Sola itaque aqua ad irrigandum Terræ gremium circulatur, aut veriùs in inferiori aëris regione, tanquam in alembico diſtillatur, vt per cohobationes & reiteratas diſtillationes exuberata ſuperiorum & inferiorum vires conſequatur, cœleſtiq;

leſtíque imbuta Nectare Terræ ſinum efficaciùs emolliat, ac prolificâ virtute impregnet. Summus rerum opifex, qui Naturâ pro arte vtitur, opificio ſuo nihil ſuperfluum addidit, nihil deſiderandum reliquit.

CXXX.

QVONIAM autem Aqua eſt Mundi menſtruum, rerum ſemina & Elementa in ſe continet ac fouet; dum itaque illa circulatur, vera etiam Naturæ Elementa, quæ Terræ tanquam matrici & vaſi generationis, Aquæ verò tanquam menſtruo inſunt, etiam rotantur: vapori itaque terræ aquæ & aëris elementa inſunt, cum ipſo ſublimantur & exuberantur: Non quidem Terræ, Aquæ & Aëris corpora, quæ ſpheras ſuas habent, & Mundi plagas conſtituunt, ſed ipſa Naturę Elementa ſpiritualia, quæ in illis habitant & deliteſcunt, ex quibus lapides & alia corpora in aëre, igne excoquente, generari poſſunt; vbi enim omnia Elementa optimè mixta, qualia ſunt in vapore, concurrunt,

currunt, corpora generari poſſunt; verùm quando extra matricem convenientem fit huiuſmodi generatio, velut in Aëre, mixta producuntur imperfecta, non tam ex defectu mixtionis, quàm matricis.

CXXXI.

AQVA mediam inter Terram & Aërem naturam & ſedem obtinens vtrumque ſuâ mobilitate & inconſtantiâ perturbat: Aërem atrâ fuligine infeſtiſque vaporibus inquinans: Terram profluuio plerumque immergens: aëri turbines, terræ ruinas, in vtroque corruptionem procurat: ſuperioris hoſpitium leuitate, inferioris domicilium grauitate hoſtiliter inuadit: ſui copiâ aut inopiâ anni tempora Naturæque ordinem inuertit: Omnem vtrinque viciniam fragore & tumultu imperioſa mouet & concutit. Tota eius natura cùm ſit fœminea, illam quaſi fœminam ac malum neceſſarium Mundo dediſſe videtur ſummus creator: ſic illa omnia pro imperio ſibi arrogat, & quę in Naturę

Naturæ commodum ſunt ei conceſſæ vires, in perniciem plerumque vertit. Denique diuinæ juſtitiæ flagellum eſt, vltrix Nemeſis, quæ ſceleribus generis humani vindicandis deſtinata in pœnam irruit, ſpem opeſque ſuperbiæ radices variis induta figuris cœli ludibrium facit.

CXXXII.

UNIVERSALES Naturæ quò craſſiores, eò etiam impuriores; quò tenuiores, eò mundiores: Terra quia denſior eſt Aquâ, eò ignobilior; ſic aqua aëre, aër cœlo; Regionum autem cœli ſublimior, quia ſubtilior, ideo nobilior ſanè habenda eſt. Indubitatæ enim veritatis eſt naturas ſpirituales corporeis longè præſtantiores, & ſpiritualibus viciniores perfectioni proximiores eſſe.

CXXXIII.

GENERATIONIS & corruptionis fundamentum eſt in humido, in vtroque enim Naturæ labore, humor ex elementis primum eſt pa-

tiens, primum formæ ſigillum ſuſcipiens: Illi facilè ſpiritus naturales vniuntur, quia ex eo manant; facilè in illud redeunt, quia ipſorum radix eſt: in illo & per illud cætera elementa miſcentur. Nec minùs in mixtis & indiuiduis, quàm in Mundo humidum Elementum tam in opere generationis, quàm nutritionis circulatur; opus enim vtrumque iiſdem rarefactionis & condenſationis inſtrumentis, iiſdem medijs, ſpiritibus nempe, fieri Naturæ placuit.

CXXXIV.

TERRA eſt vas generationis, Aqua eſt menſtruum Naturæ virtutes ſeminales etiam formales in ſe complectens, quas à Sole tanquam maſculo, & formali vniuerſaliq; principio mutuatur; ab eo enim ignis Naturæ formaléſque ſpiritus rerum ſeminibus influunt, quibus omnia generationi neceſſaria inſunt, calido innato in humido latente. Optimè * Hippocrates hæc duo elementa ignem & aquam omnia poſſe, omnia illis ineſſe affirma-

* *lib. 1. de Diata.*

affirmauit: à primo ſiquidem binæ qualitates maſculinæ calidi & ſicci: ab altero totidem fœmininæ frigidi & humidi effluentes in mixtorum generatione concurrunt & commiſcētur: duobus illis tanquam præcipuis Elementis duo maiora luminaria præſunt, Sol ignis Naturæ author, & Luna humorum domina.

CXXXV.

CIRCVLATIONEM volatilis Elementi triplici actione & veluti inſtrumento adimplet Natura, nempe Sublimatione, Demiſſione, ſiue Refuſione & Decoctione, quæ diuerſo indigent temperamento. Sic benè ordinata Naturæ intentio per varios errans motus opera ſua interrupta ad finem propoſitum dirigit, & per vias oppoſitas ad eundem ſcopum tendit.

TRES CIRCVLATIONIS ROTÆ SIVE CIRCVLI.

CXXXVI.

SVBLIMATIO eſt humidę grauiſque naturæ in leuem conuerſio, ſiue in vaporem exhalatio: cuius finis & vtilitas triplex eſt: primò vt per

PRIMVS CIRCVLVS.

attenuationem corpus craſſum & impurum mundetur, & fecibus ſuis ſenſim exuatur: Deinde vt per ſublimationem ſuperiorum virtutes, quæ continuò defluunt, largiùs aſſequatur. Denique vt per huiuſmodi euacuationem Terra ſuperfluo & prægrauanti humore exoneretur, qui ejus meatus occupans caloris actionem & ſpirituum naturalium tranſitum impedit, imò violenter ipſos ſuffocat. Hæc humidi ſuperuacui ſubſtractio obſtructionum cauſam amouet, & faſtidientem Terræ ſtomachum ſubleuat, eúmque digeſtioni aptiorem reddit.

CXXXVII.

CALORIS autem impulſu humor ſublimatur: Igne ſuo quippe tanquam proprio inſtrumento vtitur Natura, vt corpora humida rarefaciat: Ideò vapores, ex quibus nubes & pluuiæ generantur, brumali & verno tempore frequentiores attolluntur, quia Terræ vterus tunc calido & humido magis abundat, humor autem

eſt

eſt cauſa materialis, calor efficiens vaporum & exhalationum. Calorem quodammodo intenſum in ſublimando exhibet Natura, inter fines & latitudinem temperamenti dum cohibeatur.

CXXXVIII.

DEMISSIO ſecunda Naturę rota in opere circulari eſt ſpirituoſi vaporis in corpus denſum & aqueum reductio: ſiue rarefacti & ſublimati humoris iterúmque condenſati refuſio: ac in terram deſcenſio vt eam exuberato liquore diluat, & quaſi nectareo cœleſtíque potu imbibat. SECVNDVS CIRCVLVS.

CXXXIX.

TRIA intendit Natura irrigando: primò vt non effundat, ſed ſenſim humorem ſuum exuberatum diſtillet, ne gurges fiat, & aquæ copia ſpiritui viuifico in Terræ viſceribus permeanti aditus præcludat, ac intrinſecum Terræ calorem extinguat: omnia enim ſua beneficia prudens ac

juſta illa gubernatrix in pondere, numero & menſurâ largitur. Secundò vt per diverſa ſtillicidia & varia ſub ſpecie humorem diſtribuat, pluuiam ſcilicet modò deſiorem, modò rariorem; modò rorem, modò pruinam; modò largius, modò parcius effundens, vt Terræ plus minúſue ſitienti pro appetitu vel neceſſitate porum exhibeat. Tertiò, vt non continuò, ſed per vices, & intermixtis alijs operationibus irrigationes fiant; Soles enim imbribus, & imbres Solibus, dies noctibus, & noctes diebus alternatim ſuccedunt.

CXL.

FRIGVS tenuiſſimum ſiue potiùs calor deficiens & expirans elatos in mediam regionem, ibique concretos vapores laxat & caducos facit: calor ſiquidem immoderatus diſſipat eorúmque condenſationem impedit: frigus etiam intenſum eos ita perſtringit & congelat, vt humorem deciduum exhibere non poſſint.

CXLI.

CXLI.

POSTREMA circuli Naturæ rota ſiue actio eſt Decoctio, quæ nihil aliud eſt, quàm humoris crudi in terræ gremium inſtillati digeſtio, maturatio, & in alimentum conuerſio. Hæc aliarum ſcopus & finis videtur, quia eſt laboris remiſſio, & cibi per antecedentes labores quæſiti perceptio: ſuſceptum enim humorem crudum vi caloris interni conterit, coquit, ac digerit ferè immota & ſomno correpta, Ignem ſecretum, veluti proprium Naturæ inſtrumentum in ſummo ſilentio & quiete mouens, vt crudum illum liquorem cum ſicco temperatum in pabulum conuertat. Integer hic eſt Naturæ circulus, quem per diuerſos laboris & caloris gradus illa reuoluit. TERTIVS CIRCVLVS.

CXLII.

CONNEXÆ & ita correlatæ inter ſe ſunt tres iſtæ Naturæ operationes, vt finis vnius ſit alterius initium, & ex ordine neceſſario per

vices ſuccedant ſecundùm Naturæ intentionem. Sic intertextæ & concatenatæ ſunt viciſſitudinis leges, vt in Vniuerſi commodum conſpirantes mutuas ſibi præſtent operas.

CXLIII.

EXTRA ſuos cancellos tamen inuita plerumque trahitur Natura, nec certis inſiſtit veſtigijs, maximè in directione elementi humidi, cuius leges interruptæ fallunt, & facilè vim faciunt & patiuntur, tum propter volatilis naturę inconſtantiam: cùm etiam propter variam ſuperiorum corporum diſpoſitionem, quæ hæc inferiora, humorem præſertim inclinant, & à ſuis legibus deflectunt ad nutum æterni moderatoris, qui illis tanquam inſtrumentis & organis vtitur ad mouendam Vniuerſi machinam: inde fallax & inconſtans manſionis huius noſtræ temperies, & immutata anni tempora deprehenduntur: Sic terræ vterus variè affectus copioſius, aut parcius generoſos aut effœtos fœtus nobis parit: Sic aër vicinus

cinus purior aut impurior ſanitatem aut morbos inducit: humidâ naturâ omnia apud nos reuoluente.

CXLIV.

QVONIAM inferiora à ſuperioribus legem accipiunt, quorum natura & affectiones homini maximè incognitę ſunt, ideò fallax & incerta nobis eſt Cœli noſtri regula; Naturæ tamen intentionem, magis quàm actionem; ordinem magis quàm ordinis turbationem ob oculos ſibi proponat philoſophus.

CXLV.

CIRCVLATIO HVMORIS IN MIXTIS.

HVMIDÆ Naturæ volubilitatem non ſolùm in generali Mundi, verùm etiam in particulari, mixtorum harmoniâ licet obſeruare: Per reuolutionem enim humidi illa generantur, nutriuntur & augentur: deſiccando, humectando, & digerendo, quapropter tres illæ Naturæ operationes cibo, potui & ſomno comparantur, quia cibus ſicco reſpondet, potus humido, ſomnus verò decoctioni.

CXLVI.

HOMO ne ſomnia ſibi fingat, dum varijs gloriatur titulis, dum ſibi ſoli quaſi proprium Microcoſmi nomen vendicat, quod in materiali ejus opificio naturales Macrocoſmi motus analogicè percipiantur: quodlibet enim animal, etiam vermiculus: quælibet planta, etiam Alga, Mundus eſt exiguus maioris imaginem referens: Extra ſe ergo Mundum quærat homo & vbique inueniet: creaturarum ſiquidem omnium idem Archetypus eſt, à quo infiniti Mundi ex eadem materiâ, formâ tamen diſſimiles procreati ſunt: Homini itaque deiectio & humilitas, ſoli Deo gloria tribuatur.

CXLVII.

AQVÆ FERMENTATIO.

INFERIORES naturæ à ſuperioribus fermentantur: aqua autem moræ impatiens cœleſtium muneribus occurrit: aër quippe vapori aduolanti peruius eum hoſpitio in nubium regione, quaſi in aula excipit: què

quò priuſquam perueniat, corpore quodammodo in ſpiritum verſo, humida natura pondere ſuo exuitur, vt additâ celeritate votum citiùs expleat, & ambiguæ naturæ priuilegio fruatur.

CXLVIII.

SOL interim cœleſtis chori Princeps & ſuperiores naturæ inferiorum ſatagentes jugi afflatu ſpiritus viuificos, tanquam riuulos à puriſſimis ſuis fontibus ſcaturientes inſtillant: vapores autem aut rari nãtes in aëre, aut in nubem, quaſi in ſpongiam naturæ concreti nectar illud ſpirituale auidiſſimè ſugunt, & vi quâdam magneticâ ad ſe trahunt, quo ſuſcepto intumeſcunt, & prolifico illo ſemine imprægnati, quaſi reddito pondere, in rorem, pruinam, pluuiam, aut aliam naturam humidam ſoluti in terræ gremium relabuntur; illa autem elementorum mater reducem humorem vtero excipit, & cœleſti ſemine grauida innumeros ſuo tempore emittit fœtus, plus minúſue generoſos, pro ſeminis

ELEMENTORVM PER AQVAM FERMENTATIO.

ſeminis virtute ; tum etiam matricis diſpoſitione. Aquę etiam inferiores huius cœleſtium beneficentiæ participes fiunt ; quoniam vnum cum Terrâ globum conſtituunt, communia fiunt ipſis ſuperiorum beneficia: Per aquæ autem Naturam cętera elementa fermentantur.

CXLIX.

FERMENTVM autem illud eſt ſpiritus viuificus à ſuperioribus naturis in has inferiores defluens, ſine quo terra iterum inanis & vacua fieret; eſt enim vitæ ſemen, ſine quo neque homo, neque vllum animal, neque vegetabile aliquod generationis aut vitæ beneficio potiretur : neque enim ſolo pane viuit homo, ſed maximè cibo illo cœleſti, aëre ſcilicet ſpiritu huiuſmodi afflato & fermentato.

CL.

TRIA ELEMENTA SECVNDA.

TRIA elementa materialia quia in rerum compoſitione remota ſunt, ſoli Deo & Naturæ obediunt, nec

nec artis aut ingenij humani leges patiuntur: Tria autem alia ex priorum illorum copulâ naſcuntur; quæ per viam reſolutionis extracta in mixtorum compoſitione proxima eſſe ſatis arguunt, Sal nempe, ſulfur & Mercurius. Et ita trinitatem Elementorum & vniuerſæ Naturæ ſigillum eſſe fit manifeſtum.

CLI.

HORVM trium poſteriorum Elementorum ſpecies ex triplici trium priorum matrimonio generantur; Mercurius ſiquidem ex Terræ & Aquæ mixtione; Sulfur ex Terræ & Aëris amplexu: Sal verò ex aëris & aquæ condenſatione producitur; nec plures dari poſſunt eorum combinationes. Ignis Naturæ omnibus, tanquam formale principium ineſt, cœleſtium virtute influente & cooperante.

CLII.

NEQVE ex quolibet priorum corporum concurſu poſteriora

generan-

generantur; ex terrâ enim pingui & aquâ limpidâ optimè dilutis & mixtis exit Mercurius: Ex terræ autem ſubtiliſſimæ & ſicciſſimæ, & aëris humidi conſortio ſulfur generatur: Sal denique ex aquâ craſſâ ponticâ & ſalsâ & aëre crudo intercepto concreſcit.

CLIII.

DEMOCRITI ſententiam, omnia corpora ex Atomis fieri, à Naturâ alienam non eſſe licet affirmare; eum enim ratio & experientia à calumniâ vindicant: elementorum quippe mixtionem obſcuro ſermone velare, nec reticere omninò voluit ingenioſus Philoſophus, quæ vt Naturæ intentioni congruat, per minima & actu indiuiſibilia corpuſcula fieri neceſſe eſt, ſecus in corpus continuum & naturale non coaleſcerent elementa. Docet nos experientia in artificiali mixtorum reſolutione & compoſitione, quæ per diſtillationes exercentur, perfectam duorum aut plurium corporum mixtionem non

fieri,

fieri, niſi in ſubtili vapore: At longè ſubtiliores mixtiones ſuas & quodammodo ſpirituales facit Natura, quas Democritum intellexiſſe ſaniùs credendum eſt, corporum enim craſſities mixtioni obſtat, propterea quantò magis res attenuantur, tantò mixtioni aptiores fiunt.

CLIV.

TRIPLEX in mixtis exiſtentiæ gradus tria ſumma mixtorum genera exhibet, nempe Mineralium, Vegetabilium & Animalium. Mineralibus in Terra generari: Vegetabilibus in terrâ & aquâ radices agere: Animalibus in terrâ, aquâ & aëre naſci & veſci Naturę lege cōceſſum eſt; omnibus tamen Aër præcipuus eſt vitæ fomes & pabulum. TRIA SVMMA MIXTORVM GENERA.

CLV.

MINERALIA ſimpliciter exiſtere, nec viuere creduntur; licèt Metalla ex mineralibus præcipua vitâ quodammodo prędita dici poſſint, tum quia in ipſorum generatione fit quaſi MINERALIA.

quaſi coitus, & duplicis ſeminis, maſculei & fœminei, ſulfuris ſcilicet & mercurij commixtio, quæ duo per longam & multiplicem circulationem rotata, purgata, ſale Naturę condita & fermentata, ac in vapore ſubtiliſſimo perfectè mixta in limum & mollem maſſam, ſpiritu ſulfuris mercurium paulatim congelante, formantur; moles autem illa tandem concreſcit, & in corpus metallicum roboratur.

CLVI.

TVM etiam quia metalla perfecta potiſſimùm, vitæ principium in ſe recõdunt, Ignem videlicet inſitum cœlitùs infuſum, qui ſub duro metalli cortice hebes factus, motus expers, & velut theſaurus incantatus latet, donec ſolutione philoſophicâ & ſubtili artificis ingenio libertatem conſequutus ſpiritum ſubtilem & cœleſtem animam per vegetationis motum potenter explicet, tandémque in ſummam artis & Naturæ perfectionem exaltetur.

Digitized by Google

CLVII.

VEGETABILIA autem animâ etiam ſeu ſpiritu vegetante potiuntur; motu vegetationis creſcunt, & multiplicantur; ſenſu verò & motu animali carent. Eorum ſemina hermaphroditę ſunt naturæ, quodlibet enim granum ſingulare continet ſemen prolificum abſque copulâ, aut duplicis ſeminis mixtione: licèt in omni ferè Vegetabilium ſpecie vtrumque ſexum reperiri experientia doceat. VEGETABILIA.

CLVIII.

ETIAM in vegetabilium ſeminibus ſpiritum ſecretum Deus occultauit, generationis autorem ſpecifico caractere inſignitum, qui penitus cęleſtis eſt, ac ætherei luminis radius, corruptionis expers, in quo ſpecifica forma conſeruatur ſub corpore cujuſlibet indiuidui, quo per corruptionem emollito & reſoluto ſpiritus ille immortalis à viuifico & homogeneo Solis calore euocatus in ſtirpem no-

uam conſurgit, ac in eam antiquæ formam traducit.

CLIX.

ANIMALIA.

ANIMALIA præter exiſtentiam & vegetandi facultatem animâ ſenſitiuâ præcellunt, quæ in ipſis eſt principium motus & vitæ. Animal itaque in ſummo rerum inferiorum gradu ſitum opus Naturæ in regno Elementari complet, propriè viuit, propriè gignit, in eo ſexum vtrumque verè diſtinxit Natura, vt ex duobus tertium producatur, proles videlicet: Sic in perfectioribus perfectius eluceſcit Trinitatis ſymbolum.

CLX.

HOMO MICROCOSMVS.

HOMO animalium & inferioris Mundi Princeps, vniuerſæ Naturæ compendium habetur, anima quippe ipſius diuini luminis radius eſt immortalis: corpus eſt elegans Elementorum congeries: Interiores & imperceptibiles ſenſuum facultates, quibus quæcunque obuia deprehendit homo, penitus ſunt cœleſtes, & velut

velut aſtra rerum cognitiones influẽtia. Motus & animi perturbationes ſunt veluti venti turbines, fulgurationes, tonitrua, & meteora, quæ in aërea ſpirituum regione ebulliunt, cor & ſanguinem commouent: Meritò itaque Microcoſmus homo dictus eſt, & abſoluta Vniuerſi imaguncula.

CLXI.

NON ſolùm homo, verùm etiam quodlibet animal, quælibet plãta Microcoſmus eſt: Sic vnumquodque granum aut ſemen eſt Chaos, cui totius Mundi ſemina compendioſè inſunt, ex quo exiguus ſuo tempore Mundus proditurus eſt.

Quodlibet mixtum est microcosmus.

CLXII.

QVÆCVNQVE perfectè Naturæ mixta vitâ prædita corpore, ſpiritu & animâ conſtant: corpus ex limo fit cui omnia materialia ad generationem neceſſaria inſunt; ex duobus enim maximè corporeis elementis, Terrâ ſcilicet & Aquâ corpo-

Mixta viventia corpore, spiritu, et anima constant. Corpus.

ra fieri rationi congruit.

CLXIII.

SPIRITVS SPIRITVS eſt puriſſimi aëris vel etiam ætheris portiuncula; inter animam & corpus media natura, vtriuſque nodus & vinculum, Animæ capſula & vehiculum ſubtilioribus & ſpiritualibus corporis partibus adhærens.

CLXIV.

ANIMA. ANIMA ſiue forma mixti eſt Ignis naturæ ſcintilla, lucíſue cœleſtis radius imperceptibilis è potentiâ ſeminis ſeu materiæ per motum generationis in actum productus, corpori elementari mediante ſpiritu alligatus, mixto dans eſſe ſuum ſpeciale, proximum vitæ principium & cauſa efficiens: Agit autem ſecundùm materiæ diſpoſitionem & organorum vires.

CLXV.

ANIMÆ ſiue formæ natura, quia tota lucida eſt, in animalibus præſer-

præſertim, tantùm ab opaca & terreſtri corporum materiâ diſtat, vt ei penitus ſit irrationalis, & citra omnem proportionem eâ nobilior, ac ideo ſtrictiſſimo nexu, quali in operibus ſuis vtitur Natura, corpori alligari nequaquam poſſet propter diſconuenientiam ac diſtantiam, niſi proprij & potentis cuiuſdam medij virtute & lenocinio conjunctio & quaſi ferruminatio fieret, propterea ſubtile medium inter vtrumque ſtatuit prouidus rerum creator, ſpiritum ſcilicet æthereum, qui naſcentis formæ ſuſceptor ac retinaculum eſt; ejúſque cum ſuo corpore vinculum vtriuſque naturam participans. Hæc de cœleſti rerum naturalium, non de ſupercœleſti ac diuina hominis anima dicta cenſeantur, quam tamen etiam per media naturalia cum corpore humano conſortium inire conditori ejus placuit.

CLXVI.

FORMÆ ſpecificæ Idealis Archetypi caractere à die antiquę creationis FORMÆ

tionis in primis indiuiduis ſignatæ ſunt, diuinumque illud & indelebile ſignaculum ad poſteros ope generationis traduci juſſit creator, vt per ſucceſſiuam indiuiduorum ſurrogationem immortalitatis beneficium ſpeciebus largiretur.

CLXVII.

FORMAS in materia alias ſibi ſimiles generare non eſt exiſtimandum; generare enim corporum proprium eſt, ſed organa ſua harmonicè mouendo per ipſa materiam ſeminalem ad generationem diſponere, eiq; lucis radium, ſiue arcanam vitæ ſcintillam, quaſi theſaurum includere formę jus & officium eſt, caracterémque ſuum ſpecificum ſpiritui illi viuifico in ſemine occultato imprimere, qui in opere generationis calore pullifico & ſtato tempore in animam ſe explicat, ſiue vegetabilem ſiue animalem, ita vt, qui ſpiritus ſecretus & formalis fuerat in ſemine, forma fiat in mixto. Sic occultum in Naturæ ſinu fit manifeſtum, & de potentia in actum educitur.

CLXVIII.

CLXVIII.

FORMA à ſola ſeminis aut materiæ potentia & virtute non exit, quia rerum geneſi cœleſtes virtutes influunt, quæ materiæ vires augent, multiplicant, & Naturæ quaſi parturienti opem ferunt: Spiritui quoque formali & ſeminali materiæ inſito, cuius etiam cœleſtis eſt origo, ſe inſinuant, admiſcent, & vires auxiliares conferunt.

CLXIX.

NON ſolùm corporea elementa, verùm etiam omnes vniuerſæ Naturæ virtutes & poteſtates in cujuſlibet mixti generatione concurrunt, & de ſuo nonnihil largiuntur. Ita partes Vniuerſi deuinciuntur, vt in vitam vnanimes conſpirent, & mutuo coëant amore.

CLXX.

NATVRALES rerum formæ licèt potētiâ ſeminibus inſint, de inferiorum elementorum ſubſtantiâ

neque ſunt, neque ab illis generatæ; à nobiliori enim fonte deriuant; origo ipſarum cœleſtis eſt, pater quippe earum eſt Sol, natura ætherea eſt vinculum quo illæ materiæ alligantur.

CLXXI.

SPECIFICÆ mixtorum formæ obſcuram quandam originis ſuæ notitiam in ſe recondunt, propriáque vi & occulto motu ad ſuæ ſcaturiginis altitudinem, aquarum more, euehuntur; Sic anima humana quia à diuino luminis increati fonte deriuata eſt, in eundem mentis acumine & contemplatione reflectitur. Cæterorum animalium formæ, quia ex arcanis Cœli Solíſque theſauris egreſſæ ſunt, eò vſque naturæ inſtinctu & veluti reminiſcentiâ quadam imperfectâ regrediuntur; Vnde frequentia animantium circa Solis motum & cœli mutationes vaticinia obſeruare licet. Vegetabilium autem formæ quia aëreæ plurimùm ſunt, & ab infimâ aëris noſtri regione inſpiratæ, ideò vltra eam vires facultatéſque ſuas eliminare

minare & extendere eis non licet; caput ſurſum & in aërem, quaſi in patriam reuerſurę, pro viribus attollunt; ſed anguſtos corporum ſuorum fines præterire prohibentur, ſenſu motuq; animali carentes, quia virtutis Solaris tantillùm illis ineſt, vt ſupra vegetationis motum non ſufficiat; ordine enim creationis vegetabilia Solem præceſſerunt, propterea ei ſua natalia & antiqua vitæ primordia ex æquo ac animalia non debent, ſed aëri luminoſo tanquam proximiori agenti accepta referunt: illorum quippe materiæ diſpoſitio ſublimiori formæ ſuſtinendæ impar Naturæ decreto judicata fuit.

CLXXII.

SAXA verò & lapides, quia non tam ex verâ elementorum mixtione generantur, quàm ex Terræ & Aquæ concurſu per exteriorem caloris & frigoris vim, quaſi opus terreum & fictile, decoquuntur, propterea omninò ſtupeſcunt, à tenebroſâ frigentíque terræ & aquæ naturâ formam

mam inualidam mutuati.

CLXXIII.

DE pretioſis lapillis & gemmis aliter ſentiendum eſt; formas enim ſuas à limpidiſſimis Cœli & Solis fontibus hauriunt; ipſorumque corpora ſunt puriſſimæ roris exuberati guttulę cœleſtibus influentijs imprægnatæ, ac veluti concretæ Cœli lacrymæ; vnde plurimas ſubliméſque in ſe virtutes poſſident.

CLXXIV.

AT metallorum materia, quia aquea & terreſtris eſt, omniumq; maximè compacta, propter optimam & ſubtiliſſimam grauium elementorum mixtionem, ideò ſtupida & ſummè ponderoſa, nulliúſque motus ex ſe capax: verùm quoniam in terreis aut ſaxeis matricibus, quaſi alembicis miro Naturæ artificio ſublimatur & mundatur, ejúſque mixtio in vapore tenuiſſimo per reiteratas diſtillationes ita complętur, vt illi, propter immenſam ſubtilitatem & exuberationem,

nem, Solis corporúmque cœleſtium opes ſe inſinuent & admiſceant, maximè in perfectorum metallorum generatione; eâ de causâ metalla licèt ſua corpora ex aqua & terra traxerint, Natura tamen figuli vice fingendo corpora metallorum præſertim perfectorum tam ingeniosè elaborat, vt præſtantiſſimâ formâ digna, ea cœleſtibus Numinibus informanda exhibeat. Longiſſimi laboris opus eſt, ſed abſolutum, & ad ſupremas Naturæ vires excultum; in quo cœlum & terra magis coire, quàm conſentire videntur. At formales metallorum ſpiritus, quia præduro libro quaſi carcere conſtringuntur, immoti hærent, donec igne philoſophorum vinculis ſoluti cœleſti ſuo ſemine in materia ſua haud degenerem Solis filium, ac tandem quintam mirabilis virtutis eſſentiam, cœlo apud nos peregrinante, producant.

CLXXV.

SVPREMI conditoris decreto cautum eſt, ne nobilior natura in ignobi-

nobiliorem, aut præſtantior in deteriorem denegeret, & quaſi abjurato natalium gentiliúmque jure, in ſeruilem mancipij ſortem tranſeat. Copulantur quidem ſuperiora cum inferioribus, & potentiora imbecillioribus ſe communicant, vt ea informent ac perficiant per ſpiritus ſuos emiſſarios, qui generi ſuo & natalibus nihil propterea derogant; nec dum rerum ſeminibus aut etiam mixtis ſe inſinuant, jugo ſeruili ſubmittuntur, ſed nouam dignitatem ac imperij jus aſſequuntur; quodlibet enim mixtum cuiuſcunque generis ſit, Imperium eſt, imò Mundus integer; cui ſpiritualis ſua forma præficitur, cuius munus eſt Naturæ organis & facultatibus, toti denique Mundo ſuo dominari: Sic quæ in vaſto Naturæ vniuerſæ pelago indiſtincta & inanis antè fluctuabat, ad Imperium nunc vocata mittitur.

CLXXVI.

ACTVS formalis materiæ primę, tum etiam elementorum nihil

aliud

aliud præter ipſa Naturæ principia informat: Forma itaque ſpecifica mixtum perfectum conſtituit; neque plures formæ in eo exiſtimandæ ſunt, cùm ipſa elementa ſuâ mixtione corporis effingendi tantùm, non informandi prouinciam ſuſcipiant.

CLXXVII.

VIRTVTEM multiplicatiuam, quæ rerum ſeminibus ineſt, non à materia elemētari, ſed à forma cœleſti, tanquam cauſa efficiente fluere veriſimile eſt: multiplicatio enim eſt lucis actio maximè propria; ab vno quippe lucis radio penè infiniti effunduntur, ac in infinitum multiplicantur; vnde fit, vt Sol, qui fons immortalis luminis eſt, idem etiam ſit in natura prima cauſa efficiens generationis & multiplicationis. Quamlibet itaque formam naturalem multiplicandi vim à luce cœleſti, cuius radius eſt, acceptam habere validiſſimum argumentum eſt, quòd ipſa gentilitijs dotibus inſtructa, luminoſa ſit, ergo multiplicans: Luminoſa, quia ſenſitiuam

A FORMA VIRTVS MVLTIPLICATIVA DEFLVIT.

uam & imaginatiuam facultatem in animalibus ſplendore ſuo irradiat, ita vt ex duplici illa facultate duplex fiat rerum apprehenſio, & cognitio, exterior per ſenſus, & interior per Imaginatiuam; omnis autem cognitio lumen eſt, ſicut ignorantia tenebræ; illuminatio enim quædam & luciditas ſuboritur, cùm rerum imagines apprehenduntur, & quæ ignota in tenebris latebant, per notitiæ lumen reuelantur; ſolo etenim luminis beneficio res obſcuræ patefiunt. Homini tertium lumen Deus addidit, Intellectum videlicet, cuius ope rerum cognitionem per cauſas longè perfectiùs adipiſcitur. Hæc omnia operatione luminis & perſpicuitatis ab animâ lucidâ effluentis producuntur. Poſtrema hæc luminis actio ſoli homini conuenit, duæ anteriores illi cum brutis communes ſunt, quorum animæ lucis etiam cœleſtis ſunt participes. Vim ergo multiplicatiuam in animantium, imò & vegetabilium indiuiduis ab Animâ lumen multiplicante procedere ratio conuincit,

& quoſ-

& quoſdam ejus radios cum ſpiritu æthereo ſemini includi, ac in eo occultari; donec tandem oriente vitæ Sole manifeſtentur.

CLXXVIII.

LVx & tenebræ vitæ & mortis ſunt principia; mixtorum enim formæ lucis radij ſunt, corpora autem tenebrarum abyſſus: Per lucem omnia viuunt, imo omnis vita lux eſt: quæ autem viuere deſinunt, lumine priuantur, in orcum & tenebras antiquas rapiuntur, in quibus latebant & occultabantur, antequam à fatali diuinę prædeſtinationis rotâ in lucem traherentur.

LVX ET TENEBRÆ VITÆ ET MORTIS SVNT PRINCIPIA.

CLXXIX.

SPECIFICÆ animalium, tum etiam vegetabilium formæ rationales ſunt, non quidem humano more, ſed ſibi proprio, & ſecundùm naturæ ſuæ vires & caracterem: Habent ęnim illę ſua dona vitalia, ſuas cognitiones & ſcientias & ſuas prædeſtinationes. Dotes vegetabilium vitales ſunt, ſtudium

ANIMALIVM ET VEGETABILIVM FORMÆ SVNT RATIONALES.

dium ſibi ſimile generandi, virtutes multiplicatiuæ, nutritiuæ, augmentatiuæ, motiuæ, ſenſitiuæ, & cæteræ ſimiles. Notiones autem earum ſcientiæ deprehenduntur in ſolerti temporum prænotione; ſtrictâ mutationum tanquam Naturæ legum obſeruatione; in conſentaneâ motui Solis Cœlíque varietate; in radicibus figendis, caule erigendo, ramis expandendis, folijs & floribus explicãdis, fructibus efformandis, pingendis ac maturandis, in Elementis in alimentum tranſmutandis, in viuificâ virtute ſeminibus inſpirandâ; deniq; in multiplici naturæ ſuæ partiumq; diſcrimine ſecundùm Cœli ſoliq; vota ſtatuendo.

CLXXX.

BRVTORVM autẽ formas ſcientiâ prędítas ſatis manifeſtant eorum ſtatis temporibus copulationes & generationes; juſtæ in partibus indiuiduorum formandis & nutriendis diſtributiones; diſtincta partium illarum citra confuſionem officia; varij animorum motus, ſagaces ſenſuum facultates;

facultates; ſpiritus ſecreti membra, velut organa, harmonicè mouentes ad diſciplinam aptitudo; erga dominos obſequium & reuerentia; inſtinctus futura præſagiens; in pleriſque religioſus cultus; ars in victu procurando; in luſtris eligendis: tutelâ parandâ, periculíſque vitandis prudentia; cætera denique ſcientiæ & rationi accommodata, quæ illis Natura largitur: Natura autem in quolibet indiuiduo nihil aliud eſt, quàm ipſa forma, quæ principium eſt motus, quietis, actionis & vitę eius in quo eſt, cui cura, directio & conſeruatio corporis ſui, non ſecus ac nautæ commiſſæ puppis, demandata eſt.

CLXXXI.

PRÆDESTINATA autem rebus naſcituris tempora quis inficiabitur, niſi qui naturam Vniuerſi confuſam & inordinatam ſibi finget? illa quippe omnia è ſinu ſuo ex ordine certo & præſtituto pandit; ordinis enim lex & productionũ tempora ab authore ſuo ei præſcripta fuere;

imprægnatio,partus, vita & mors ſua tempora habent, & rata temporum ſpatia complent: quæ hoc vel altero anno in lucem orta,aut è luce ſublata ſunt,ita fore præordinatum erat,quæ Natura Dei vicaria in regno vniuerſi, ſpiritu diuino mouente; præſciuit, vt miniſterio ſuo ita fieri curaret;nec illa caſu contingunt,ſed cauſam quãdam neceſſariam, licèt nobis occultam, habent: ſummo tamen rerum moderatore neceſſitatis legem non patiente,ſed ſtatuente, omniáque ad nutum immutante; qui de rebus omnibus etiam minimis decernit; cuius decretum inordinatum aut incertum nullum eſt: Ordo itaque, qui per rerum & temporum ſeriem & ſucceſſionem labitur, ex diuinis decretis neceſſitatis legem habet.

CLXXXII.

RERVM ORTVS ET INTERITVS.

QVEMADMODVM chao ſingulę vniuerſi partes ſecundùm materiam potentiâ inerant,quæ actu poſtea ſeparatæ & productæ ſunt: Ita ſingula rerum indiuidua vniuerſo Mundo

Mundo materiali potentiâ inſunt, antequam in lucem exeant, indè tempore & ordine ſuo fluxura & aliquando actu emerſura: Vbi autem deficiunt, in vniuerſam molem, à quâ prodierant, tanquam flumina in mare relabuntur, quâlibet nempe naturâ regionem ſuam repetente, iterum atque iterum in Naturæ officinam regredienda, & ſub ejus incudem ad opus nouum remittendâ. Forſan ea fuit dudum exploſa, quia non intellecta, Pythagoreorũ metempſychoſis.

CLXXXIII.

SOLVTO mixto, & vitio corruptibilium Elementorum in ruinam lapſo, in patriam recedit Natura æthe-rea, fitque in cadauere perturbatio & confuſio Elementorum ſuo rectore amiſſo: tunc dominatur corruptio, mors & tenebræ in materiâ deſolatâ, donec ipſa per corruptionem ad nouam generationem apta fiat, & ſecũdùm ejus diſpoſitioné virtus cœleſtis denuò influat, ac errantia colligens & miſcens elementa nouæ formæ lumẽ CORRUPTIO.

debile accendat, quod tandem roboratis ſenſim Elementorum viribus eluceſcit, & recens mixtum abſoluit.

CLXXXIV.

GENERATIO.

IN corruptione autem generatiuâ, quæ mediocris eſt, fitque cum conſeruatione formæ ſpecificę ſemini ſeu materię potentialiter inhęrentis, non recedit ſublimis ille ſpiritus innatus; qui cùm debilis ſit ac adhuc impotés calore externo excitatus moueri, ſimúlque materiam mouere incipit, donec tandem vires potentiùs exerat, & perfectè mixtum informet.

CLXXXV.

NATVRÆ elementa, tum etiam alimenta generationē & nutritionem, quarum eadem ferè ratio eſt, à putrefactione inchoant; vtraque enim putrefieri, & per putrefactionē in humidam quaſi in primam materiam reſolui neceſſe eſt: tunc fit chaos, cui omnia generationi aut nutritioni neceſſaria inſunt. Sic cuiuſuis Microcoſmi generatio & reparatio

Macrocoſmi creationi & conſeruationi analogicè reſpondent.

CLXXXVI.

SENSIBILIA rerũ ſemina,&quę ex illis naſcũtur mixta triplici naturâ cõſtant,cœleſti,elementari & mixtâ. A Cœlo illis radius lucis ſolaris ineſt omni æthereâ virtute indutus, actionis,motus,generationis & vitæ principium,poteſtate forma; cuius beneficio ſemina conſtantiam aſtrorum rediuiuâ ſuâ virtute imitãtur,&veluti immortales cœleſtium plantarũ ſurculi naturæ corruptibili, quaſi trunco extraneo inſiti æternâ quâdam ſucceſſione illam à morte vindicãt. Portio elementaris corporea & ſenſibilis, quæ in animalibus ſperma dicitur,eſt ſeminis cuſtos & capſula,quæ putreſcit,& corrũpitur;ſemen autẽ inuiſibile generat.Humor radicalis, ſiue fermentũ Naturę,cui ſpiritus inhęret,eſt media ſubſtãtia cœleſtem & elemẽtarem copulans;ex parte materiali elementis;ex parte ſpirituali formæ reſpondens ; Auroræ ſimilis, quæ tene- RERVM SEMINA.

bricoſâ luce perfuſa extrema lucis & vmbræ connectit, neutra vtriuſque mixturam exhibens.

CLXXXVII.

VITA ET MORS.

VITA eſt actus harmonicus ex copulâ materiæ & formæ procedens, eſſe perfectum indiuidui conſtituens. Mors autem eſt terminus ſiue finis illius actus, materiæ & formæ ſeparatio, & mixti reſolutio.

CLXXXVIII.

SPIRITVALES NATVRÆ.

MIXTA generationis & vitæ ſuę radices in cœlo habent, vnde effluxerunt eorum cauſæ & principia, vnde etiam tanquam arbores inuerſæ ſuccum & alimentum trahunt. Neq; meruit intellectus ſenſuum autoritati mancipari, qui nihil niſi ſenſibilia iudicant: Mens autem extra ſenſuum pomæria longè porrigitur, & altiùs naturæ fines perſcrutatur. Corpora ſunt veluti cortices, craſſiores elemētorum partes, & rerum accidētia, ſub quibus meræ & efficaces eſſentię, quę ſenſuum cenſuram non agnoſcunt, occul-

occultantur, quáſque denſâ quâdam nube indui neceſſe fuit, vt à cœleſti in terreſtrem hanc corporeorum provinciam migrarent. Illud ſpiritualium cum corporeis matrimonium ſummus Naturæ Creator ſanxit, quò ſpiritus eius increatus ſpiritualibus & ſimplicioribus naturis primò ſe communicans per illas, tanquam per media in corporeas deſcenderet, & ſic gradatim ac ex ordine per omnes Mundi plagas, per vniuerſa & ſingula ſe effundés integrum opus diuinitatis præſentiâ ſuſtineret: tum etiam vt à ſenſibili creaturâ per corporeas & ſenſibiles imagines inſenſibilis creator deprehenderetur.

CLXXXIX.

QVÆCVNQVE viuũt, ſiue vegetabilia, ſiue animalia, cibo ſuo indigent, vt naturales, qui cõtinuò per poros effluunt, ſpiritus reſtaurentur, & Naturæ diſpendium reparetur: Ex ſucculentiori enim cibi ſubſtantia fit ſuccus nutriens, quo totius corporis partes humoréſq; reſarciũtur: ex puriori

riori autem parte humorum, ſanguinis præſertim; æthero influxu illi ſe per reſpirationem admiſcente, humidum radicale renouatur & reficitur.

CXC.

DVPLEX ALIMENTVM, CORPOREUM ET SPIRITVALE.

DVPLICI alimẽto viuentia nutriuntur, corporeo nempe, ac ſpirituali, ſine hoc autem parum illud ad vitam confert: Vegetabilia enim manifeſte accrementi ſui & nutritionis beneficium non minùs aëri & cœlo, quàm terræ acceptum debent; imò & ipſa terra niſi æthereo lacte potaretur, eius vbera flacceſſerent; quod facer arcanorum naturæ Myſtes Ioſepho benedicens ſatis expreſſit; * De benedictione Domini terra ejus; de pomis cœli & rore atque abyſſo ſubjacente; de pomis fructuum Solis & Lunæ; de vertice antiquorum montium; de pomis collium æternorum &c. quo ſermone myſtico terræ vbertatem à Solis, Lunæ & largo cœleſtium influxu pollicetur Propheta.

*ca. 33. Deuter. Arcani operis can. xljx. pag. 27.

CXCI.

CXCI.

PABVLVM illud ſpirituale quantùm ad animalium vitam conducat, frequens reſpiratio, ſiue aëris externi attractio quemlibet etiam plebeium fateri compellit. Neque folles ſuos in cordis viciniâ ad ejus refrigerium tantùm affabrè Natura conſtruxit, vt vulgo medicorum placet, verùm etiam vt frequēti ſuâ ventilatione auram æthereum inſpirent, æthereoſq; ſpiritus illi propinent, quorum afflatu & receptione vitales ſpiritus reparantur & multiplicantur.

CXCII.

SPIRITVALES naturas vocāt philoſophi non ſolùm eas quæ citra materiam creatæ ſolo intellectu cōprehenduntur, quales creduntur Intelligentiæ, Angeli, Dæmones, verùm etiam quę licèt ex materia originem trahant tamen præ ſumma tenuitate & nobilitate ſenſuum examen fugiūt, & merè ſpiritualibus proximæ, magis ratione, quàm ſenſu percipiuntur; huiuſmodi

huiuſmodi naturæ ſunt aër purus ſiue æther, influentiæ corporum cœleſtium, ignis inſitus & ſpiritus ſeminales, ſpiritus vegetabiles, animales & vitales, & cætera ſimilia, in quibus ipſa rerum natura veriùs quàm in craſſis corporibus conſiſtit: huiuſmodi naturæ à Cœlo ſtirpem trahunt, & ratione ſenſibilium, nomen & jus ſpirituum ſibi vendicant.

CXCIII.

IGNIS NATVRÆ EST SPIRITVALIS.

IGNEM Naturę inter ſpiritualia referre conuenit, nullo ſiquidem ſenſuum ex ſe percipi poteſt, ſed per calorem, alióſque affectus & accidentia in corporibus ſe prodit, vt patet in animalibus, quibus Ignis Naturæ imperceptibilis calorem ſenſibilem infundit; at igne illo furtim vitáque ſimul recedentibus, corpus Elementare ſiue cadauer integrum & illæſum mixto tamen ſoluto, remanet. In vegetabilibus autem quia Ignis ille debilior eſt, ſenſum eludit, nec ſentiri per calorem ſe patitur.

CXCIV.

CXCIV.

IGNEM communem de genere ſpiritualium etiam eſſe, magis quàm corporeorum ratio conuincit: Si enim corporeus eſſet, proprium inſeparabiléque à ſe corpus haberet, non minùs, quàm terra, aqua, aër, cæteræ naturæ ſenſibiles, quæ proprijs ſuis corporibus conſiſtunt & terminantur, in illis & per illa exiſtunt, vires ſuas exercent, & ſenſui ſe exhibent: Ignis verò proprio corpore ſenſili caret, alieno tantùm inſidet; carbo ſiquidem ignis non eſt, ſed lignum ignitum, neque flamma ignis eſt, ſed fumus accenſus: denique aliena ſemper prædo ille depaſcitur; ex præda viuit, quâ deficiente extinguitur, vnde alatur ex ſe non habens. Prætereà corpus corpori additum quantitatem auget, at ignis ligno vel fumo additus id non operatur, neque enim lignum aut fumus per ignis acceſſionem ſecundùm quantitatem augetur; vnde palam fit, ſpiritum magis quàm corpus igneum lignum aut fumum inuadere.

IGNIS COMMVNIS EST INTER SPIRITVALIA.

inuadere. Gladius intactâ vaginâ colliqueſcens, oſſa confracta carne illęsâ igneo vibrati fulminis telo, ſpiritualem ignis etiam fulminei naturam eſſe ſatis arguunt: Ignem tamen non omninò immaterialem eſſe fatendum eſt, materiâ enim tenuiſſima conſtat, per quam circunſtanti aëri adhæret, vnde à craſſiori poteſt detineri ſpiritus itaque nomen magis quàm corporis meruit, quia ſenſibilis quantitatis expers eſt, neque deprehendi poteſt, niſi corpus alienum induat.

CXCV.

LVX INTER SPIRITVALIA.

LVCEM inter verè ſpiritualia recenſendam eſſe eius origo cõuincit: Ante materiæ primæ informationem & mundi ortum extra Deum nulla lux erat; naſcente autem Naturâ ab igneo Diuinitatis Spiritu lux ſpiritualis in materiam fluere, eique quaſi ellychnio inhærere cœpit; eaque extitit luciscreatio & origo; ille fuit primus diuinitatis actus in materiâ; primum matrimonium creatoris cum creaturâ, ſpiritus cum corpore.

Lux

Lux itaque primaria & informans merus ſpiritus fuit, qui igneâ ſuâ virtute, quaſi calore proximam materiam intenſiſſimè rarefactam lumine ſuo ſpirituali accendit,& ita tenebras in lucem conuertit. Cœlum primo lumine diſtinctum, licèt materiale ſit & igneum, nihilominus omninò eſt inuiſibile,quia ex parte materię ſummum tenuitatis gradum attigit; ex parte formæ ſpirituale eſt; In cœlo autem medio lux quæ ſparſa fuerat, compendio terminata in globum ſolarem migrauit, quem quodammodo denſum,veluti fumum accenſibilem, ſed incombuſtibilem fieri neceſſe fuit, quo luce immortali accenſus eam ſiſteret, ac vniuerſæ Naturæ quaſi facem ſeu molem flammeam ſe exhiberet. Lux itaque ſolaris nihil aliud eſt, quàm ſpiritus luminoſus à ſpiritu luminis æterni originem trahens,corpori ſuo tanquam forma agglutinatus & inſeparabiliter inhęrēs, propter denſitatem corporis ſui factus ſenſibilis; lumen ac plurimam ſuam virtutem omnibus Vniuerſi

naturis communicans, jugi ſuo fluxu ſpiritum Vniuerſi conſtituens, in commodum & ſalutem corporeæ Naturæ corpori addictus.

CXCVI.

RADII tamen ſolares oculis noſtris obuij puri ſpiritus non ſunt, nam jugiter à Sole exeuntes circunſtanti æthere illis conſentaneo induti progrediuntur: nihil itaq; aliud ſunt, quàm fluxus continuus ſpirituum luminis, qui à fonte ſuo perenni quaſi riuuli jugiter effluentes, ac æthereæ naturæ, non aliter quàm flamma tenuiſſimo fumo ſe inſinuantes, vndequaque per vniuerſam Orbis latitudinem lumen ſpargunt.

CXCVII.

LVCIS natura eſt, vt à fonte ſuo indeſinenter fluat; ſpiritus illos emiſſarios æthereæ naturæ ſe admiſcentes, radios nuncupamus, ſuntque primi lucis actus & luminis vehiculum: corporis enim lucidi proprium eſt, vt per radios agat, calorem & ſplendorem

ſplendorem emittat: vt longè latéque per radiorum ejaculationem & multiplicationem in orbem lucem effundat. Per lucem ſimpliciter primarium corporis luminoſi actum; per lumen autem ſecundarium, qui à primo manat liceat exprimere.

CXCVIII.

CEREO abſumpto, aut vento vrgente, extincto, ſpiritus igneus & luminoſus ellychnium & fumum accendens non perit aut extinguitur, vt vulgo videtur, ſed pabulo ſuo deſtitutus, aut ab eo auulſus in aërem ſpargitur & euaneſcit, qui abyſſus eſt, & receptaculum vniuerſale luminum & ſpiritualium naturarum Mundi materialis; vnde docemur ſpirituale luminis naturam eſſe, & à fonte ſpirituali manare; non ſecus ac naturales formas à matrice ſuâ, quæ eſt ſpiritus Vniuerſi à Sole tanquam à fonte ſuo immortali jugiter fluens: Quemadmodum enim naſcentia mixtorum corpora à materiâ primâ & elementis fluunt, deficientia in eadem principia

cipia ſenſim relabuntur: ſic formæ naturales indiuiduorum accedentes, à forma vniuerſali, quæ tanquam forma formarum ſeminibus virtuté formalem inſpirat, effluunt; recedentes in eam refluunt: forma autem illa ſpiritus eſt luminis Vniuerſi,ad quem tanquam ad principium ſuum & naturam homogeneam omnes ſolitariæ & à corporeo nexu emancipatæ formæ & lucis ſcintillę etiam regrediuntur. Sic omnia mixta in principia ſua reſoluuntur, ipſa autem principia ad perennem naturæ ſuæ fontem, quaſi proprium centrum, aut patriam referuntur.

CXCIX.

Spiritvs vniversi.

SPiritvs autem ille Vniuerſi ſolaris quidem eſt,non tamen lux ipſa Solis nobis per corporis ſui præſentiam conſpicua,ſed ſpiritus ille inuiſibilis, qui à radiis ſolaribus per vniuerſam ætheris plagam cõtinuò ſpargitur, & per communicationem in cœlum noſtrum, imò vſque ad terræ centrũ etiam abſente à nobis Sole, & nocte

nocte quâuis opaciſſimâ, ſe jugiter extendit omnes ad generationem & vitam dotes neceſſarias conferens, ac per omnia vniuerſi corpora ſe effundens.

CC.

DIVINVS Amor ſeipſo contineri non potuit, quin totus extra ſe in creatione, quaſi ſeipſum multiplicans migrauerit; totum ſe etiam in conſeruatione creaturarum ſuarũ ſe effundat. Lux quæ proximum diuinitatis exemplar eſt, diuinum etiam amorem imitatur; corpore enim ſuo luminoſo cohiberi non valet, ſed per immenſam radiorum multiplicationem in commodum alienum longè latéque diffunditur, ac non tam ſibi quàm alijs nata, velut diuinæ charitatis ſymbolum, quibus poteſt ſe communicans in loca etiam remotiſſima ſe protendit, niſi à denſo corpore intercipiatur.

CCI.

LVx infinitam Dei naturam nobis etiam exhibet; neque enim lam-

padis aut candelę flammula indefeſſo radiorum fluxu, neque flammæ ſuæ in infinitum communicatione exhauriri aut minui, ſtante pabulo, poterit: quot radij, tot riuuli ab ipsâ manant; quantumuis largiatur, quantumuis ei detrahatur, neque exinanitur, neque diſpendium patitur; quod ſoli ſpirituali naturæ conuenit, & à natura corporeâ alienum eſt. Sic dona intellectualia, quales ſunt ſcientiæ & rerum cognitiones, quæ lumina ſpiritualia meritò habentur, ejus generis ſunt, vt frequentiſſimè communicata ſemper apud ſuum poſſeſſorem integra maneant. Aliquid diuini luminì ineſſe fatendum eſt.

CCII.

RADII corporis lucidi licèt ſpiritualis naturæ ſint, nihilominus à corpore denſo ſiſtuntur, quia aëre pro vehiculo vtuntur, ſine quo à nobis percipi non poſſunt, cujus copulâ ipſi etiam corporei quodammodo fiunt, propterea niſi poroſa corpora non penetrant. Sic ſpiritualia apud nos

nos per medium aliquod ſenſibile a- gunt, vt agere deprehendantur. Abſente autem corpore luminoſo radij etiam recedunt, nec eius præſentiam deſerunt, quia ab ipſo immediatè fluunt.

CCIII.

NON tantùm per corporis lucidi & radiorum præſentiam, ſed etiam abſente corpore & radijs ſubtractis, à ſpiritu luminoſo ab illis exeunte aër eminus lumine inficitur; vt patet in maximâ Solis eclipſi, aut cœlo denſiſſimis nubibus, vel etiam noctis tenebris obducto; necnon Sole ſub horizonte immerſo: neque enim actus ille luminis pręſentis, corpore lucido radiiſque abſentibus, aliunde proficiſcitur, quàm à ſpiritualis luminis acceſſu & præſentiâ.

CCIV.

CORPVS diaphanum, quale vitrum eſt, radiis ſolaribus percuſſum ipſos cogit, ac imaginem Solis in ſe ſuſcipit, fitque lucidum, & quaſi CORPVS DIAPHANVM.

 Solis

Solis compendium, quod radios etiam ſuos in partem vlteriorem Soli oppoſitam emittit; vnde fit vt radij ſolares vitri concurſu refracti ipſum vitrum traijcere & penetrare videantur; quod tamen re verâ non fit; nam radij propter aërem eis adhærentem circa vitrum ſiſtuntur, ſolo ſpiritu lucis tranſmiſſo; radij autem qui in alteram partem effunduntur, radij ſunt Solis vitrei, ſiue vitri à radijs ſolaribus in corpus luminoſum accenſi.

CCV.

OMNE corpus diaphanum, maximè vitrum, eſt medium luminis, quia ſuſcipit in ſe lumen, & ſuſceptum aëri vlteriori communicat: non per aëris luminoſi hinc inde tráſmiſſionem, quod Naturæ repugnat, ſed aliâ duplici viâ; primò quia diaphanum ſpiritui luminis peruium eſt, ipſumq; in ſe conceptum tranſmittit, qui tranſmiſſus aëri ſe inſinuat, inde lumen vberrimum: Tum etiam quia ipſum medium diaphanum beneficio luminis accepti fit non modò illuminatum,

natum, ſed etiam luminoſum, & à ſpiritu lucis diaphanis amico, quaſi ellychnium lumine accenſum: at omne corpus luminoſum luminis effundendi jus & facultatem habet, quod denſis & opacis corporibus non licet. niſi per reflexionem.

CCVI.

MERÆ etiam mixtorum naturæ ſpirituales ſunt, corpora ſunt earum cortices & tanquam teſtacea vaſa; quibus illæ cuſtodiuntur; neque aliter mare iſtud inferum transfretare, & in hoc abyſſi centro hoſpitari potuiſſent ſublimes illæ naturæ, niſi corporeis elementis alligatæ eorum pondere ſiſterentur: Illæ per corpora ſentiuntur, corpora per illas mouentur, & agunt; ſic mutuas ſibi præſtant operas. Homericæ Iunonis arcanum illud eſt, quam incudis pondere pedibus adjecto Iuppiter demiſit.

CCVII.

CVM vniuerſi machina vnicum ſit corpus, vnica Natura vniuerſalis

Digitized by Google

pluribus naturis ac corporibus, tanquam partibus, per ſua media & vincula cohærentibus conſtans, mirum videri non debet, quod huiuſmodi, membra forti, licèt arcano, nexu inter ſe deuinciantur, & mutua ſibi conferant auxilia; neque enim relationem tantùm, verum etiam communicationem habent, & commercium quoddam multiplices illæ naturæ exercent; extremę nempe per medias, mediæ verò per proximas: Per ſpiritus autem emiſſarios fit illa communicatio: omnes enim Mundi plagæ, omnes naturæ, etiam indiuiduæ ſpiritibus abundant, quorum plurimi jugiter effluentes adfluentibus cedunt, & ita per continuos ſpirituum acceſſus & receſſus fit quædam partium Mundi & naturarum renouatio. Hæc eſt Naturę vniuerſi ſcala Iacobo patriarchæ in viſione reuelata: illæ ſunt Mercurij pennæ, quarum ope ipſe Deorum nuncius antiquis myſticè dictus ſuperûm inferorúmque limina frequenter adire credebatur.

CCVIII.

Digitized by Google

CCVIII.

CVIVSCVNQVE generis ſiue vegetabilium ſiue animalium principia actiua ſpiritualia ſunt; corpora ſunt ſpirituum organa paſſiua, quibus illi ſenſuum facultates exercent, & vires ſuas multifariam agendo tanquam actionum autores explicant; ita vt vita in genere rectè dicatur concentus actionum, ſiue actus continuus actionum multiplicitate varius, à fonte ſpirituali emanans, organis ſuis corporeis explicatus.

PRINCIPIA ACTIVA SVNT SPIRITVALIA.

CCIX.

SPIRITVALIS naturæ proprium eſt agere, corporeæ verò pati: vbi ergo vtriuſque fit concurſus, vt in mixtis, illa tanquam nobilior agit ac dominatur, hæc patiendo obtemperat; agendi enim vis eſt inſigne dominij, patiendi verò onus ſeruitutis nota: ſic ignis inſitus in ſemine eſt principium generationis & vitæ, Naturæ Archæus & Oeconomus in materiâ præparandâ & effingendâ in elemen-

torum mixtione & diſtributione: Sic forma in mixto vires ſuas pro imperio exercet, tanquam fons omnium ejus actionum: ſic cœleſtium virtutes elementa inferiora, corporeámque materiam diſponunt ac ſigillant.

CCX.

QUALITATES SVNT INSTRVMENTA NON CAVSÆ ACTIONVM.

CORPORA naturalia, quæ activam vim, occultámque agendi cauſam obtinent, non per ſolas qualitates, vt vulgo placet, ſed ſpiritus ſecretos agunt; neque enim ignis per ſimplicem caliditatis qualitatem calefacit aut comburit, ſed per continuum ſpirituum & radiorum fluxum: Neque terra aut aqua per ſolas qualitates frigiditatis & humiditatis refrigerant aut humectant, ſed per tenues vapores & ſpiritus innatos & emiſſos etiam eminus ſenſum feriunt: Neque venena per ſolas qualitates calidas aut frigidas, ſed per ſpiritus maleficos tabem ac mortem ſerius ocius inducunt. De plantis & herbis idem judicium ferre licet, quia ipſarum virtutes activæ non in qualitatibus, ſed in earum

in earum eſſentiâ latent, quam ſpiritibus locupletem fecit Natura, cuius baſis & vires præcipuæ ſunt circa ſpiritualia; corpora enim ſunt tanquam vmbrę aut rerum indumenta, ſub quibus inuiſibilis Natura occultatur; qualitates autem cùm ſint rerum accidentia, earum eſſentiam conſtituere non valent, neque mirabiles earum virtutes agendo explicare, ſed ſunt tantùm inſtrumenta actionum & paſſionum materiæ inſita, quibus etiam vtuntur ſpiritus mechanici ſiue actionum artifices in agendo; verùm illas eſſe actionum principia & cauſas efficientes Natura non patitur.

CCXI.

NATVRALES rerum tincturæ, odores & ſapores ſpecialia & ſpiritualia ſunt Naturæ dona, quibus res ſuas conuenienter ditauit, quæque non tantum ad ornatum conferunt, aut tanquam extrinſeca accidentia illis inhærent; verùm cauſam inſitam & radicalem habent, nec tam

accidentia, quàm demonſtratiua virtutum interiorum ſigna dicenda ſunt, quibus occultæ & formales rerum ſignaturæ ſe produnt.

CCXII.

RAREFACTIO ET CONDENSATIO SVNT NATVRÆ INSTRVMENTA.

RAREFACTIO & condenſatio duo ſunt naturæ inſtrumẽta, quibus corpora in ſpiritus, & ſpiritus rurſum in corpora vertuntur; vel etiam quibus elementa corporea in ſpiritualia, & ſpiritualia iterum in corporea commutantur; has enim vices in mixtis patiuntur elementa. Sic Terra è ſinu ſuo pabulum ſpirituale vegetabilium radicibus miniſtrat, quod depaſtum in caulem, corticem, ramos, frondes, flores, ſubſtantiam denique corpoream migrat. Idem Natura in animalibus exercet; nam cibus & potus, quibus illa veſcuntur, melior ſaltem eorum pars in humores, ac tãdem in ſpiritus terminatur, qui per poros ſe inſinuantes carni, neruis, oſſibus, & cæteris partibus corporeis agglutinati eas nutriunt & augent, ac per indefeſſum ſurrogationis opus labentem naturam reparant. Sic ſpiri-

tualis & purioris ſubſtantiæ portio in ſpumeum ſeminis corpus concreſcit & coagulatur. Ars naturæ æmula in ſuis reſolutionibus & compoſitionibus ſimile experitur.

CCXIII.

INDIVIDVORVM vita conſiſtit in rationali & ſtrictâ materiæ & formæ vnione; vtriuſque autem naturæ nodus, copula & baſis in forti caloris ſiue ignis innati & humidi radicalis amplexu latet; ignis enim ille formalis eſt cœleſtis radius, qui humido radicali vnitur; iſtud autem eſt materiæ portio puriſſima & maximè digeſta, ac veluti oleum per organa Naturæ, quaſi per alembicos maximè defecatum, exuberatum, & in naturam ſpiritualem quodammodo conuerſum. HVMIDVM RADICALE.

CCXIV.

RERVM ſeminibus plurimùm humidi radicalis ineſt, in quo ſcintilla quædam ignis cœleſtis, tanquam in pabulo ſuo detinetur, quæ in matrice conuenienti omnia ad generationem

rationem neceſſaria peragit. Vbi autem conſtans caloris principium eſt, ibi ignis ſubeſſe creditur, quia genuinum caloris principium eſt eius in quo eſt.

CCXV.

HVMOR RADICALIS EST IMMORTALIS.

ALIQVID immortale in humido radicali licet obſeruare, quod neque morte euaneſcit, neque vllis ignis violentiſſimi viribus conſumitur, verùm in cadaueribus & combuſtorum cineribus inuictum remanet.

CCXVI.

HVMOR DVPLEX IN MIXTIS.

DVPLEX humor in quolibet mixto latet, Elementaris & Radicalis: Elementaris, qui partim aqueæ partim aëreæ eſt naturæ, igni cedit, & in fumum ſeu vaporem euolat, quo exhauſto in cineres corpus reſoluitur illo enim tanquam glutino elementa in mixtione deuinciuntur. Radicalis autem humor ignis communis tyrannidem ſpernit; neque enim aut martyrio deficit, aut volatu recedit, ſed mixto ſuperſtes eius cineribus pertinaciter

naciter inhæret; quod perfectæ puritatis argumentum eſt.

CCXVII.

EXPERIENTIA humidi radicalis in cineribus occulti arcanum vitrarios rerum Naturæ imperitos docuit; ex cineribus enim pungentis flammæ ſuæ fuſoriæ acumine vitrum eliciendo occultum faciunt manifeſtum, vltra quod neque artis, neque ignis vires materiam protendere aut eliminare poſsũt: cineres autem fluere neceſſe eſt, vt fiat quantitas continua & corpus ſolidum, quale eſt vitrum; fluxio autem ſine humore nequaquam fieri poteſt. Humidum itaque illud à materiâ ſuâ inſeparabile tãdem in nobile illud corpus diaphanum quaſi æthereum terminatur.

VITRVM FIT EX HVMIDO RADICALI.

CCVIII.

SALIVM è cineribus extractio, in quibus ſumma mixtorum eſt virtus, tum etiam agrorum vbertas ſtipularum incendio & incineratione aucta humorem illum ab igne illibatum

HVMIDVM RADICALE CINERI INHÆRET.

tum radicale generationis principiū & Naturæ baſim eſſe certiſſimo ſunt indicio, licèt virtus illa ſolitaria & inefficax in ipſis cineribus lateat, donec à Terrâ communi principiorum Naturæ matrice ſuſcepta occultam, generationi & multiplicationi conſentaneam facultatem explicet; vt etiam in rerum ſeminibus moris eſt.

CCXIX.

BALSAMVM illud radicale eſt Naturæ fermentum totam corporis maſſam inficiens: tinctura eſt indelebilis & multiplicans, ſiquidem penetrat & tingit etiam fœdiora excrementa, quæ frequens ex ipſis fit generatio, licèt imperfecta, argumento eſt; tum etiam agrorum ſtercoratio imperitis agricolis ſatis nota, vt torpentes agri ad creditum cum fœnore domino exoluendum vrgeantur.

CCXX.

HVMIDVM RADICALE

RADICEM illam Naturæ, mixto ſuo in ruinam verſo, ſuperſtitem, materiæ

materiæ primæ informatæ ac diuino lucis caractere ſignatæ quoddam veſtigium ac portionem puriſſimam & immortalem exiſtere ſuſpicio eſt: Indiſſolubile quippe eſt antiquiſſimum illud materiæ primæ & formæ ſuæ matrimonium, à quo cætera corporea elementa originem traxerunt. Quin etiam incorruptibilem corruptibilium baſim & radicem quandam cubicam, ſemper ſtantem & immortalem in profundo corporum occultari neceſſe fuit, vt ſit conſtans & perpetuum materiale principium vitæ potentiam & aptitudinem habens, circa quod, tanquam circa axem immotam fiat elementorum & rerum viciſſitudo : Et ſi liceat in obſcuris aliquid vero propius conjicere, ſubſtantia illa immortalis Mundi materialis fundamentum eſt, & immortalitatis eius fermentum, quod in die conflagrationis vniuerſæ, purgatis per ignis examen elementis, ſuperforo æternus rerum ponderator prærordinauit, vt ex purâ & conſtanti materiâ opus ſuum à peccato originali & corruptio-

EST RADIX MVNDI MATERIALIS.

ruptionis labe vindicatum in gloriam æternam renouet ac reſtauret.

CCXXI.

BASIM illam radicalem de genere formarum ſpecialium non eſſe manifeſtum eſt, quia quodlibet indiuiduum ſingularem & indiuiduam ſuam formam habet, quæ ſoluto mixto à corpore recedit, ſtante nec extincto radicali illo principio, licèt propter abſentiam formæ admodum debilitato & parùm efficaci; illi tamen igniculi quidam vitales reſtant vilioribus & imperfectis fœtibus producendis apti; quæ productio non tam Naturę, quàm materiæ partus eſt, nitentis, ſed ſine compari generare non valentis, propter virtutis formalis & ſpecificæ abſentiam. Sic cadauer hominis aut equi defectu ſeminis non hominem aut equum, ſed fœtidos vermes & inſecta quædam generandi capax eſt; vnde licet ſuſpicari imbecille illud vitæ principium ex inopia materiæ primæ proficiſci, & magis ex familiâ elementorum inferiorum;

quàm

Digitized by Google

quàm ſuperiorum & cœleſtium eſſe; illi tamẽ nõnihil tincturæ lucis ineſſe.

CCXXII.

EXIGVA ſiquidem illa prioris lucis ſcintilla, quæ tenebroſam inferioris abyſſi materiam ab initio informauit inſectorum generationi ſufficere poteſt; confuſo enim & inordinato motu materiam agitat, vt eam de potentiâ in actum debilem perducat; verùm illa hoc igniculo tepeſcens ac languenti, ſimilis maſculi magis imagine quàm copulâ corrupta in libidinem proruit, ac legitimo Naturæ fœtui concipiendo impar immunda phantaſmata & ſimulachra quædam animalium, quales ſunt vermes, fuci, ſcarabęi, & ſimilia in excrementis & putridis ſibi fingit: Humor itaque ille radicalis eſt proximum & indeficiens generationis & vitę ſubjectũ, in quo primùm accenditur Ignis Naturæ & actus formalis in materiâ bene diſpoſitâ & ordinatâ; In materiâ autem confuſâ & inordinatâ, vbi humor ille maſculi vicem agit, ſpurios & illegi-

timos Naturæ fœtus procurat; nam quæ ſine ſemine ſpecifico fit generatio, magis caſu aut errore, quàm conſilio Naturæ facta videtur; licet etiam in illâ quædam obſcura & indiſcreta actiuorum cum paſſiuis copulatio intercedat, quæ ad cuiuſuis mixti etiam imperfecti productionem neceſſaria eſt.

CCXXIII.

HVMIDVM RADICALE EST MATERIÆ ET FORMÆ VINCVLVM.

FERMENTVM illud radicale, in mixtorum profundo conſtanter permanens videtur contracti matrimonij inter lucem & tenebras, materiam primam & formam vniuerſalem, inter contraria denique vinculum, ſedes & retinaculum formarum in mixtis; ſecus materia & forma propter aduerſas ferè earum naturas non coaleſcerent; verùm tenebroſa illa materiæ primæ ferocitas & à lumine auerſio edomita fuit, & ejus odium in amorem conuerſum beneficio primæ illius tincturæ lucidæ, quæ aduerſa conciliat.

CCXXIV.

CCXXIV.

CALIDVM innatum & humidum radicale diuerſi generis ſunt; illud enim totum ſolare & ſpirituale eſt; iſtud verò media natura inter ſpiritualem & corpoream, vtramq; Æthercam nempe & Elemẽtarem participans: Illud ex ordine ſuperiorum, iſtud magis inferiorum, in quo primum cœli & terræ conjugium celebratum eſt, per quod Cœlum etiam in centro terræ habitat. Falluntur itaque qui calorem innatum & humidum radicale confundunt, non minus enim inter ſe diſcrepant quam fumus & flamma; lux Solis & aër, Sulfur & Mercurius: in mixtis ſiquidem humor radicalis eſt ſedes & pabulum ignis innati & cœleſtis, vinculum eius cum elementari corpore: at vis illa ignea eſt forma & anima mixtorum. In ſeminibus humor ille eſt immediatè cuſtos & capſula ſpiritus illius ignei in ſemine incarcerati, donec calore aduentitio in matrice aptâ ad generationem promoueatur. Subſtantia denique

CALIDVM INNATVM ET HVMIDVM RADICALE.

nique illa radicalis in quolibet mixto eſt officina Vulcani; focus in quo cuſtoditur Ignis ille immortalis, qui primus motor eſt omnium indiuidui facultatum.

CCXXV.

HVMIDVM illud radicale eſt balſamum catholicum, Elixir Naturæ pretioſiſſimum, Mercurius vitæ à Naturâ perfectè ſublimatus, cuius doſim cuilibet ſupellectilis ſuæ indiuiduo ad juſtam lancem trutinatam diues propinauit Natura. Qui tantum theſaurum in corde ac fœtuum Naturę receſſu abſtruſum eruere, elementorúmque inuolucris obumbratum aptè explicare meruerit, ſummum vitę humanæ ſubſidium ac pretioſiſſimam panacæam ſe adeptum eſſe glorietur.

CCXXVI.

PRIMA ET SECVNDA RERVM EXEMPLARIA.

PRIMA rerum exemplaria in cœleſtibus Naturis primò celata, porrò ad inferiores tranſmiſſa fuiſſe rationis & creationis ordo poſtulat; illîc

illîc autem longè perfectiora exiſtũt, tum propter maiorem materię tenuitatem & præſtãtiam, cùm etiam propter viciniores æternitati ſedes: Apud nos autem multò ignobiliora, quia in craſſiori & viliori materiâ ſculpta, & ab æterno ſuo principio remotiora ſunt. Nihil itaque in hoc extremo Mundi margine tranſcriptum eſt, quod priùs in cœleſti latitudine deſcriptum non fuerit; neque vlla inferiorum naturarum ſpecies eſt, quæ conſentaneę cuiuſdam ſuperioris dominium non agnoſcat, occultúmque ejus ſigillum & ſignaturam inſitam non habeat: ſic inferiora à ſuperioribus dependent.

CCXXVII.

MVNDVS ambiguæ naturæ quaſi animal eſt, vtroque ſexu enim pollet; pars ſuperior, cœleſtis nempe, actiua & maſculina; hæc inferior elementaris paſſiua & fœminina eſt: Terræ globus vterus eſt, quo prolificum Cœli ſemen excipitur & fouetur: à parte maſculi vita & robur ef- VNIVERSI HARMONIA.

fluunt, à parte fœminæ corruptio & mors ingenerata prorumpunt.

CCXXVIII.

CVm ſuperiora & inferiora corpora ex iiſdem principiis tanquam parentibus originem traxerint, nec tamen æqualem ſortem nacta ſint, æquum eſt illa, quę in nobiliores ſubſtantias & digniora munera exaltata gloriantur, fratribus inferioris ſortis, egenis & penuriâ laborantibus opum ſuarum aliquid largiri, ac ipſorum vitæ & conſeruationi conſulere: Mundum enim quum ex inæqualibus naturis conflari neceſſe fuerit, imbecillioribus potentiores opem ſponte ferre, viréſq; languentibus ſuggerere à diuinâ prouidentiâ cautum eſt. Sic Amor partium Vniuerſi vinculum eſt indiſſolubile.

CCXXIX.

IN hâc regione ſublunari ex defectu proportionis aut temperamenti Elementorum, ſiue ratione quantitatis, ſiue qualitatum, ex nimiâ ſcilicet

cet intenſione aut remiſſione, morbida laborat Natura, & fit cacophonia in muſicâ naturali, & dyſcraſia in corporibus: Sublatâ itaque illâ Elementorum conſonantiâ, quæ ex proportione reſultat, & temperamentum conſtituit, materia & forma totius mixti malè cohærent: perturbatur Natura & confuſione perplexa titubat; vnde morbi & tandem mors inordinatam & labantem Naturam invadunt.

CCXXX.

DISCORDIA illa principiorum aut intrinſecam & radicalem cauſam habet, veluti à ſemine vitioſo prauâ generatione aut ſenio: vel extrinſecam & accidẽtalem, vt à nimiâ repletione vel inanitione; vnde manat exceſſus vel defectus in humoribus & ſpiritibus: aut etiam à putrefactione, lethali veneno, tabe, mœrore, læſione, vel impedimento aliquo vitæ organis illato, cum ſimilibus, quæ Naturæ vim inferunt.

CCXXXI.

QUATUOR QVALITATES SVNT HARMONICI NATVRÆ TONI.

QVATVOR radicales Elementorum qualitates ſunt veluti harmonici Naturę toni, non ſibi inuicem contrarij, ſed diuerſi, & certis interuallis inter ſe diſtantes, ex quorum rationali differentiâ, intenſione & remiſſione fit perfectus Naturæ concẽtus intellectu perceptibilis, vocali Muſicæ, quæ ſenſu deprehenditur, analogus. Tonus grauis & acutus, licèt extremi ſint in Muſicâ, contrarij non ſunt, ſed & termini mediorum, qui interjacent, & diuerſâ ratione à duobus illis extremis componuntur & temperantur: Sic caliditas & frigiditas, ſiccitas & humiditas extremæ qualitates ſunt in Naturâ, non propterea contrariæ, ſed mediarum & interjacentium qualitatum termini, ex quorum mixtione & temperamento mediæ procedunt.

CCXXXII.

NATVRÆ MOTVS.

NATVRÆ motus cõtinuus ac indefeſſus eſt; non minùs in partibus

tibus

Digitized by Google

tibus quàm in toto; agit enim illa ſemper, ocij impatiens, adeo vt ſi momento quieſceret, rueret fabrica vniuerſi, quæ legi motus perpetui mancipata eſt, neque etenim terra ſtans, mare pacatum, aër tranquillus, quia moueri non percipiuntur, propterea omninò quieſcunt; non ſecus ac homo dormiens, quies illa actionis remiſſio eſt, non amiſſio, vel ceſſatio: Natura introrſum agit, quocunque tempore organa ſua mouet, nec ab actione vnquã deſiſtit: ipſa etiam cadauera motum corruptionis patiuntur; viuentia autem, licèt non locali, organico tamen motu aguntur.

CCXXXIII.

NATVRA vniformiter & ordinatè machinam vniuerſi mouet, ita tamẽ vt inæqualia & diſſimilia inæquali & diſſimili motu verſet: hanc inæqualitatis legem æquitas Geometrica poſtulat: Ita omnium corporum cœleſtium motus æquales dici poſſunt ratione Geometricâ, habitâ nempe ratione differentiæ magnitudinis,

dinis, diſtantiæ & naturæ eorum.

CCXXXIV.

NATVRA in operibus ſuis informandis & regendis non minùs ingenioſa quàm potens per vias verſatiles & operationes erraticas certum ſuum finem conſequitur, quod in terræ fœtibus producendis maximè patet; inæquali enim temperie elementa tractans fœcundo ſemine Terræ vterum, hiemali potiſſimùm tempore replet, Vere partum facilem procurat, Æſtate fructus maturat, Autumno verò caducos facit.

CCXXXV.

DIVERSITAS autem illa præſertim ex ſolis acceſſu & receſſu ab Vniuerſi creatore ad eum finem inſtituto procedit; Solem enim elementorum moderatorem idem cõſtituit, vt ex variâ & inæquali eius diſtantia, inflexione & reflexione diuerſum & inæquale temperamentum experiretur; & ita per diuerſa tempora Naturæ diſſimilia agenti ſuccurreretur, ac per

Digitized by Google

ac per temporum vices ipſa viciſſitudines ſuas adimpleret. Hæc naturæ varietas ſagaci philoſophi ſeriũ opus tractantis conſideratione digna eſt.

CCXXXVI.

CŒLESTIA corpora licèt alterationis labem non patiantur: diſſimilis tamen eorum propenſio, & varij errantium motus, qui eorum ſitum & diſtantiam inter ſe & cœli figuram mutant multiplices in hanc elementarem plagam mutationes inducunt, & affectiones inſpirant; ita vt cereas elementorum naturas variè fingant & inclinent, ac continuo ſuo influxu fermentare non deſinant.

CCXXXVII.

VNIVERSA cœlorum ſubſtantia partes continuas habet, non contiguas. Nemo itaque ſibi fingat Mundum opus artis eſſe, quod Naturæ eſt, quæ in ſphæras & circulos ſectionem non patitur: qui primi enim in orbium & circulorum pluralitatem ætheream regionem diuiſerunt, magis do-

CŒLVM VNIVERSVM CONTINVVM EST.

gis do-

gis docendi facilitatem, quàm doctrinæ veritatem ſibi propoſuerũt; vnitatis ſiquidem ſtudioſa diuina Natura, quæ vnitas eſt multiplicitatem refugit, nec plures cœlos materiâ ſeparatos & ſuperficie diſtinctos illam condidiſſe exiſtimandum eſt, cùm vnicum materiæ continuitate corpus, partium tamen dignitate & virtute diuerſum, ei ſufficere potuerit. Neque obſtant leges motuum ſiderum, quas quia ignoramus, laruatam Aſtrologiam nobis fingimus diuinámque potentiam mentis noſtræ imbecillitati audacter ſubmittimus; quamuis cœli continuitas aſtrorum motui non adverſetur, legéſque ſuas humanæ rationi congruas ſuppeditare poſſit.

CCXXXVIII.

PRIMVM aliquod mobile ſupra cęlos eſſe, cuius motu rapidiſſimo cœli inferiores quotidie rotentur, nõ tam diuinæ ſapientiæ inuentum, quã humanæ ignorantiæ ſubſidium eſt: ſi enim primo illi motori principium motus aſſignamus, cur idem globo

cœleſti

cœleſti denegamus? quare cœlo externam motus cauſam fruſtra fingimus, quæ intrinſeca eſſe poteſt?

CCXXXIX.

QVEMADMODVM infima hæc vniuerſi prouincia mediæ imperio ſubjecta eſt, ſic media, ætherea nempe, à ſupremâ & ſupercœleſti jura & vicarium munus accepit: Cœlũ quippe Empyreum & chorus intelligibilium cœleſti ordini ſuſceptas ſucceſſiuè ab Archetypo virtutes inſpirant, naturaſq; illas ſibi proximè ſubjacentes, tanquam prima Mundi materialis organa non ſine concẽtu mouent; quo motu inferiora etiam commota vices ſuas, quaſi choreas ad numerum exercent, & quicquid optimi habent, à ſuperioribus mutuantur.

CCXL.

INTELLIGENTIÆ autem à diuinâ mente, tanquam à fonte luminis æterni proximè ſecundùm ordines ſuos illuminantur, quo lumine, velut pabulo immortali veſcuntur, ac in eo, INTELLIGENTIÆ.

quaſi

Digitized by Google

quaſi in ſpeculo diuinę Majeſtatis nutus & mandata legunt, ſuſcipiunt, ac in obſequij gloriam accendũtur. Hæc eſt triplicis naturæ Vniuerſi ratio ac vnio, cujus vinculum & nodus Herculeus eſt amor diuinus. Sic ternario abſoluitur vniuerſa hæc Reſpublica mundana, cuius creator nequaquam pars eſt; non ſecus ac vnitas neque numerus eſt, neque pars numeri, licèt omnem numerum conſtituat, ſed numeri principium eſt ac menſura; neque Muſicus aut citharœdus concentus pars eſt, ſed author.

CCXLI.

MVNDI PLVRES IN VNIVERSO.

QVi innumeram penè cœleſtium corporum multitudinem ad globi terreſtris, ejúſque ciuium vtilitatem, tanquam ad finem ſuum creatam fuiſſe exiſtimant, hallucinantur; longè enim nobiliores auguſtioreſq; naturas vilioribus, & deterioribus mancipari naturalis ratio prohibet. Annon veriſimilius eſt quemlibet globum Mundum ſingularem conſtituere, totq; mundos, velut diuini eterníque

niq; imperij feudos in vaſto Ætheris ſpatio diffuſos, eoq; medio tanquam communi vinculo inter ſe colligatos ſuſpendi, multiplicibuſque illis naturis totius vniuerſi amplitudinem conſtare? quæ licet inter ſe plurimùm naturâ & loco diſſitæ ſint mutuo tamen amore ita conſentiunt, vt perfectam in vniuerſo harmoniam efficiant: cœlum autem communis eſt omnium area, circa perfectiora tamen corpora longè purius, ideoque ſpirabile tenuiſſimum, & corpus vtcunque ſpirituale interjacet, ac interjecta ſpatia implet, vt varias tot naturarum affectiones, arcanáſque virtutes ab illis jugiter emanantes facile ſuſcipiat, ſuſceptáſque aliis, licèt remotiſſimis, celerrimè communicet; eſt enim cœlum vehiculum Naturæ, quo mediante omnes vniuerſi ciuitates inter ſe commercium exercent, participéſque facultatum ſuarum inuicem fiunt: ita potentiſſimo amoris neceſſitudiniſque vinculo, quaſi virtute quadam magneticâ, inter ſe deuinciuntur.

CCXLII.

CCXLII.

TERRÆ GLOBVS INTER ASTRA.

TErræ globum non minùs inter aſtra, quàm Lunam, numerari quid prohibet? vtrumque enim corpus naturâ ſuâ opacum eſt; vtrumq; lumen à ſole mutuatur: vtrumque eſt corpus ſolidum & radios ſolares reflectit; vtrumque ſpiritus & virtutes emittit; vtrumque in cœlo ſiue aëre ſuo pendulum eſt: de motu dubitatur; verum ad quid motus Terræ neceſſarius? quidni etiam ipſa inter tot fixa corpora ſtabit? Et ſuos forſan habet incolas Luna, ſupra fidem enim eſt tam immenſas Orbium moles ocioſas & ſteriles degere, quas nullæ creaturæ incolant, quarum motus actiones & labores in ſolius globi huius infimi viliſſimiq; commodum vergant; cùm Deus ipſe ſolitudinis impatiens per creationem extra ſe migrans totum ſe in creaturas effuderit, eiſque multiplicationis legem dixerit. An non diuinæ bonitati & gloriæ proximius eſt, vnicam totius vniuerſi fabricam, velut imperium variis plu-

rium

rium Mundorum naturis, quaſi provincijs aut ciuitatibus decoratū profiteri? mundos autem ipſos tot innumerorum diuerſi generis ciuium domicilia eſſe; eaq; omnia ad ſummam æterni ſui conditoris gloriam creata?

CCXLIII.

SOLEM autem quaſi lampadem immortalem in medio aulæ ſummi Principis ſuſpenſam, omnes ejus angulos & receſſus irradiantem; aut tanquam diuinæ Majeſtatis vicarium omnibus vniuerſi creaturis lucem, ſpiritum ac vitam infundentem quis non venerabitur? Æquum enim erat Deum à materiâ remotiſſimum materialia ſua opera per organum quaſi medium aliquod materiale præſtantiſſimum, ac ſpiritu viuifico refertiſſimum tractare & regere, ſenſibilibúſque creaturis & populis ſenſibilem etiam Monarcham præficere.

CCXLIV.

NEQVE hæc plurium orbium ſiue Mundorum doctrina ſacræ

paginæ repugnat, quæ nobis Mundi huius noſtri tantùm geneſim exhibet, omnia ferè de illâ myſtico magis quá aperto ſermone referens, cęteras vniuerſi naturas ſolummodo delibans, vt imbecillibus hominum animis curioſitatis vitio & ſcientiæ cupidine dudum lapſis plus admirari, quàm cognoſcere liceret. Illa veritatis obnubilatio, illæ mentis humanæ tenebræ pars pœnæ peccati fuerunt, cuius causâ paradiſi voluptate, ſcientiarum deliciis, Naturæ cœleſtiúmque cognitione excidit homo; vt qui ad prauum prohibitæ ſcientiæ deſiderium ſe extulerat, per juſtam etiam conceſſæ priuationem deprimeretur; ſicque inductâ ſcientiarum multiplicitate ac confuſione, veræ ſcientiæ, quæ vna omnium rerum erat, amiſſione plecteretur: Cherubin ille eſt Paradiſi cuſtodiæ præfectus, igneo gladio imminens, luminis ſui fulgore conſcias hominum mentes obcœcans, & ab arcanis Naturæ Vniuerſique veritate arcens.

CCXLV.

CCXLV.

DIVINITAS cùm ſit vnitas perfectiſſima, duobus tamen quodammodo conſtare & abſolui videtur, nempe intellectu & voluntate: Per intellectum omnia ab æterno cognoſcit: Per voluntatem omnia operatur, vtrumque abſolutiſſimè. Scientia & ſapientia ad Intellectum pertinent; bonitas autem, juſtitia, clementia, & cæteræ virtutes, quæ morum apud nos habentur, ad voluntatem ſpectant; imò & ipſa Dei omnipotentia, quæ nihil aliud eſt, quàm voluntas omnipotens. Intelligibiles naturæ, nempe angelica & anima humana; quæ Diuinitatis ſunt imagunculæ, duabus etiam illis facultatibus ad pondus ſuum & menſuram prædiræ ſunt; intellectus enim in illis eſt organum ſcientiæ, Voluntas operationis, nec aliquid vltra poſſunt.

FINIS.

ARCANVM HERMETICÆ PHILOSOPHIÆ OPVS:

IN QVO OCCVLTA NATVRÆ ET Artis circa Lapidis Philoſophorum materiam & operandi modum canonicè & ordinatè fiunt manifeſta.

Opus ejuſdem Authoris ANONYMI.

PENES NOS VNDA TAGI.

GENEVÆ,

Sumpt. I. Ant. & Samuelis De Tournes.

M. DC. LXXIII.

Digitized by Google

HERMETICÆ
PHILOSOPHIÆ
STVDIOSIS S.

INTER arcanæ Philoſophiæ apices Hermetici lapidis opus ſũmum eſſe, & miraculo propinquum fides dudum invaluit, tum propter multiplicium operationum ambages à quibus mẽs humana niſi à ſuperioris luminis radiis accenſa expedire ſe non poteſt: cùm

etiam propter nobiliſſimum ejus finem, qui conſtantem ſanitatis & fortunarum copiam, duo præcipua vitæ felicioris columina, pollicetur: propterea ſcientię hujus Antiſtites eam tropis ſuis & ænigmaticis ſermonibus à vulgi notitiâ remotiſſimam fecerunt, & in arduo, quaſi arcem rupibus & ſitu tutiſſimam ſtatuerunt, ad quam acceſſus non pateret, niſi viam monſtrante Deo. Studium artis occultandæ in artem, ejúſque profeſſores calumniam mouit: nam imperitiâ ſuâ infauſti velleris aurei prædones vbi ſe à vano

ſuo

ſuo conatu deturbatos, & tantis viris longè impares ſenſerunt, in eorum nomen & ſcientiæ gloriam furioſâ rapti deſperatione, quaſi bacchantes, exarſere, ſupra ſuam perſpicacitatem & ingenij vires prętcr inane quicquam eſſe inficiantes: & quia non innoxio labori incubuerunt, arcanę philoſophiæ primicerios falſitatis, Naturam impotentiæ, Artem pręſtigiarum inſimulare non deſierũt, haud aliâ prorſus ratione, quàm quòd incognita temerè damnãt; nec ſufficit damnatio ad vindictam, niſi etiam addita rabies inſa-

mi morſu inſontes diſcerpat. Doleo herclè eorum ſortem, qui dum alios arguunt, convictionis ſuæ anſam prębent, quamvis ſuam ipſi Erynnem jure patiantur. Obſcura occultiſſimæ ſcientiæ principia argumẽtis acervatim cumulatis oppugnare, latentia machinis admotis ejus fundamenta convellere inſudant, quæ ſolis tam ſublimis Philoſophiæ peritis & familiaribus innoteſcunt, peregrinis occultantur: Nec advertunt oculati Cenſores, quòd dum alienam famam malignè vellicant, ſuam ſponte produnt. Excutiant illi

illi ſecum, an quæ carpunt, intelligant? quis optimæ notæ autor arcana ſcientiæ Elementa, operationum gyros, proceſſum denique integrum euulgauerit? quis Oedipus ſchemata, implicata ſcriptorum ænigmata bonâ fide ipſis explicuerit? quo ipſi augurio, quâ duce Sybillâ in ſacræ ſcientiæ Sanctuarium inducti ſint? quomodo tandem omnia de ea ita patefacta fuerint, ut nihil occultum remanſerit? Quæſtioni non aliter ſatisfacturos coniicio, quàm ſi ſubtiliſſimo ingenii ſui acumine omnia penetraſſe, aut à tranſ-

eunte quodam circulatore edoctos, vel potiùs ſeductos fuiſſe confiteantur, qui larvatâ Philoſophi fronte eorũ fidem occupauerit. Proh ſcelus! Sapientum famam, laborem, gloriam erodere quis tacitus erucas iſtas feret? quis cæcos audacter de Sole, tanquam ex Tripode pronunciantes patienter audiet? Verùm innocua garrulitatis tela ſpernere, quàm refellere gloriæ conuenientius eſt; tantum Naturæ & Artis Theſaurum odiſſe liceat, quibus potiri non licet: Nec mihi propoſui ancipitem inauſpicatæ ſcientiæ cauſam agere

agere, obnoxiæ tutelam ſuſcipere; inſons Philoſophia noſtra vacat crimine, incōcuſſa celeberrimorum autorum fide, multiplici plurium ſæculorum experientia vallata à blateronum nugis & livoris latratu ſatis tuta eſt, verùm ſtimulos addidit Charitas, animum perculit errantium turba, vt eorum miſertus noctis diſcrimen appoſita face levarem, quâ duce firmę ætati fortuníſque ſuis periclitantibus non ſolùm ſupereſſent, ſed etiam amplitudinem adderēt. Hoc opuſculum in rem veſtram

[Hermeticę Philoſophiæ ſtudioſi] exaratum vobis offero, vt quibus conſcriptum fuit, iiſdem dicatum eſſet. Si quam fortè querimoniam de me intendere, aut mihi tanquam violati ſilentii reo diem dicere placuerit, propter arcana prurienti vtcumque ſtilo in vulgus emiſſa; nimię erga vos benevolentię reum habetis confitentem, eum damnate, ſi fuerit animus, modò crimen meum apud vos beneficii vicem expleat, delictum non ingratum, pœnam ſuavem mihi fore vobis polliceor,

ſi hoc vno erraſſe me ſentiam quo vos poſthac errandi finem faciatis.

Digitized by Google

ARCANVM HERMETICÆ PHILOSOPHIÆ OPVS.

CANON.

I.

DIVINÆ huius ſcientię principium eſt timor Domini: finis autem charitas & amor proximi. Templis & Xenodochiis conſtituendis ac dotandis meſſis hæc aurea debetur: vt quod à Deo conceſſum, Deo etiam acceptũ referatur: tum etiam patriæ periclitanti vt auxilium, carcere aut captiuitate detentis vt libertas, & inopia laborantibus vt ſolamen quæratur.

Digitized by Google

II.

SCIENTIÆ huius lumen donum Dei eſt, quod, quibus placet, per gratiam largitur: nemo itaque ad ejus ſtudium animum conuertat, niſi mundato prius & defecato corde rerum mundanarum amore ac deſiderio vacuum ſe Deo totum vouerit.

III.

LAPIDIS Philoſophorum conficiendi ſcientia eſt perfecta vniuerſæ Naturæ artiſque circa regnum metallorum cognitio, cuius praxis in metallorum principiis per analyſim inueſtigandis, iiſque longè perfectioribus factis, quàm antea fuerant iterum copulandis verſatur, vt inde reſultet medicina catholica imperfectis metallis perficiendis, ægríſque corporibus, cuiuſcunque generis ſint, reſtaurandis potentiſſima.

IV.

QVI publicis honoribus & muneribus funguntur, aut etiam priuatis

uatis & neceſſariis occupationibus jugiter incumbunt, ad sũmum huius philoſophiæ culmen ne contendant; totum enim hominem illa deſiderat, inuentum poſſidet, poſſeſſum ab omni ſerio & longo negotio vendicat, cætera omnia aliena reputans & flocci faciens.

V.

HVIVS doctrinæ ſtudioſus omnibus prauis moribus animum exuat, ſuperbiâ potiſſimùm, quæ Cœli abominatio eſt, & inferni janua: precibus frequenter vacet: charitatis opera exerceat: rebus Mundi parùm inhæreat: hominum conuentus fugiat: conſtanti tranquillitate potiatur: vt Mens in ſolitudine liberiùs ratiocinari, & ſublimiùs attolli poſſit: niſi enim diuini luminis radio accenſa veritatis arcana non penetrabit.

VI.

ALCHEMISTÆ, qui ſuis penè innumeris ſublimationibus, diſtillationibus, ſolutionibus, congelatio-

nibus, multiplici ſpirituum & tincturarum extractionē, aliiſque operationibus ſubtilibus magis quàm vtilibus animos aſſueuerunt, & per varios errores, quaſi tortores, diſtraxerunt, ad ſimplicem Naturæ viam & veritatis lucem nuſquam proprio genio reflectentur, à quâ laborioſa nimis ſubtilitas eos deflexit, & per giros, quaſi Syrtes, implicata ipſorum ingenia demerſit; vnica reſtat eis ſpes ſalutis in duce & fido præceptore inueniendo, qui vindicatis à tenebris ipſorum oculis purum Solem conſpicuum eis reddat.

VII.

STVDIOSVS tyro ingenio perſpicax, animo conſtans, philoſophiæ ſtudio flagrans, Phyſicæ admodum peritus, corde purus, moribus integer, Deo plurimùm addictus, licèt Chemicæ praxeos ignarus, regiam Naturæ viam confidenter ingrediatur, cādidiorum philoſophorum libros reuoluat, congerronem ingenioſum & ſtudioſum ſibi quærat, & voto potiri

non

non deſperet.

VIII.

CAVEAT accuratè arcani ſtudioſus à pſeudophiloſophorum lectione & conſortio, nihil enim quamlibet ſcientiam addiſcenti periculoſius eſt, quàm imperiti aut doloſi ingenij commercium, à quo falſa pro veris principia inculcantur, quibus bonâ fide malâ doctrinâ imbuitur candidus animus.

IX.

VERITATIS amator paucos autores, ſed optimæ notæ & exploratę fidei manibus terat; facilia intellectu ſuſpecta habeat, maximè in myſticis nominibus & arcanis operationibus, in obſcuris enim veritas deliteſcit, nec vnquam doloſiùs, quàm quum apertè, nec veriùs quàm quum obſcurè ſcribunt philoſophi.

X.

INTER primæ notæ autores, qui de arcanis phyſicis & abſtruſâ phi-

 loſophiâ

loſophiâ acutè & verè diſſeruerunt; ex antiquis Hermes & Morienus Romanus primas me judice obtinent: ex neotericis comes Treuiſanus & Remūdus Lullius mihi præ omnibus venerandus; quod enim doctor iſte acutiſſimus omiſit, nemo ferè dixit: conſulat itaque, imò lectione pluries iteratâ reuoluat ſtudioſus antiquius eius teſtamentum, nec non Codicillum quaſi quoddam inſignis pretij legatum inde recepturus: duobus iſtis voluminibus addat vtramq; ejuſdem practicam, ex quibus operibus deſiderata omnia excerpi poſſunt, materiæ præſertim veritas, ignis gradus, & totius operis regimen, quibus totum opus abſoluitur, quæque occultandi ſtudio anxiè nimis laborauerunt antiqui. Abditæ rerum cauſæ, & ſecreti Naturæ motus nullibi clariùs aut fideliùs demonſtrantur. De prima & myſtica philoſophorum aqua pauca ille, ſed maximè ſignificantia interſeruit.

XI.

DE aqua verò illa limpida à multis quæſita, à paucis inuenta, omnibus tamen obuia & inſeruiente, quæ operis philoſophici baſis eſt, nobilis Polonus non minori doctrina, quàm ingenio pollens, Anonymus, cuius nomen nihilominus duplex anagramma prodidit, in nouo ſuo lumine chemico, Parabola & Ænigmate,, tum etiam in tractatu ſuo de ſulfure, fusè ſatis & ingeniosè dixit, imò omnia circa illam ita dilucidè aperuit, vt plura deſideranti nihil ſatis eſſe poſſit.

XII.

TYPIS & figuris ænigmaticis, muto quaſi ſermone liberiùs & ſignificantiùs exprimũt ſe philoſophi, quàm verbis; exemplo ſint tabula Senioris, Rozarij picturæ allegoricæ, Abrahę Iudæi apud Flamellum; tum etiam ipſius Flamelli ſchemata: ex recentioribus inſignia doctiſſimi Michaëlis Maieri emblemata, quibus ve-

terum myſteria tam abundè recluduntur, vt quaſi noua perſpicilla antiquam & ab annis remotam veritatem, oculis vicinam & nobis optimè perſpectam ſubjiciant.

XIII.

QVICVNQVE arcanum philoſophorum lapidem ſupra Naturæ & artis vires eſſe affirmat, penitus cæcutit, Solem enim & Lunam ignorat.

XIV.

De materia lapidis.

DE occulti ſui lapidis materia idem diuerſo ſermone ſcripſerunt philoſophi, ita vt plurimi verbis diſſentientes, reipſâ tamen optimè conſentiant; neque diſſona eorum loquutio ſcientiam ambiguitatis aut falſitatis arguit, cùm res eadem pluribus linguis, variis enunciationibus, & multifario caractere exprimi, tum etiam vna aut multiplex diuersâ ratione dici valeat.

XV.

XV.

A multiplici verborum ſignificatione ſtudioſus lector caueat, doloſis enim anfractibus & ancipiti oratione, imo plerumque contrariâ, vt videtur, philoſophi myſteria ſua explicant, implicandæ & occultandæ, non adulterandæ aut deſtruendæ veritatis ſtudio; ideò ipſorum ſcripta vocibus ambiguis& homonymis abundant: In nullo autem tam acriter contendunt, quâm in celando ramo ipſorum aureo,

quem tegit omnis *Æneid. 6.*
Lucus, & obſcuris claudunt conuallibus vmbræ:

nec vllis cedit viribus, ſed facilis voléńſque ſequetur eum, qui

Maternas agnóſcit aues
& geminæ cui fortè columbæ
Ipſa ſub ora viri Cælo venere volãtes.

XVI.

QVICVNQVE extra metallorum naturam imperfecta metalla perficiendi & multiplicandi arté quęrit,in

rit,in via erroris eſt, à metallis enim metallica, ſicut ab homine humana; & à boue bouina ſpecies petenda eſt.

XVII.

METALLA ſolius Naturæ inſtinctu & labore multiplicari non poſſe fatendum eſt, virtutem tamen multiplicandi in profundo eorum occultari, eámque artis ope manifeſtari licet affirmare: In hoc opere natura artis indiget auxilio, vtraque totum abſoluit.

XVIII.

CORPORA perfecta ſemine perfectiori prædita ſunt; ſub duro itaque perfectorum metallorum cortice latet perfectum ſemen, quod qui nouit reſolutione philoſophicâ eruere, regiam viam ingreſſus eſt, nam

Augurel. Chryſop. lib.1.

Semina ſunt auri, quamuis abſtruſa recedant
Longius. *in auro*

XIX.

EX Sole & Lunâ omninò componi regium opus ſuum pleriq; philoſopho-

loſophorum aſſeruere: Aliis Soli Mercurium addi placuit: quidam ſulfur & mercurium elegerunt: nonnulli ſali naturæ duobus illis admixto non exiguam partem operę in tanto tribuerunt. Iidem ipſi ex vnâ re tantùm, modò ex duabus, modò ex tribus, modò ex quatuor, tum etiam ex quinque lapidem ſuum creari profeſſi ſunt: ſic tam vario de re eadem ſermone ſcribentes, intentione tamen conſentiunt.

XX.

NOs vt ſublatis inſidiis cādidè & bonâ fide agamus, duobus ſolis corporibus, Sole nempe & Luna, ritè præparatis integrum opus perfici cōtendimus: Hæc enim mera generatio eſt, quæ per Naturam fit arte miniſtrante, in qua maris & fœminæ copula intercedit, vnde proles parentibus longè nobilior educitur.

XXI.

CORPORA autem illa virginitate intemeratâ & incorruptâ; viua

& animata

& animata,non extincta, qualia ſunt quæ à vulgo tractantur, ſumi neceſſe eſt;.quis enim à mortuis vitam expectet? Corrupta autem dicuntur, quæ copulam paſſa ſunt:mortua verò quæ vrgente ſummo mundi tyranno,martyrio animam cum ſanguine effuderunt, fuge fratricidam, à quo in toto opere ſummum imminet periculum.

XXII.

SOL maſculus eſt, actiuum quippe & informans ſemen emittit; luna eſt fœmina, quæ matrix & vas Naturæ dicitur, quia vtero ſuo maſculi ſemen excipit, ac menſtruo ſuo fouet: Hæc tamen actiuâ virtute non omninò caret; prior enim amore furens maſculum ſcandit, donec ab eo extremas veneris delicias & fœcundum ſemen extorſerit; nec ab amplexu deſiſtit, quouſque prægnans facta lentam fugam experiatur.

XXIII.

LVNÆ nomine Lunam vulgarem philoſophi non intelligunt quæ etiam

etiam in opere ſuo maſculus eſt; & in copulatione maſculi partes agit; duorum itaq; maſculorum nefariam & contra Naturam conjunctionem tentare nemo præſumat, neque ex tali copulâ vllam prolis ſpem concipiat, ſed Gabritium Beiæ, fratrem ſorori,

Coniugio junget ſtabili, propriamque dicabit;

vt generoſum inde Solis filium ſuſcipiat.

XXIV.

QVI Sulfur & Mercurium Lapidis materiam ſtatuunt, Sulfuris nomine Solem & Lunam communem; Mercurij verò Lunam philoſophorum intelligunt: ſic remoto fuco pius Lullius amico conſulit, * ne quærat operari niſi cum Mercurio & Lunâ pro argento, & Mercurio & Sole pro auro.

* *cap. 63 prioris teſtam.*

XXV.

NEMO itaque decipiatur duobus tertium addendo; tertium enim Amor non admittit, & binario numero

numero terminatur conjugium; Amor vltra quæſitus adulterium eſt, non matrimonium.

XXVI.

SPIRITVALIS tamen amor virginem non polluit; potuit itaque Beia citra crimen, ante fidem datam Gabritio, amorem contraxiſſe ſpiritualem, quò alacrior, candidior & rebus conjugij aptior fieret.

XXVII.

LIBERORVM procreatio legitimi conjugij finis eſt, vt autem robuſtior & generoſior infans naſcatur, omni ſcabie & maculâ mundetur vterque conjugum, antequam torum nuptialem ambo conſcendant, & nihil extranei aut ſuperflui illis inhæreat, quia ex puro ſemine munda procedit generatio, & ita caſtum conſummabitur Solis & Lunæ conjugium, quum thalamum Amoris intrauerint, & conjuncti fuerint, illáque à conjuge animam adulando recipiet: ex hac copulâ naſcetur Rex potentiſſimus,

tiſſimus, cuius pater erit Sol, mater verò luna.

XXVIII.

QVI tincturam phyſicam extra ſolem & lunam quærit, oleum & operam perdit; ſol enim vberrimam rubedinis tincturam, Luna verò albedinis ſuppeditat; hæc enim duo tantùm perfecta dicuntur, quia puriſſimi Sulfuris ſubſtantiâ ingenio Naturæ perfectè mundata referta ſunt: Tinge igitur tuum Mercurium cum alterutro horũ luminarium; tingi enim neceſſe eſt antequam tingat.

XXIX.

DVo in ſe continent perfecta metalla, quæ imperfectis communicare poſſunt, tincturam & fixationem: illa enim quia puro Sulfure, albo ſcilicet & rubeo tincta ſunt & fixa, ideò perfectè tingunt, & figunt, ſi cum proprio ſuo ſulfure & arſenico aptè præparata fuerint, ſecus ſuam tincturam multiplicandi vim non habent.

XXX.

MERCVRIVS ex imperfectis metallis ſolus tincturæ ſolis & lunæ ſuſcipiendæ in opere lapidis philoſophici aptus eſt, vt ipſe tincturâ plenè imbutus cætera vberrimè tingat: Sulfure tamen inuiſibili priùs imprægnari debet, vt viſibili perfectorum corporum tincturâ largiùs inficiatur, eamque multo cum fœnore rependat.

XXXI.

CIRCA artem extrahendę ab Auro tincturæ tota philoſophantium plebs inſudat & grauiter torquetur; credunt enim illi tincturam à Sole ſeparari, & ſeparatam virtute augeri poſſe; verùm

Spes tandē agricolas vanis eludit ariſtis.

Neque enim fieri poteſt, Vt tinctura Solaris à corpore ſuo naturali omninò ſeparetur; nullum quippe à naturâ conflatum corpus elementare auro perfectius dari poteſt, cuius perfectio à forti & inſeparabili ſulfuris puri & tingentis

tingentis vnione cum mercurio procedit, vtroq; ad id per Naturam optimè præparato, quorum veram ſeparationem arti Natura denegat: quod ſi quid liquoris permanentis per violentiam ignis aut aquarum à Sole extrahatur, liquefacti aut per vim ſoluti corporis portio, non tincturæ ſeparatio habenda eſt. Tinctura enim corpus ſuum ſequitur, & ab eo neutiquam ſeparatur. Ea eſt artis illuſio ipſis artificibus incognita.

XXXII.

VERVM tincturam à corpore ſuo ſeparabilem eſſe concedatur, non tamen citra corporis & tincturæ corruptionem ſeparari poſſe fatendum eſt; cùm per ignem fuſionis Naturæ deſtructorem, aut per aquas fortes rodentes magis quàm ſoluentes vim artiſtæ illi inferant; corpus itaq; tincturâ & aureo ſuo vellere ſpoliatum penitus vileſcere, & tanquam pondus inutile in damnum artifici ſuo verti, corruptámque tincturam minùs operari neceſſe eſt.

XXXIII.

TINCTVRAM tandem illi ſuam in Mercurium, aut in quoduis aliud corpus imperfectum inijciant, & arctiſſimè pro artis viribus vtrumq; deuinciant, ſpe tamen ſuâ dupliciter cadent, primò quod ſupra Naturæ vires & pondus Tinctura nec penetrabit, nec tinget, quapropter nihil lucri inde cedet, quo reſarciantur impenſæ & corporis ſpoliati abjectique jactura, ſic

Cùm labor in damno eſt creſcit mortalis egeſtas.

Deniquc extorris illa Tinctura corpori extraneo applicata perfectam fixationem & permanentiam non dabit, ita vt examen forte patiatur, & Saturno exploratori reſiſtat.

XXXIV.

REDEM igitur illicò referant, tempori & ſumptibus parcant artis chemicæ ſtudioſi huiuſmodi circulatorum & impoſtorum hactenus fidem ſequuti, & ad opus verè philoſophicum

cum animum conuertant, ne ſerò ſapiant Phryges, & tandem cum Prophetâ exclamare cogantur, * comederunt alieni robur meum. *Ozeæ cap. 7.*

XXXV.

IN opere philoſophico plus laboris & temporis quàm ſumptuum impenditur, nam conuenientem materiam habenti paruæ ſuperſunt expenſæ ſuſtinendæ; propterea qui magnam nummorum copiam præaucupantur, & arduam operis metam in ſumptibus ponũt, plus alienis opibus; quàm arti ſuæ confidunt. Caueat itaque à prædonibus illis nimiùm credulus tyro, nam dum aureos montes pollicentur, Auro inſidiantur: anteambulonem Solem poſtulant; quia in tenebris ambulant.

XXXVI.

VT inter Syllam & Charybdin nauigantes hinc inde periclitantur; non minori vtrinque ſubjici- MERCVRIVS PHILOSOPHORVM.

untur periculo, qui velleris aurei prædæ inhiantes inter ancipites Sulfuris & Mercurij philoſophorum ſcopulos feruntur. Perſpicaciores aſſiduâ grauiorum & bonæ fidei autorum lectione, ac Sole irradiante Sulfuris notitiam adepti ſunt, verùm in Mercurij philoſophorum limine hærent, tot enim gyris ac mæandris illum deflexerunt ſcriptores tot æquiuocis nominibus inuoluerunt, vt perquirenti mentis impetu citiùs occurrat, quàm ratione aut ſudore inueniatur.

XXXVII.

VT Mercurium ſuum philoſophi tenebris altiùs immergerent, multiplicem eum fecerunt, & in qualibet operis parte ac regimine ſuum Mercurium, diuerſum tamen, ſtatuerunt; neque perfectam eius notitiam conſequetur, qui aliquam operis partem ignorabit.

XXXVIII.

TRIPLICEM Mercurium ſuum præſertim agnouerunt philoſophi,

phi, nempe poſt abſolutam primi gradus præparationem & ſublimationem philoſophicam; tunc enim Mercurium ſuum & Mercurium ſublimatum vocant.

XXXIX.

DEINDE in præparatione ſecundâ; quę ab autoribus prima nuncupatur, quia primam omittunt; Sole jam reincrudato, & in primam ſuam materiam reſoluto, huiuſmodi Mercurius corporum, ſiue philoſophorum propriè dicitur; tunc materia vocatur Rebis, Chaos, totus Mundus, cui omnia operi neceſſaria inſunt, quia illa vnica lapidi perficiendo ſufficit.

XL.

DENIQVE Elixir perfectum & medicinam tingentem Mercurium ſuum quandoque philoſophi, licèt impropriè; Mercurij enim nomen non niſi rei volatili propriè convenit, propterea quod ſublimatur in quolibet operis regimine, Mercurium dicunt: At Elixir quia fixiſſimum eſt,

 ſimplex

ſimplex Mercurij nomen refugit, idcirco ſuum Mercurium dixere, ad differẽtiam volatilis. Recta tot Mercurios philoſophorum inveſtigandi & diſcernendi via illis tantùm ſternitur,

Æneid. 6. *quos æquus amauit Iupiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.*

XLI.

ELIXIR dicitur Mercurius Philoſophorum propter ſimilitudinem,& magnam, quam cum Mercurio cœleſti habet,conformitatem;hic enim elementarium qualitatum expers ad illas influendas maximè pronus creditur, aliorumq; Planetarum naturam ac genium verſatilis ille Proteus induit & auget, ratione oppoſitionis, conjunctionis, & aſpectus. Simile operatur anceps Elixir, nulli ſiquidem propriȩ qualitati addictum, rei, cui commiſcetur, qualitatem & ingenium amplectitur,eiúſque virtutes & qualitates mirum in modum multiplicat.

XLII.

XLII.

IN philoſophicâ Mercurij ſublimatione ſiue præparatione primâ Herculeus labor operanti incumbit; nam ſine Alcide expeditionem Colchicam fruſtra tentaſſet Iaſon; PHILOSOPHICA MERCVRII SVBLIMATIO.

Alter in auratam noto de vertice pellem
Principium velut oſtendit, quod ſumere poſſis; *Augur. Chryſop. lib. 2.*
Alter onus quantum ſubeas.

limen enim à cornupetis belluis cuſtoditur, quæ temerè accedentes non ſine diſpendio arcent; earum ferocitatem ſola Dianæ inſignia & Veneris columbæ mulcebunt, ſi te fata vocant.

XLIII.

NATVRALEM terræ philoſophicæ qualitatem, eiuſq; cultum attigiſſe videtur poëta hoc carmine

Pingue ſolum primis extemplò à menſibus anni *Georg. 1.*
Fortes inuertant tauri:
tunc Zephyro putris ſe gleba reſoluit.

XLIV.

LVNAM philoſophorum ſiue eorum Mercurium qui Mercurium vulgarem dixerit: aut ſciens fallit, aut ipſe fallitur. Mercurium enim philoſophorum Argentum viuum eſſe, non tamen vulgare, ſed ab eo extractum ingenio philoſophico Geberi ſcripta * nos docent.

** cap. 4. partis 1. lib. 2. perfecti Magiſter.*

XLV.

MERCVRIVM illum philoſophorum non eſſe argentum viuum in naturâ ſuâ nec in tota ſuâ ſubſtantiâ, ſed mediam & puram ejus eſſentiam quæ ab illo originem ſumpſit, & ab illo creata eſt, grauiorum philoſophorum ſententiæ aſtipulatur experientia.

XLVI.

VARIIS nominibus Mercurius ille philoſophorum enunciatur; modò terra, modò aqua diuerſâ ratione dicitur; tum etiam quia ex vtrâq; naturaliter conflatur: Ea eſt Terra

ſubtilis

ſubtilis, alba, ſulfurea, in quâ elementa figuntur, & aurum philoſophicum ſeminatur: Illa eſt Aqua vitæ, ſiue ardens, aqua permanens, Aqua limpidiſſima; aqua auri & argenti nuncupata. Hic verò Mercurius quia ſuum in ſe habet ſulfur, quod artificio multiplicatur, ſulfur Argenti viui vocari meruit. Denique ſubſtantia illa pretioſiſſima eſt Venus priſcorum Hermaphrodita vtroque ſexu pollens.

XLVII.

ARGENTVM viuum partim naturale eſt, partim innaturale: Intrinſecum & occultum in Naturâ radicem habet, quod niſi per præcedentem mundationem & ingenioſam ſublimationem euocari non poteſt. Extrinſecum extra Naturam & accidentale eſt: Separa ergo purum ab impuro, ſubſtantiam ab accidentibus, & fac occultum manifeſtum per viam Naturæ, ſecus ſiſte gradum, hoc enim eſt totius artis & operis fundamentum.

XLVIII.

XLVIII.

LIQVOR ille ſiccus & pretioſiſſimus humidum radicale metallorum conſtituit; vitrum propterea ab antiquorum nonnullis dictum eſt; vitrum enim ex humido radicali cineribus pertinaciter inhęrente elicitur, quod non niſi extremæ flammæ cedit: Mercurius tamen noſter centralis benigniſſimo licèt longiori igne Naturæ ſe prodit.

XLIX.

ALII per calcinationem; alij per ſublimationem; nonnulli inter vaſa vitreantia; quidam inter vitriolum & ſal, tanquam inter vaſa naturalia latentem Terram ſuam philoſophicam quæſiuerunt: Alij à calce & vitro ſublimare præceperunt. Nos au-
Geneſ. cap. 1. tem à Prophetâ didicimus, * quod in principio creauit Deus cœlum & terram, Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant ſuper faciem Abyſſi, & Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas, & dixit Deus, fiat lux, & facta

facta eſt lux, & vidit Deus lucem, quòd eſſet bona, & diuiſit lucem à tenebris, &c. Benedictio Ioſepho ab eodem propheta enunciata ſat erit ſapienti: * De benedictione Domini terra ejus; de pomis cœli & rore, atq; abyſſo ſubjacente: De pomis fructuum Solis & Lunæ; de vertice antiquorum montium; de pomis collium æternorum &c. Deum ex intimo corde roga, fili, vt benedictæ huius terræ portionem tibi largiatur.

* *Deuter. cap. 33.*

Enchirid. phyſ. reſtit. can. CXC. pag. 136.

L.

ARGENTVM viuum à peccato originali ita inquinatum eſt, vt duplici labe ſcateat; primam à terrâ immũdâ contraxit, quæ in eius generatione ei ſe immiſcuit, & per congelationem adhæſit. Altera hydropiſi contermina aquæ intercutis vitium eſt, ab aquâ craſsâ & impurâ limpidæ admixtâ procedens, quam per conſtrictionem exprimere & ſeparare Natura non potuit, & quia extranea eſt tenui calore fugit. Lepra illa Mercurij corpus infeſtans de radice &

ſubſtantiâ

ſubſtantiâ ejus non eſt, ſed accidétalis, propterea ab eo ſeparabilis; Terrea per balneum humidum & lauacrum Naturæ detergitur; aquea per balneum ſiccum benigno generationis igne in fugam vertitur: Sic per trinam ablutionem & purgationem Draco ſcammis antiquis & ſcallidâ pelle exutus renouatur.

LI.

DVOBVS perficitur philoſophica Mercurij ſublimatio, ſuperflua ab eo remouendo, & deficientia introducendo: ſuperflua ſunt externa accidentia, quæ fuſcâ Saturni ſphærâ rutilantem Iouem obnubilant: Emergentem ergo Saturni liuorem ſepara, donec purpureum Iouis ſydus tibi arrideat. Adde Sulfur Naturæ, cuius granum & fermentum Mercurius quidem in ſe habet quantum ſibi ſufficit, ſed fac vt etiam aliis ſufficiat. Multiplica itaq; Sulfur illud philoſophorum inuiſibile, quouſque exprimatur lac virginis; tunc prima tibi patet janua.

LII.

LII.

HORTI philoſophorũ ingreſſum Heſperius cuſtodit Draco; quo patefacto fons aquæ limpidiſſimæ ex ſeptemplici ſcaturigine emergens in limine ſeſe vndique effundit; in quo ter ſepreno magico numero Draconem pota, bibatque, donec ebrius ſqualidam veſtem exuat: Luciferæ Veneris & corniculatæ Dianæ tibi propitia Numina ſunto.

LIII.

TRIA pulcherrimorum florum in horto ſapientum genera perquirenda, imò inuenienda ſunt; puniceæ violæ, candens Lilium, & purpureus immortaliſq; Amaranthus. Non longè à fonte illo liminari vernantes violæ tibi primùm occurrent, quæ à largo flumine aureo per riuulos irrigatæ nitidiſſimum Saphiri ſubobſcuri colorem induent: Sol tibi ſigna dabit. Tam pretioſos flores à radice ſuâ non ſeparabis quovſque Lapidem componas; recentes enim excerptæ plus

plus ſucci & tincturæ habent: tunc ſedulus carpe manu ſubtili & ingenioſâ; nam, ni fata obſtent, faciles ſequentur, & flore vno auulſo, non deficiet alter aureus. Longiori curâ & labore Lilium & Amaranthus ſuccedent.

LIV.

MARE ſuum etiam habent philoſophi, in quo pingues ſcammiſque argenteis micantes generantur piſciculi, quos qui ſubtili rete involuere & extrahere nouerit, piſcator peritiſſimus habendus erit.

LV.

LAPIS Philoſophorum in montibus antiquiſſimis reperitur, & à riuulis perennibus defluit; montes illi ſunt argentei, & riuuli aurei; inde aurum & argentum, omnéſque Regum theſauri producuntur.

LVI.

QVICVNQVE lapidem Philoſophorum conſequi voluerit, lõginquam peregrinationem inſtituat, vtramque

vtramque enim Indiam inuiſere ei neceſſe eſt, vt inde gemmas candidiſſimas, & aurum puriſſimum referat.

LVII.

LAPIDEM ſuum ex ſeptem lapidibus extrahunt Philoſophi, quorum duo pręcipui diuerſæ naturæ sũt & virtutis: vnus ſulphur inuiſibile, alter Mercurium ſpirituale infundit: ille calorem & ſiccitatem, hic verò frigiditatem & humiditatem inducit; ſic eorum ope elementorum vires in lapide multiplicantur: Prior in orientali plagâ: poſterior in occidentali reperitur: vterque tingendi & multiplicandi vim habet; & niſi ab illis primam tincturam Lapis hauſerit, neque tinget, neque multiplicabit.

LVIII.

R. Virginem alatam optimè lotam & mundatam, ſemine ſpirituali primi maſculi imprægnatam, intemeratæ virginitatis gloriâ remanente grauidam, tinctæ puniceo PRAXIS.

colore

colore genæ prodent: Illam ſecundo maſculo, abſque adulterij ſuſpicione, copula, ex cuius corporeo ſemine iterum concipiet, ac venerandam vtriuſque ſexus prolem tandem pariet, vnde immortalis potentiſſimorum Regum proſapia exurget.

LIX.

PRAXIS. AQUILAM & Leonem, vtrumque optimè purgatum in clauſtro ſuo pellucido reconde & copula, veſtibulo ſtrictiſſimè clauſo & cuſtodito ne ipſorum halitus exeat, aut aër extraneus ſe inſinuet. Aquila in congreſſu diſcerpet & vorabit Leonem, longo deinde ſomno correpta, & ſtomacho turgente hydrops facta in coruum nigerrimum mirabili quâdam metamorphoſi tranſibit, qui pennis ſenſim explicatis volare incipiet, & volatu è nubibus àquam decutiet, donec pluries madefactus ſponte pennas exuat, deorſumq; relapſus in Cignum migret candidiſſimum. Attoniti mirentur, qui rerum cauſas ignorant, conſiderantes Mundum nihil

aliud

aliud eſſe, quàm continuam metamorphoſim: mirentur perfectè digeſta rerum ſemina in ſummum deſinere candorem. Philoſophus in opere ſuo Naturam imitetur.

LX.

NATVRA in operibus ſuis informandis & peragendis ita progreditur, vt ab inchoatâ generatione per diuerſa media, quaſi gradus rem ad vltimum perfectionis terminum perducat: ſenſim itaque & gradatim, non per ſaltum intentionis ſuæ finem aſſequitur, opus ſuum inter duo extrema pluribus mediis, quaſi interuallis, diſtincta & ſeparata definiens & includens. Praxis philoſophica, quæ Naturæ ſimia eſt, in opere ſuo tractando & benedicti ſui lapidis inueſtigatione dirigendâ à naturæ via & exemplo deflectere non debet: quicquid enim extra naturæ cancellos fit, aut error eſt, aut errori proximum. LAPIDIS MEDIA ET EXTREMA.

LXI.

LAPIDIS extrema ſunt Argentum viuum naturale & Elixir perfectum; media autem, quæ interjacent, quorum ope fit progreſſus operis, triplicis ſunt generis; vel enim ad materiam, vel ad operationes, vel etiam ad ſigna demonſtratiua ſpectant: extremis & mediis illis totum opus abſoluitur.

LXII.

MEDIA MATERIALIA.

MEDIA Lapidis materialia diuerſi ſunt gradus, alia enim ex aliis ſucceſſiuè eliciuntur: Prima ſunt Mercurius philoſophicè ſublimatus &perfecta metalla, quæ licèt extrema ſint in opere naturæ, in opere tamen philoſophico mediorum loco habentur. Ex prioribus illis ſecunda educuntur, nempe quatuor eleměta, quæ viciſſim circulantur & figuntur: ex ſecundis tertia producuntur, ſulfur vtrumq; videlicet, cuius multiplicatio primum opus terminat: Quarta & poſtrema media ſunt fermenta ſiue

vnguenta

vnguenta ex ponderatâ ſupradicto-
rum mixtione in opere Elixiris ſuc-
ceſſiuè producta: Ex recto præfato-
rum omnium regimine creatur tan-
dem elixir perfectum, quod ſupre-
mus eſt totius operis terminus, in quo
quieſcit, tanquam in Centro ſuo, La-
pis philoſophorum, cuius multiplica-
tio nihil aliud eſt, quàm breuis præ-
miſſarum operationum repetitio.

LXIII.

MEDIA operatiua ſiue regimina (quæ etiam claues operis dicuntur) ſunt quatuor, Primum eſt Solutio ſiue liquefactio: Secundum Ablutio: Tertium Reductio: Quartum Fixatio. Per liquefactionem corpora in antiquam ſuam materiam refluunt, cocta reincrudantur, fitq; coitus maris & fœminæ ex quo generatur Coruus: Deniq; ſeparatur lapis in quatuor elementa confuſa, quod contingit per retrogradationem Luminarium. Ablutio docet coruum dealbare & ex Saturno Iouem creare, quod fit per corporis in ſpiritum conuerſi- MEDIA OPERATIVA.

 onem.

onem. Reductionis munus eſt lapidi exanimato animam reſtituere, & rorido ac ſpirituali lacte eum nutrire, quovſque perfectum robur attigerit: In ambabus his poſterioribus operationibus ſæuit in ſeipſum Draco, & caudam ſuam deuorando totum ſe exhaurit, ac tandem in lapidem conuertitur. Poſtremò Fixationis operatio figit vtrumque ſulfur ſuper corpus ſuum fixum, mediante ſpiritu tincturarum mediatore; fermentá per gradus ſuos decoquit, cruda maturat, amara dulcorat; elixir deniq; fluens, penetrans & tingens generat, perficit, & ad ſummum ſublimitatis apicem extollit.

LXIV.

MEDIA DEMONSTRATIVA.

MEDIA ſiue ſigna demonſtratiua ſunt colores ſucceſſiuè & ex ordine materiam afficientes, eiuſque affectiones & paſſiones demonſtrantes, quorum tres præcipui, velut critici, notandi ſunt, nonnulli quartum addunt: Primus eſt niger, qui caput corui à ſummâ nigredine emergente dicitur,

dicitur, cuius crepuſculum initium actionis ignis Naturæ & ſolutionis, nox autem nigerrima perfectionem liquefactionis & confuſionis elementorum indicat. Tunc granum putreſcit & corrumpitur, quo generationi fiat aptius. Nigro colori ſuccedit albus, in quo datur primi gradus & ſulfuris albi perfectio. Hic lapis vocatur benedictus: hæc terra eſt alba foliata in quâ philoſophi aurum ſuum ſeminant. Tertius color eſt citrinus, qui producitur in trãſitu albi ad rubeum, quaſi medius & ex vtroq; mixtus, eſtque veluti croceis Aurora capillis Solis prænuncia. Quartus color rubeus ſiue ſanguineus ab albo ſolo igne extrahitur: Albedo autem quia facilè à quouis alio colore alteratur; antelucano oriente ſtatim à candore ſuo deficit: Rubedo autem fuſca Solaris ſulfuris opus complet, quod ſperma maſculinum, Ignis lapidis, Corona Regia, & filius Solis nuncupatur, in quo quieſcit primus operantis labor.

LXV.

PRæTER ſigna illa decretoria, quæ materiæ radicitus inhærent & mutationes eſſentiales indicant, infiniti penè alij colores illudunt, & in vaporibus, velut iris in nubibus, ſe exhibent, qui breuì effluunt, & per ſuccedentes delentur, aërem magis quàm terram afficientes: Eorum leuis operanti cura eſſe debet, quia permanentes non ſunt, neque ab intrinſecâ materiæ diſpoſitione proficiſcuntur, ſed ab igne quidlibet ad nutum vel etiam caſu in tenui humido per colorem pingente ac fingente.

LXVI.

EX peregrinis tamen coloribus quidam extra tempus acciti operi malè ominantur, vt nigredo repetita; coruorum enim pullos nido relicto nuſquam ad eum regredi patiendum eſt. Præcox rubedo; hæc etenim ſemel & in fine tantùm certam meſſis ſpem oſtēdit; ſi priùs materia rubeat, maximæ ariditatis argumentum eſt,

non

non ſine ſummo periculo, quod ſolo cœlo imbrem illicò largiente auerti poteſt.

LXVII.

LApis per ſucceſſiuas digeſtiones, quaſi per gradus, exaltatur, & tandem perfectionem aſſequitur. Quatuor autem digeſtiones quatuor ſupradictis operationibus ſeu regiminibus aſſentientes totum opus complent; quarum autor Ignis eſt, earúmque differentiam conſtituit. DIGESTIONES LAPIDIS QUATVOR.

LXVIII.

PRima digeſtio ſolutionem corporis operatur, per quam fit prima maris & fœminę conjunctio, vtriuſque ſeminis commixtio, putrefactio, elementorum in aquam homogeneam reſolutio, Eclipſis Solis & Lunæ in capite Draconis; totus denique. Mundus in chaos antiquum & abyſſum tenebroſam remeat. Hæc prima digeſtio fit velut in ſtomacho, calore pepático & debili, corruptioni magis quàm generationi idoneo.

LXIX.

IN ſecundâ digeſtione Spiritus Domini ambulat ſuper aquas; Lux fieri incipit, & ſeparatio aquarum ab aquis, Sol & Luna renouantur; elementa à Chao extrahuntur, vt in ſpiritu perfectè mixta nouum mundum conſtituant; nouum cœlum & noua terra formantur: omnia denique corpora ſpiritualia fiunt: Coruorum pulli in columbas mutatis pennis migrare incipiunt; Aquila & Leo æterno nexu ſe amplectuntur. Hęc autem mundi regeneratio fit à ſpiritu igneo in aquæ formâ deſcendẽte, & originale peccatum detergente: Aqua enim philoſophorum ignis eſt, quæ calore balnei excitante mouetur. Sed vide vt ſeparatio aquarum fiat in pondere & menſurâ, ne quæ ſub cœlo manent, terram immergant, aut quæ ſuper cœlum rapiuntur aridam nimis deſtituant.

Georg. 1. *Hic ſterilem exiguus ne deſerat humor arenam.*

LXX.

LXX.

TERTIA digeſtio Terræ recens natæ lac roridum, ac omnes ſpirituales quintæ eſſentiæ virtutes propinat, animámque viuificam ſpiritu mediante corpori alligat: Tunc terra magnum in ſe theſaurum recondit, fitque coruſcanti lunæ primò, deinde Soli rubicundo ſimilis: prior dicitur terra Lunæ, poſterior terra Solis, vtriuſque enim conjugio vtraque nata eſt: neutra pœnas ignis amplius timet, quia ambæ omni labe carent, per Ignem enim à peccato ſuo pluries mundatæ fuerunt; & graue martyrium paſſæ, donec omnia elementa verſa ſint deorſum.

LXXI.

QVARTA digeſtio omnia Mundi myſteria conſummat, & per eam terra in præſtantiſſimum fermẽtum conuerſa omnia in perfecta corpora fermentat, quia in cœleſtem quintæ eſſentiæ naturam priùs tranſiit, illius virtus ab Vniuerſi ſpiritu effluxa

effluxa omnibus omnium creaturarum morbis eſt præſens Panacæa & catholica medicina. Hoc Naturæ & artis miraculum furnus ſecretus philoſophorum repetitis primi operis digeſtionibus tibi pandet. Rectus ſis in operibus tuis, vt Deum propitium habeas, ſecus vana Terræ tuæ fiet trituratio, neque enim

Georg. 1. *Illa ſeges demum votis reſpondet auari*
Agricolæ.

LXXII.

TOTVS operis philoſophici proceſſus nihil aliud eſt, quàm ſolutio & congelatio; Solutio corporis & congelatio ſpiritus, vtriuſque tamen vna eſt operatio: Fixum autem & volatile in ſpiritu perfectè miſcentur & vniuntur, quod fieri non poteſt, niſi prius corpus fixum ſolutum fuerit & volatile factum. Per Reductionem corpus volatile figitur in corpus permanens, & natura volatilis demum migrat in fixam, quemadmodum fixa priùs in volatilem tranſierat: Quamdiu autem errant confuſæ in ſpiritu

Digitized by Google

ſpiritu naturæ, ſpiritus ille mixtus mediam ſuſtinet naturam inter corpus & ſpiritum, fixum & volatile.

LXXIII.

LAPIDIS generatio fit ad exemplum creationis Mundi; ſuum enim Chaos & materiam ſuam primam habeat neceſſe eſt, in quâ confuſa fluctuant elementa donec ſpiritu igneo ſeparentur, ſeparata autem leuia ſurſum, & ponderoſa deorſum feruntur: luce exortâ tenebræ recedunt: Congregantur aquæ in vnum, & apparet Arida. Tandem duo luminaria magna ſucceſſiuè emergunt, producunturque in terrâ philoſophica virtutes minerales, vegetabiles & animales.

LXXIV.

CREAVIT Deus Adamum ex terræ limo, cui inſitæ erant omnium elementorum virtutes, Terræ præſertim & aquæ, quæ ſenſibilem & corpoream molem magis cōſtituunt: Huic maſſæ inſpirauit Deus ſpiraculum

lum vitæ, & Sole Spiritus ſancti eam viuificauit: Maſculo Euam dedit in conjugem, benedicensq́; illis multiplicādi præceptum & facultatem dedit. Creationi Adæ non abſimilis eſt lapidis philoſophorum generatio, ex corpore enim terreſtri & ponderoſo per aquam diſſoluto primò fit limus, qui Terræ Adamicæ nomen inſigne meruit,cui omnes elementorum qualitates & virtutes inſunt. Cœleſtis tādem anima per ſpiritū quintę eſſentię & Solarem influxum ei infunditur,& per benedictionem ac rorem Cœli datur ei virtus multiplicandi in infinitum mediāte copulâ vtriuſq; ſexus.

LXXV.

CIRCVLATIO ELEMENTORVM.

SVMMVM huius operis arcanum conſiſtit in modo operandi, qui totus circa rotationem elementorum verſatur,materia enim lapidis de natura in naturam tranſit,elementa ſucceſſiuè extrahuntur, ac per vices dominium obtinent,vnumquodque autem per circulos humidi & ſicci agitatur, donec omnia vertantur deorſum

orſum & ibi quieſcant.

LXXVI.

IN opere lapidis cætera elementa in figura aquæ circulantur, terra enim in aquam reſoluitur, cui reliqua inſunt elementa, aqua in vaporem ſublimatur, vapor in aquam recidit, & ita per circulum indefeſſum aqua mouetur donec fixa ſiſtantur deorsũ; illa autem fixata omnia elementa fixa ſunt: Sic in illam reſoluuntur, per illam extrahuntur, cum illa viuunt & in illa moriuntur: terra autem illorum omnium tumulus eſt ac ſupremus terminus.

LXXVII.

NATVRÆ ordo poſtulat, vt omnis generatio ab humido & in humido incipiat: in opere philoſophico Natura in ordinem redigenda eſt, ita vt materia lapidis, quæ terreſtris, compacta & ſicca eſt, ante omnia in proximum ſibi aquæ elementum ſolvatur & fluat, tunc ex Sole generabitur Saturnus.

LXXVIII.

LXXVIII.

AQUÆ per ſeptem giros ſeu reuolutiones circumactę ſuccedit aër qui totidem circulis & reductionibus rotatur, donec figatur deorſum, & Saturno expulſo Iupiter inſignia & regni moderamen ſuſcipiat, cuius adventu infans philoſophicus formatur, in vtero nutritur, ac tandem in lucem prodit, candida & ſerena facie lunæ ſplendorem referens.

LXXIX.

IGNIS naturæ demum elementorum vices abſoluens, externo igne vrgente, ex occulto fit manifeſtus: Lilium tunc tingit crocus: candentis pueri jam validioris facti genas rubor occupat: Regi futuro corona paratur. Hæc eſt primi operis conſummatio, elementorúmque rotatio perfecta, cuius ſignum eſt, cùm omnia terminantur in ſiccum, & corpus ſpiritu vacuum, pulſu motúque carens jacet: Sic tandem in terrâ omnia elementa quieſcunt.

LXXX.

LXXX.

IGNIS Lapidi inſitus archæus eſt Naturæ, Solis filius & vicarius, materiam mouens ac digerens, omniáque in eâ perficiens, ſi libertatem cõſequutus fuerit; ſub duro enim cortice inualidus latet; liberationem itaque ei procura, vt tibi liber inſeruiat; ſed caue ne ſupra modum ipſum vrgeas, tyrannidis enim impatiens fugitiuus fieret, nullâ tibi reditus ſpe relictâ; blandè igitur adulando ipſum euoca, & prudens cuſtodi.

LXXXI.

PRIMVS Naturæ motor eſt ignis externus, Ignis interni & totius operis moderator; philoſophus itaq; ipſius regimen optimè calleat, gradus & puncta obſeruet; ab ipſo enim ſalus aut ruina operi imminet. Sic ars Naturæ opitulatur, vtriuſque autem miniſter eſt philoſophus.

LXXXII.

LXXXII.

DVOBVS illis inſtrumentis artis & naturæ lapis ſuauiter cum magno ingenio à ſolo in Cœlum ſe attollit, ac è cœlo in terram relabitur, quia terra nutrix eius eſt, & in venti vtero delatus vim ſuperiorum & inferiorum ſuſcipit.

LXXXIII.

ROTA DVPLEX MAIOR ET MINOR, CIRCVLI TRES.

CIRCVLATIO elementorum per duplicem rotam exercetur, per maiorem ſiue extenſam, & minorē ſiue contractam: Rota extenſa omnia elementa figit in terrâ, eiúſque circulus non niſi cum opere ſulfuris abſoluto finitur. Rotæ minoris reuolutio extractione & præparatione cujuſlibet elementi terminatur; huic autem rotæ tres circuli inſunt, qui motu quodam erratico & intricato materiam iugiter & variè agitāt, ac pluries, ſepties ad minus vnumquodque Elementum circumagunt ſibi inuicem & ordinatè ſuccedentes, & ita conſentanei, vt ſi vnus defecerit cætero-

rum

tum labor irritus fiat. Hæc naturæ ſunt inſtrumenta, quibus elementa præparantur. Conſideret itaque philoſophus naturæ proceſſum in tractatu phyſico ad hunc finem pleniùs deſcriptum.

LXXXIV.

QVILIBET circulus proprium habet motum; omnes autem circulorum motus circa ſubjectum humidi & ſicci verſantur, & adeo concatenati ſunt, vt vnicam producant operationem, vnumque naturæ concentum: eorum duo tum ratione terminorum, tum etiam cauſarum & effectuum ſunt oppoſiti; mouet enim vnus ſurſum per calorem deſicando; alter deorſum per frigus humectando, tertius verò quietis ſomníque imaginem referens digerendo in ſumma temperie vtriuſque ceſſationem inducit.

LXXXV.

TRIVM circulorum primus eſt euacuatio, cuius labor eſt in ſubtrahendo CIRCVLVS PRIMVS.

trahendo humido ſuperfluo, tum etiam in ſeparando puro, mundo & ſubtili à fęcibus craſſis & terreſtribus. Summum autem periculum in huius circuli motu verſatur, quia ſpiritualia tractat & Naturam exuberat.

LXXXVI.

DVo in hoc circulo mouendo ſunt maximè cauenda; primum ne nimis intensè, alterum, ne diutiùs æquo moueatur: Motus acceleratus confuſionem in materia ſuſcitat, ita vt craſſa, impura & indigeſta pars vna cum pura & ſubtili, ac corpus inſolutum cum ſoluto ſpiritui admixtum euolet.; Huiuſmodi motu præcipiti cœleſtis & terreſtris natura confunduntur, & ſpiritus quintæ eſſentiæ terræ mixtione corruptus hebes fit & inualidus. Per prolixiorem motum terra ſpiritu ſuo nimis euacuatur, & adeò languens, arida at ſpiritu deſtituta redditur, vt reſtaurari & ad ſuum temperamentum reuocari facilè non poſſit. Vterque error tincturas comburit, vel

etiam

etiam in fugam vertit.

LXXXVII.

SECVNDVS circulus eſt Reſtauratio, cuius officium eſt anhelanti & debilitato corpori potu vires reſtituere: Prior circulus ſudoris & laboris fuit organum; hic verò refrigerij & conſolationis. Huius actio in trituranda & emollienda terra, figulorum more verſatur, quò melius miſceatur, fingatur, & tandem decoquatur.

CIRCVLVS SECVNDVS.

LXXXVIII.

HVIVS circuli motum prioris motu leuiorem eſſe oportet, maximè in principio eius reuolutionis, ne coruorum pulli in nido ſuo largo flumine ſubmergantur, & mundus naſcens diluuio deleatur. Hic eſt aquæ ponderator & menſurarum explorator; aquam enim ex Geometricarum rationum præceptis diſtribuit. Nullum fere maius arcanum in tota operis praxi habetur, quàm ratus & ad juſtitiam libratus huius cir-

culi motus; Infantem enim philoſophicum informat, eique animam & vitam inſpirat.

LXXXIX.

LEGES motus huius circuli ſunt, vt lentè & paulatim decurrat, ac parcè effundat, ne feſtinando à menſurâ cadat, & aquis obrutus Ignis inſitus, operis architectus hebeſcat, aut etiam extinguatur: Vt alternis vicibus cibus & potus adminiſtrentur; quo melior fiat digeſtio, ac optimum ſicci & humidi temperamentum; indiſſolubilis enim vtriuſque colligatio finis ac ſcopus eſt operis; propterea vide, vt tantùm irrigando adijcias, quantum aſſando defecerit; quò Reſtauratio corroborando deperditarum virium tantum reſtituat, quantum euocatio debilitando abſtulerit.

XC.

CIRCVLVS TERTIVS

DIGESTIO poſtremus circulus tacito & inſenſibili motu agit; ideo in furno ſecreto fieri à philoſophis dicitur; nutrimētum ſuſceptū decoquit,

coquit,ac in partes homogeneas corporis conuertit; putrefactio propterea dicitur; quia vt cibus in ſtomacho corrumpitur antequam in ſanguinem & partes ſimilares tranſeat: ita hæc operatio alimentum calore pepantico & ſtomachali conterit, ac quodammodo putrefacit, vt meliùs figatur, & ex mercuriali in ſulfuream naturam cõmutetur: Quin etiam inhumatio vocatur, quia per eam ſpiritus inhumatur, & quaſi mortuus humo ſepelitur. Quoniam autem lentiſſimè progreditur, idcirco longiori tempore indiget. Duo priores circuli in ſoluendo præſertim laborant, hîc in congelando licèt omnes vtrumque operentur.

XCI.

HVIVS circuli leges ſunt, vt febrili & lentiſſimo fimi calore moueatur, ne volatilia effugiant, & turbetur ſpiritus tempore ſtrictiſſimæ eius conjunctionis cum corpore; tunc enim in ſummâ tranquillitate & ocio negotium peragitur; ideò ne vl-

lis ventis aut imbribus commoueatur terra maximè cauendum eſt: Demum vt tertius hic circulus ſecundo ſtatim & ſuo ordine ſemper ſuccedat, veluti ſecundus primo: Sic per opera interrupta & per vices tres illi circuli erratici vnam circulationem integram complent, quæ pluties repetita omnia tandem in terram vertit & pacem inter inimicos ſtatuit.

XCII.

IGNIS NATVRÆ TVM ETIAM ARTIS.

IGNE vtitur Natura, tum etiam Ars ad eius exemplum, tanquam inſtrumento & malleo in cudendis ſuis operibus: In vtriuſque igitur operationibus ignis eſt magiſter & præfectus. Quapropter philoſopho ignium cognitio maximè neceſſaria eſt, ſine quâ velut alter Ixion vano labori alligatus incaſſum Naturæ rotam tractabit.

XCIII.

IGNIS nomen apud philoſophos homonymum eſt, quandoque enim pro calore metonymicè vſur-

patur.

patur, & ſic quot calores, tot ignes. In metallorum & vegetabilium generatione triplicem ignem agnoſcit Natura, cœleſtem nempe, terreſtrem, & inſitum : primus à Sole tanquam à fonte ſuo in terræ ſinum defluit ; fumos ſeu vapores mercuriales & ſulfureos ex quibus creantur metalla, mouet, illíſque ſe immiſcet ; ignem vegetabilium ſeminibus inſitum torpentem excitat, & igniculos ei, quaſi calcaria, ad vegetationem addit. Secundus in terræ viſceribus latet, cuius impulſu & actione vapores ſubterranei ſurſum verſum per poros & tubulos impelluntur, & à centro verſus terræ ſuperficiem extruduntur, tum ad metallorum compoſitionem, vbi terra protuberat, cùm etiam ad vegetabilium productionem eorum ſemina putrefaciendo, emolliendo, & ad generationem præparãdo. Tertius à primo, ſolari nempe, genitus vapido metallorum fumo, tum etiam menſtruo infuſus vnà cum materiâ humidâ concreſcit, & intra ipſius robur quaſi incarceratus retinetur; aut

veriùs, tanquam forma mixto ſuo alligatur: Vegetabilium autem ſeminibus inſitus hæret, donec à paternorum radiorum acumine ſollicitatus euocetur, tunc motus materiam intrinſecè mouet ac informat, fitque plaſtes & diſpenſator totius mixti. In generatione autem animalium ignis cœleſtis cum animali inſenſibiliter cooperatur, eſt enim primum agens in Naturâ: Femellæ autem calor terreſtri calori reſpondet, dum ſemen putrefacit, fouet ac præparat: ignis verò ſemini inſitus, Solis filius materiam diſponit, diſpoſitam informat.

XCIV.

IGNIS LAPIDIS TRIPLEX

NATVRALIS.

IN operis ſui materiâ triplicem ignem obſeruauêre philoſophi, Naturalem, innaturalem, & contra naturam: Naturalem vocant ſpiritum illum igneum cœleſtem, inſitum, in profundo materiæ cuſtoditum, eique ſtrictiſſimè deuinctum, qui propter metalli robur hebes ſtupeſcit, donec philoſophico ingenio, & calore externo excitatus ac liber factus

corpus

corpus ſuum ſolutum mouendi facultatem adeptus fuerit; tunc explicando, penetrando, dilatando; & congelando tandem humidam ſuam materiam informat. In quolibet autem mixto ignis Naturæ eſt principium caloris & motus. Innaturalem ignem dicunt eum qui accitus & extrinſecus adueniens miro artificio in materiam introductus eſt, vt naturalis vires augeat & multiplicet. Ignem autem contra naturam nuncupant eum, qui compoſitum putrefacit, & Naturæ temperamentum corrumpit; Imperfectus eſt, quia inualidus ad generationem vltra corruptionis terminos non prouehitur; talis eſt ignis ſeu calor menſtrui: impropriè tamen ignis contra naturam nomen ei inditum eſt, quia quodammodo eſt ſecundùm Naturam, ſaluâ ſiquidem formâ ſpecificâ materiam ita corrumpit, vt eam ad generationem diſponat.

INNATVRALIS.

CONTRA NATVRAM.

XCV.

IGNEM tamen corrumpentem, contra Naturam dictum, non alium ab

Digitized by Google

um ab inſito, ſed primum eius gradum eſſe credibilius eſt: Naturæ enim ordo poſtulat, vt corruptio præcedat generationem, ignis itaque inſitus Naturæ legi conſentiens vtrumque exequitur, duplicem motum in materiâ ſucceſſiuè excitando, primum corruptionis lentiorem à debili calore ſuſcitatum, ad emolliendum & præparandum corpus: Alterum generationis vegetiorem à calore vrgentiori impulſum: ad corpus elementare jam per priorem diſpoſitum animandum & plenè informandum. Duplex itaque motus, à duplici caloris gradu ejuſdem ignis producitur, nec ignis duplex habendus eſt, At longe potiori jure igni violento & deſtruenti ignis contra Naturam nomen debetur.

XCVI.

IGNIS innaturalis per ſucceſſiuos digeſtionis gradus in ignem naturalem ſiue inſitum conuertitur, eúmque auget ac multiplicat: totum autem arcanum in multiplicatione ignis naturalis

turalis conſiſtit, qui ſimplex vltra vires proprias nec agere nec corporibus imperfectis perfectam tincturam communicare valet, ſibi enim tantùm ſufficit, nec vltra habet, quod eroget; ſed per innaturalem multiplicatus, qui virtute multiplicandi maximè abundat, longè potentiùs agit, ac extra Naturæ terminos ſe porrigit, aliena & imperfecta corpora tingens & perficiens propter exuberatam tincturam & abſtruſum ignis multiplicati theſaurum.

XCVII.

AQUAM etiam ſuam ignem vocant philoſophi, quia ſummè calida & igneo ſpiritu imbuta eſt, propterea ab illis aqua ignis dicitur, quia corpora perfectorum metallorum cremat & comburit plus quàm ignis communis, illa enim perfectè diſſoluit, cùm tamen igni noſtro reſiſtant, nec ab eo ſolui ſe patiantur, eâ de cauſa aqua ardens etiam nuncupatur: ignis autem ille tincturæ in ventre aquæ occultatur, & per

AQVA LAPIDIS EST IGNIS.

& per duplicem, ſolutionis corporis nempe, & multiplicationis effectum ſe manifeſtat.

XCVIII.

IGNIS DVPLEX, INTRINSECVS ET EXTERNVS.

DVPLICI igne vtitur natura in opere generationis, intrinſeco & externo: Prior rerum ſeminibus & mixtis inſitus, in centro eorum occultatur corpúſque ſuum tanquam motus & vitæ principium, mouet & viuificat. Poſterior verò, nempe aduentitius, ſiue à cœlo, ſiue à terra effundatur, priorem quaſi ſopitum à ſomno excitat, & ad agendum compellit: igniculi ſiquidem vitales ſeminibus innati externo motore indigent, vt ipſi moueantur & agant.

XCIX.

SIMILI modo ſe res habet in opere philoſophico, nã materia lapidis ignem ſuum interiorem poſſidet, qui partim innatus, partim etiam more philoſophico additus eſt, vniuntur quippe illi duo & introrſum coeunt, quia homogenei ſunt: Internus ille

nus ille externo eget, quem philoſophus ſecundum artis & Naturæ præcepta miniſtrat; hic priorem ad motum impellit. Ignes illi, quaſi binæ ſunt rotæ, quarum occulta à ſenſibili ſerius ocius percuſſa mouetur: ſic ars naturæ auxiliatur.

C.

IGNIS internus medius eſt inter motorem ſuum & materiam, vnde fit vt qualiter ab illo mouetur, ſimiliter hanc moueat; ſi intensè aut remiſsè impulſus fuerit, eodem modo in materiâ ſuâ operabitur. Informatio denique totius operis ab Ignis externi menſurâ pendet.

CI.

IGNIS externi gradus & puncta qui ignorauerit, opus philoſophicum ne aggrediatur; è tenebris enim lucem nunquam eruet, niſi per ſua media calores tranſeant; ſicut Elementa, quorum extrema, niſi per media non conuertuntur.

Digitized by Google

CII.

QVIA totum opus in ſeparatione, & perfecta quatuor elementorum lapidis præparatione conſiſtit propterea totidem Ignis gradus ad eam neceſſarij ſunt, quodlibet enim Elementum ſibi proprio ignis gradu extrahitur.

CIII.

QVATVOR ignis gradus dicũtur ignis balnei, cinerum, carbonum & flammæ, qui etiam opteticus vocatur: Quilibet autem gradus ſua habet puncta, duo ſaltem, quandoque tria; Ignis enim ſenſim & per puncta mouendus eſt, ſiue augeatur, ſiue minuatur, vt ad exemplum naturæ materia paulatim & ſponte ad informationem & complemẽtum progrediatur; nihil ſiquidem à Natura tam alienum eſt, quàm violentum; lentum itaq; Solis acceſſum & receſſum conſiderandum ſibi proponat Philoſophus, cuius fax & lampas rebus Mundi pro ratione temporum & legum

legum Vniuerſi calorem ſuum indulget, ac temperamentum impertitur.

CIV.

CALORIS balnei primum punctum calor febrilis ſeu fimi dicitur, ſecundum balnei ſimpliciter. Secundi gradus primum punctum eſt calor ſimplex cinerum, ſecundum verò calor arenæ. Ignis autem carbonum & flammæ puncta proprio nomine carent, ſed ſecundùm intenſionem & remiſſionem per operationem Intellectus diſtinguuntur. IGNIS PVNCTA.

CV.

TRES quandoque tantùm ignis gradus apud philoſophos leguntur, nempe balnei, cinerum & ardentis, qui ignem carbonum & flammæ comprehendit. Ignis fimi nonnunquam ab igne balnei gradu diſtinguitur. Ita plerumque autores variâ loquutione ignis philoſophorum lumen tenebris inuoluunt; eius enim ſcientia inter præcipua ipſorum arcana habetur

CVI.

ELEMENTA LAPIDIS QVATVOR.

IN opere albo quia tria tantùm elementa extrahuntur, tres etiam ignis gradus ſufficiunt, poſtremus, nempe opteticus quarto elemento reſeruatur, quod opus rubeum abſoluit. Per primum gradum fit eclipſis ſolis & lunæ; per ſecundum lunæ lumen incipit reſtaurari; per tertium luna ſplendoris ſui plenitudinem aſſequitur; per quartum autem Sol in ſummum gloriæ apicem exaltatur: in quâlibet verò parte ignis ſecundùm geometriæ normam adminiſtratur, ita vt agens patientis diſpoſitioni reſpondeat, eorúmque vires inter ſe ad juſtam lancem librentur.

CVII.

IGNEM ſuum occultādi ſtudio plurimum incubuere philoſophi, ita vt ipſum attingere vix auſi fuerint, ſed per qualitatū & proprietatum deſcriptionem magis quàm per nomen indicent; vt ſit ignis aëreus, vaporoſus, humidus & ſiccus, clarus, aſtralis, qui

lis, qui ad nutum artificis intendi aut remitti gradatim facilè poſſit. Plura de ignis notitiâ deſideranti Lullij opera ſatisfacient, qui practicæ arcana candidis animis candidè aperuit.

CVIII.

DE conflictu Aquilæ & Leonis variè ſcriptum eſt, quia leo omnium robuſtiſſimum eſt animal, idcirco plures aquilæ ad ipſum debellandum concurrant neceſſe eſt, tres ad minus, aut etiam plures, vſque ad decem: Quò pauciores, eò grauior lucta, & victoria tardior; quò autem plures aquilæ eò breuior pugna, & promptior Leonis direptio ſequetur: Fœlicior ſeptem Aquilarum numerus ex Lullio, aut nouem ex Seniore deſumatur.

CIX.

VAs, quo opus ſuum decoquunt philoſophi, duplicis generis eſt, vnum VASA NATVRÆ ET ARTIS.

eſt, vnum Naturæ, alterum artis: vas Naturæ; qui etiam vas philoſophiæ dicitur, eſt terra lapidis, ſiue femella, ſiue etiam matrix, in quâ ſemen maſculi recipitur, putrefit, & ad generationem præparatur: vas autem artis triplex eſt; in triplici enim vaſe coquitur arcanum.

CX.

VAs primum artis ex lapide pellucido, ſiue ex vitro lapideo confectum eſt, eius formam nonnulli philoſophorũ ænigmaticâ quâdam deſcriptione occultauerunt, modò ex duobus fruſtis, nempe alembico & cucurbitâ, modo ex tribus tertio duobus ſupradictis addito, nempe coopertorio compoſitum affirmantes.

CXI.

VASORVM huiuſmodi multiplicitatem operi philoſophico neceſſariam plerique finxerunt diuerſis nomini-

nominibus ea nuncupantes, pro diuerſitate operationum, arcani occultandi animo, ſolutorium enim ad ſolutionem, putrefactorium ad putrefactionem, diſtillatoriũ ad diſtillationem, ſublimatorium ad ſublimationem, calcinatorium ad calcinationem, & alia ſimilia dixerunt.

CXII.

SED vt remoto omni dolo candidè agamus, vnicum vas tantùm ad vtriuſque ſulfuris opus terminandum ſufficit, ad opus elixiris aliud, digeſtionum enim diuerſitas vaſorum mutationem non exigit, imò ne mutetur aut aperiatur vas vſque ad primi operis finem, maximè cauendum eſt.

CXIII.

VASIS vitrei formam in fundo ceu cucurbita rotundam, vel etiam oualem, collum vnius ſaltem palmi aut vltra prominens, ſatis am-

plum, ore ſtricto, ad modum ampullæ factum, ſine ſectione & continuum eliges, vndique ſpiſſum, quò igni longo, quandoque acuto reſiſtat: cucurbita cæca vel vas cæcum dicitur, quia oculus ei occæcatur ſigillo Hermetico, ne quid extranei ſubintret, aut ſpiritus ſe ſubducat.

CXIV.

SECVNDVM vas artis ſit ligneum, ex trunco quereino in duo hemiſphæria concaua ſecto, in quo ouum philoſophorum, donec pullificet, foueatur; de quo vide fontem Treuiſani.

CXV.

TERTIVM vas furnum ſuum dixere practici, qui cætera vaſa cum materiâ & totum opus cuſtodit: Illum etiam inter arcana ſua occultare ſtuduerunt philoſophi.

CXVI.

FVRNVS arcanorum cuſtos Athanor ab igne immortali, quem jugiter cuſtodit, dictus eſt; continuum enim licèt inæqualem quandoque ignem operi exhibet, quem ſecundum materiæ quantitatem & furni capacitatem, maiorem aut minorem adminiſtrari ratio poſtulat. FVRNVS ATHANOR.

CXVII.

FVRNI materia ſit ex cocto latere, aut etiam ex terrâ pingui, vel argillâ optimè tritâ, & cum fimo equino, pilis admixtis, præparatâ, vt pertinaciùs adhæreat, nec longo calore rimoſa fiat: Spiſſi fiant parietes trium aut quatuor digitorum, quo calorem ſiſtere, eíque reſiſtere validiùs poſſint.

CXVIII.

FORMA furni ſit rotunda; altitudo interior duorum pedum aut

circiter, in cuius medio ſtatuatur lamina ferrea aut ænea, rotunda, dorſi cultelli craſſitudinem habens, furni latitudinẽ interiorem penè occupans,ſed eâ paulò anguſtior, ne parietes tangat quæ tribus aut quatuor fulcris ferreis parietibus affixis innitatur,ſitque crebris foraminibus peruia,vt calor per ea & inter latera furni & oras laminæ faciliùs ſurſum feratur.Infra laminam oſtiolum, & aliud ſupra in furni parietibus relinquatur, vt ignis per inferius ſupponatur, per ſuperius autem caloris temperamentum ſenſu deprehendatur, ad cuius oppoſitam partem fiat feneſtella figuræ romboides vitro munita; vt lux aduerſa oculo admoto colores indicet. Laminæ ſupradictæ vmbilico tripes arcanorum cum duplici vaſe imponatur: Demum teſtudine ſiue tecto ſuo cohærente & continuo furnus optimè operiatur, oſtiolis etiam ſtrictè clauſis, ne calor exhalet.

Digitized by Google

CXIX.

PRIMO operi omnia neceſſaria habes,cuius finis eſt duplicis ſulfuris generatio; vtriuſque compoſitio & perfectio ſic adimpleantur. PRAXIS SVLFVRIS.

R. Draconem ruffum, animoſum, bellicoſum, cui natalis roboris nihil deſit:deinde ſeptem aut nouem aquilas generoſas, virgines, quarum acies oculorum ad ſolis radios non hebeſcat, elige: Aues cum belluâ in carcerem clarum ac fortiter clauſum conjice, cui balneum ſupponatur, vt tepido vapore ad pugnam accendantur: breui congredientur longum ac durum certamen, donec tandem circa quadrageſimum quintum aut quinquageſimum diem Aquilæ deprædari & feram dilaniare incipiant; illa moriens tabo & nigro veneno totum carcerem inficiet, quo vulneratæ Aquilæ etiam expirare coguntur:Ex cadauerum putrefactione generabitur coruus, qui paulatim emergente capite, balneoq; aliquan-

tulum aucto mox alas extendere ac volare incipiet; verùm à ventis & nubibus rimas quærens diu circumagetur; tu, ne vllas inuenias, caue. Tandem lentâ & longâ pluuiâ ac rore cœleſti dealbatus in candidiſſimum olorem migrabit. At naſcens coruus emortui Draconis tibi ſit indicium. In coruo dealbando extrahe elementa, & ex ordine præſcripto diſtilla, donec in terrâ ſuâ figantur, & in niueos ac ſubtiliſſimos pulueres deſinant, quo peracto primo ad album voto potieris.

CXX.

SI vltra ad Rubeum procedere intendas, adde ignis elementum, quod operi albo deeſt: immoto igitur vaſe, ac igne ſenſim per ſua puncta roborato, materiam vrge, donec occultum incipiat fieri manifeſtum, cuius index tibi fiet color citrinus emergens: ignem quarti gradus per ſua puncta rege, quovſque Vulcani ope ex lilio purpureæ naſcantur roſę,

tandémque. amaranthus fuſco ſanguinis rubore tinctus: ſed ne deſinas ignem igne euocare, antequam in cineres rubicundiſſimos & tactui inſenſibiles materiam terminari conſpexeris, Lapis hic rubeus ad maiora tibi animum erigat ſanctæ Trinitatis auſpiciis.

CXXI.

QVI Naturæ & artis ignorantiâ perfecto ſulfure opus ad metá perduxiſſe,& arcani præcepta expleuiſſe autumant,grauiter decipiuntur, ac incaſſum projectionem tentabunt; praxis enim lapidis duplici opere abſoluitur, primum eſt, in creando ſulfure; alterum in elixire conficiendo.

CXXII.

SVLFVR illud philoſophicum eſt terra ſubtiliſſima, maximè calida & ſicca, in cuius ventre, Ignis naturę abundè multiplicatus occultatur propterea ignis lapidis nomen meruit,habet

ruit, habet enim in ſe virtutem aperiendi & penetrandi metallorum corpora, eáque in ſuum temperamentum conuertendi, ac ſibi ſimile producendi; vnde pater, & ſemen maſculinum vocatur.

CXXIII.

NE quid intactum relinquamus, ſciant philoſophiæ ſtudioſi ex primo illo ſulfure aliud ſecundum gigni & multiplicari in infinitum poſſe: ſapiens æternam ignis illius cœleſtis mineram nactus accuratè cuſtodiat. Ex quâ autem materiâ gignitur ſulfur, ex eâdem multiplicatur, additâ primi portiunculâ, omnia tamen ad lancem: cætera ex Lullio potant tyrones, indicaſſe ſufficiat.

CXXIV.

Elixiris compoſitio.

EX triplici materiâ componitur Elixir, aquâ nempe metallicâ ſiue Mercurio vt priùs ſublimato; fermento albo, vel rubeo pro intentione

tione operantis,& ſecundo illo ſulfure, omnia ad pondus.

CXXV.

ELIXIRI perfecto quinque inſunt propriæ & neceſſariæ qualitates, vt ſit fuſile, permanens, penetrans, tingens,& multiplicans:tincturam & fixationem à fermento; penetrationem à ſulfure; fuſionem ab Argento viuo, quod medium eſt conjungendi tincturas, fermenti nempe & ſulfuris; multiplicatiuam autem virtutem à ſpiritu quintæ eſſentiæ infuſam mutuatur.

CXXVI.

DVo perfecta metalla tincturam exhibent perfectam, quia puro naturæ ſulfurę tincta ſunt, nullum itaque metallorum fermentum extra hæc duo corpora quæratur: Tinge igitur cum Sole & lunâ tuum Elixir album & rubeum, Mercurius eorum tincturam primus ſuſcipit, ſuſceptam aliis

alijs communicat.

CXXVII.

IN Elixire componendo caue ne fermenta immutes aut commiſceas, vtrumque enim elixir ſuo proprio fermento gaudet, & ſua propria elementa deſiderat: Naturâ enim comparatum eſt, vt duo luminaria ſua ſulfura diuerſa, & tincturas diſtinctas habeant.

CXXVIII.

SECVNDVM opus in eodem aut ſimili vaſe, eodem furno, ac iiſdem ignis gradibus, ac primum, coquitur, ſed breuiori tempore perficitur.

CXXIX.

TRES LAPIDIS HVMORES.

TRES ſunt in Lapide humores, qui ſucceſſiuè extrahendi ſunt, aqueus nempe, aëreus, & radicalis: Omnis itaq; operantis labor & cura circa humorem verſatur, nec aliud elemen-

elementum in opere lapidis, præter humidum, circulatur; Terram enim in humorem ante omnia reſolui & liquefieri neceſſe eſt: Omnium autem radicalis humor, ignis habitus, eſt tenaciſſimus, quia Naturæ centro alligatus eſt, à quo non facilè ſeparatur. Tres ergo humores illos ſenſim & ſucceſſiuè extrahe per rotas ſuas ſoluendo & congelando; multiplici enim & alternâ Solutionis & Congelationis reiteratione rota extenſa, totumque opus abſoluitur.

CXXX.

PERFECTIO Elixiris in ſtrictâ ſicci & humidi vnione & indiſſolubili matrimonio conſiſtit, ita vt nuſquam ſeparentur, ſed ſiccum modico calore fluat in humidum ad omnem ignis preſſuram permanens. Signum perfectionis eſt, ſi tantillum illius ſupra laminam ferream aut æneam candentem injectum ſine fumo illicò fluat.

CXXXI.

R. Terræ rubeæ ſiue fermenti rubei tria pondera, aquæ & aëris vnà pondus duplum, ſimul optimè tritra miſceantur, fiat amalgama inſtar butyri aut paſtæ metallinæ, ita vt terra emollita tactui ſit inſenſibilis: Adde ignis vnum pondus cum dimidio: Hęc in vaſe ſuo ſtrictiſſimè ſigillato igne primi gradus, quantùm ſufficiat, digerantur, deinde ſuis ignis gradibus extrahantur elementa ex ordine, quæ lento motu deorſum verſa in terrâ ſuâ figantur, ita vt nulla inde volatilia excitari poſſint. Materia tandem in rupem illuminatam rubeam & diaphanam terminabitur, cuius partem ad votum accipe, & in crucibulum projectam igne leui guttatim oleo ſuo rubeo pota & incera, quouſque omninò fundatur & fluat ſine fumo. Nec fugam timeas, potus enim ſuauitate terra emollita eùm intra ſua viſcera ſuſceptum ſiſtet: Tunc elixir completum penes te habeto & ſtudiosè

ſtudioſè cuſtodi. In Deo gaude & tace.

CXXXII.

ELIXIRIS albi componendi ac perficiendi idem eſt ordo, eadem methodus, modò albis tantùm elementis in eius compoſitione vtaris: corpus autem ipſius ad decoctionis metam perductum in laminam candidam, ſplendentem, & quaſi cryſtallinam deſinet, quæ oleo ſuo albo incerata fuſionis gratiam adipiſcetur. De alterutro elixire pondus vnum proiice ſuper decem pondera argenti viui abluti, & eius effectum attonitus miraberis.

CXXXIII.

QVONIAM in elixire ignis naturæ vires per inſpiratum quintæ eſſentiæ ſpiritum vberrimè multiplicatæ ſunt, & praua corporum accidentia, quæ puritatem eorum, & verum Naturæ lumen tenebris obſidebant, Elixiris multiplicatio.

bant, per longas & multiplices ſublimationes ac digeſtiones deleta ſunt; idcircò Natura ignea compedibus ſuis liberata, ac virium cœleſtium auxilio roborata, in quinto hoc noſtro Elemento incluſa potentiſſimè agit: Mirum itaque non ſit, ſi non ſolùm imperfecta perficiendi, verum etiam vires ſuas multiplicandi vim obtineat. Multiplicationis autem fons eſt in Principe Luminarium, qui infinita radiorum ſuorum multiplicatione omnia in hoc orbe noſtro generat, generata multiplicat virtutem multiplicatiuam rerum ſeminibus infundendo.

CXXXIV.

PRAXIS MVLTIPLICATIONIS.

ELIXIRIS multiplicandi via triplex eſt per primã & Elixiris rubei pondus vnum, quod aquæ ſuæ rubeæ ponderibus nouem admiſce, ac in vaſe ſolutorio in aquam diſſolue, materiam optimè diſſolutam ac vnitam lento igne decoquendo coagula, donec in Rubinum ſiue laminam rubeam roboretur, quam poſteà oleo

ſuo

ſuo rubeo incera, modo præſcripto, donec fluat. Sic medicinam decuplo primâ potentiorem habebis: Facilè & breui negotium peragitur.

CXXXV.

PER ſecundum modum. ℞ Elixiris tui portionem ad libitum cum aqua ſua mixtam, ſeruatis ponderibus; in vaſe Reductionis optimè ſigilla, per inhumationem in balneo diſſolue, diſſolutam diſtilla elementa ſucceſſiuè ſeparando propriis ſuis Ignibus, ac deorſum figendo, vt in primo & ſecundo opere factum eſt, donec lapideſcat: demum incera, & projice. Hæc via longior eſt, ſed locupletior, ad centuplum enim augetur Elixiris virtus, nam quò ſubtilior fit per reiteratas operationes, eò plus virium ſuperiorum & inferiorum retinet, ac potentiùs operatur.

CXXXVI.

POSTREMO ℞ Vnciam vnam dicti elixiris in virtute multipli-

 cati, &

cati, & projice ſupra centum Mercurij abluti, & modico tempore Mercurius inter prunas calefactus in purum elixir conuertetur, cuius vnciam quamlibet ſi ſupra alia centum ſimilis Mercurij proieceris, Sol puriſſimus oculis tuis illuceſcet. Elixiris albi multiplicatio eâdem ratione fiat. Virtutes medicinæ huius in omni morborum genere curando & valetudine conſeruanda, ejuſque vſum ex Arnaldi de Villanoua, Lullij, tum etiam aliorum philoſophorum ſcriptis pete.

CXXXVII.

TEMPORA LAPIDIS.

TEMPORA Lapidis quærentem philoſophorum ſignifer docebit; primum enim opus ad Album in domo Lunæ; ſecundum in ſecunda Mercurij domo terminari debet. Primum autem opus ad rubeum in ſecundo Veneris domicilio; poſtremum verò in altero regali Iouis ſolio deſinet, à quo Rex noſter potentiſſimus coronam pretioſiſſimis Rubinis

contexam

contextam ſuſcipiet,

Sic in ſe ſua per veſtigia voluitur annus:

CXXXVIII.

VELLVS hoc aureum triceps cuſtodit Draco; primum caput ab aquis, ſecundum à terra; tertium ab aëre procedit: tria hæc capita in vnum potentiſſimum draconem deſinant neceſſe eſt, qui cæteros omnes Dracones vorabit: tunc ad vellus aureum via tibi patefacta eſt. Vale, ſtudioſe lector, hæc legendo ſpiritum æterni luminis inuoca; pauca loquere; plurimum ratiocinare & rectè judica.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google